فێربوونی زمانی ئینگلیزی بۆ هەموو ئاستەکان

ئامادەکردن و وەرگێڕانی
خالد غفار نامق

فێربوونی زمانی ئینگلیزی بۆ هەموو ئاستەکان

نـــــــاوی کتێب:	فێربوونی زمانی ئینگلیزی بۆ هەموو ئاستەکان.
ئامادەکردن و وەرگێڕان:	خالد غفار نامق.
نـەخشەسازی ناوەوە:	کۆمپیوتەری نارین (کامران رفیق)
نورەو سـالّی چــاپ:	چاپی دووە، سالّی 2020.
ژمـارەی سپــاردن:	(2063)ی سالّی (2013) ی پێدراوە.

- -

فێربوونی زمانی ئینگلیزی
بۆ هەموو ئاستەکان

ئامادەکردن و وەرگێڕانی

خالد غفار نامق

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی:

فێرخـوازان و خوێنـەرانی خۆشەویسـت فێربـوون و زانینـی هـەر زمانێك جگـە لـە زمـانی دایـك یەكێكـە لـە لایەنـە گرنگـەكانی زانسـت وزانیاری و پێشكەوتن و خزمەتكردن بە تاك و كۆمەڵگەو ئاشنابوون بە كلتوری ئەو وولاتـەی كـە فێـری زمانەكـەی دەبیـت. زمـانی ئینگلیـزی زمـانێكی نێـو دەوڵەتییـە كـە لـە چـەندین وولات و چـەندین زانكـۆو كۆمپانیا و ڕێكخراوە نێو دەوڵەتییەكان لە بوارە جیاوازەكانـدا گرنگـی زیاتری پێدەدرێت.مرۆڤ هەمیشە لە پرۆسەی فێربووندایە،چەند فێـربین و چەند بـزانین ئـەوە بۆمـان دەردەكـەوێت كـە زانسـت و زانیـاری وەك دەریا قوڵـەو نـاتوانین بەتـەواوی هـەمووی فێربین،بـەڵام دەتـوانین زۆر شتی بەسوود فێربین كە خزمەت بە خۆمان و دەوروبەری پێ بكەین.

لەم كتێبەدا بە چەند بەشێك فێربـوونی زمـانی ئینگلیـزیم خسـتۆتە ڕوو بـۆ ئـەو فێرخوازانـەی كـە ئاسـتی زمانەكـەیان سـەرەتایی و مامناوەندە،هـەروەها فێرخـوازانی ئاسـتی پێشـەكەوتووش دەتـوانن سوود لەم كتێبـە وەربگـرن چـونكە بـە شـێوازێك ڕێكمخسـتون كـە لـە ئاسـتی سـەرەتاوە تـا ئاسـتی پێشـكەوتوو دەتـوانن سـوودی لێوەربگرن،بۆ نمونە بابەتـە(ڕێزمانییـەكان و ووشـە ئەكادیمییـەكان و دەنگـەكان و وولاتـان و نەتـەوەكان) هـەموو ئەمانـە بنچـینەیین و

دەکرێت فێرخوازانی ئاستی سەرەتا تاکو ئاستی پێشکەتوو سوودی لێوەربگرن لە زمانی قسەکردن و نوسیندا.هەروەها بەشی ووشەو دەستەواژە باوەکانیش کە لەم کتێبە هەیە بەرێژەیەکی زۆر لە ئاستی سەرەتاو مامناوەند و پێشکەوتوو بەکاردێن.

ئەم کتێبە لە شەش بەش پێکهاتووە،بەشەکانیش ئەمانەن: بەشی یەکەم ، دەنگە، یارمەتیت دەدات لە فێربوون و چۆنێتی دەربڕینی ووشەکان بە دەنگێکی دروست لەسەر شێوازی بریتانی. بەشی دووەم رێزمانە، یارمەتیت دەدات لە دروستکردنی ڕستە لەکاتی قسەکردن و نوسیندا بەشێوازێك کە گوێگر خۆشحاڵتر دەبێت ئەگەر قسەکردنەکەت جوان بێت و هەڵەی رێزمانی نەکەیت.. بەشی سێهەم ووشە و دەربڕینە باوەکانی ڕۆژانەیە ، یارمەتیت دەدات فێری قسەکردنی ڕۆژانە بیت لەسەر بوارە جیاوازەکان بە ووشەو دەستەواژەی بەکارهاتووی ڕۆژانەوە.بەشی چوارەم پەندو وتە باوەکانە کە هەندێکی پەندی کوردی بەرامبەر نوسراوەو هەندێکی تەرجەمەی وشەیی بۆ کراوە بەڕونکردنەوەی زیاتر.بەشی پێنجەم ووشە ئەکادیمییەکانە بۆ هەموو ئاستەکان گرنگە کە لە هەموو بوارەکان بەکاردێت چ ئەدەبی بن یان زانستی بەتایبەتی لە تاقیکردنەوەی تۆفڵ و تاقیکردنەوە نێودەوڵەتییەکانی تری زمانی ئینگلیزی. بەشی شەشەم سەبارەت بە ناوی ووڵاتان و نەتەوەکانە کە لە زمانی نوسین و قسەکردن زۆر بەکاردێن بەتایبەتی لە ڕاگەیاندندا.لە کۆتاییدا ئەوەی ماوە بیڵێم ئەوەیە هیوام وایە توانیبێتم خزمەتێکی باشی فێرخوازانی زمانی ئینگلیزیم کردبێت، بێگومان لە نوسین و دانان و وەرگێڕانی کتێب هەڵە

دەكرێت،بۆیە بۆ هەر پرسیار و پێشنیارێك سەبارەت بەم كتێبە دەتوانن پەیوەندیم پێوە بكەن بەهیوای سەركەوتن بۆ هەموو لایەك.

خالد غفار نامق

کەلار

2013/3/20

ژ.مۆبایل: 07703554643

khalid.namiq@yahoo.com

بەشەکانی ئەم کتێبە

بەشی یەکەم
English Sounds
دەنگەکانی زمانی ئینگلیزی

لەم بەشەدا سەرەتا پیتەکانی زمانی ئینگلیزی بزانە پاشان هێما دەنگییەکان و چەند تێبینی و ئاسانکارییەك هەن سەبارەت بە دەنگ و فێربوونی شێوازی خوێندنەوەی ووشەی ئینگلیزی. ئەم تێبینیانەی خوارەوە سوودێکی زۆریان هەیە بۆ شارەزابوونت لە دەنگی زمانی ئینگلیزی چونکە پێویستت پێی دەبێت بۆ ئەو وشەو دەستەواژانەی لەم کتێبەو دەرەوەی ئەم کتێبەش دێتە پێشت. بەڵام لەم کتێبەدا وشەو دەستەواژەکان بە کوردی دەنگەکەی نوسراوە بۆ ئاسانکردنی خوێندنەوەیان بۆ فێرخوازان.

پیتەکانی زمانی ئینگلیزی

A a	ئەی	N n	ئێن
B b	بی	O o	ۆ
C c	سی	P p	پی
D d	دی	Q q	کیو
E e	ئی	R r	ئاڕ
F f	ئێف	S s	ئێس
G g	جی	T t	تی
H h	ئەیچ	U u	یو

I I	ئای	V v	ڤی
J j	جەی	W w	دەبلیو
K k	کەی	X x	ئێکس
L l	ئێڵ	Y y	وای
M m	ئێم	Z z	زەد

ئەم خشتەیەی خوارەوەش دەنگەکانی زمانی ئینگلیزییە :

Sounds of English

VOWELS

ی	و	ئە	ۆ	ئە/ە	ێ	ئا	
ɪ	ʊ	ʌ	ɒ	ə	e	æ	'short' کورت

iː یی	uː وو	ɑː ئا	ɔː ۆ	ɜː یێ	'long' درێژ

ییە	وە	ئای/ای	ۆی/ئۆی	ەو/ئەو	ێیە	ئاو	ئەی/ەی	
ɪə	ʊə	aɪ	ɔɪ	əʊ	eə	aʊ	eɪ	diphthongs جوت بزوێن

CONSONANTS

پ	ت	چ	ك	ف	ث	س	ش	
p	t	tʃ	k	f	θ	s	ʃ	voiceless بێ لەرە
ب	د	ج	گ	ڤ	ذ	ز	ژ	
b	d	dʒ	g	v	ð	z	ʒ	voiced لەرەدار
م	ن	نگ/سینگە	هـ	ل/ڵ	ر/ڕ	و	ی	
m	n	ŋ	h	l	r	w	j	

bbclearningenglish.com

لە زمانی ئینگلیزی (44) هێمای دەنگی هەیە کە 24 یان نەبزوێنەو (20) یان بزوێنە.

نەبزوێنەکانیش دوو جۆرن : بێ لەرەو لەرەدار. بزوێنەکانیش دوو جۆرن : تاك بزوێنەکان و جوت بزوێنەکان.

نەبزوێنە بێ لەرەکان ئەمانەن : (p, t, ʧ, k, f, Θ, s, ʃ)

نەبزوێنە لەرەدارەکان ئەمانەن : (b,d,ʤ,g,v,ð,z,ʒ,m,n,ŋ,h,l,r,w,j)

تاك بزوێنەکان ئەمانەن کە کورت و درێژن : (e, a, i:, u:, a:, o:, 3:,ə,ɪ, ʊ , ʌ, o)

جوت بزوێنەکان ئەمانەن : (ɪə, ʊə, aɪ, oɪ, əʊ, eə, au, eɪ)

Some important notes about English sounds

هەندێ تێبینی گرنگ دەربارەی دەنگەکانی زمانی ئینگلیزی

1) **پیتی** (p) **ناخوێنرێتەوە لە** (ps-) **و** (pn-) **وەك ئەم ووشانەی خوارەوە :**

Psychology / pneumonia

2) **پیتی** (t) **بێدەنگەو ناخوێنرێتەوە لە** (tch) **و بە دەنگی /ʧ / چ/ دەخوێنرێتەوە :**

Catch → /kæʧ/

Match → / mæʧ/

3) پیتی (t) ناخوێنرێتەوە لە (stle) و (sten) وەك:

Castle → /kæsl/

Listen → /lisn/

4) پیتی (k) ناخوێنرێتەوە لە (kn) لەسەرەتای وشە وەك:

Know →/nəʊ/

Knight →/nait/

5) (ph) لەم ووشەیە بە /v/ یان /f/ دەخوێنرێتەوە:

Nephew→ /nefju: / or / nevj u: /

6) پیتی (b) لە کۆتایی ووشە هات لە دوای پیتی (m) ئەوە پیتی (b) بێدەنگە و ناخوێنرێتەوە:

Comb → /kəʊm/
Climb →/ klaim/

بەڵام ئەگەر (mb) لە کۆتایی نەهات ئەوە پیتی (b) دەخوێنرێتەوە وەك:

Number / Member

7) پیتی (a) زۆرجار بە /a:/ واتە (ئا- درێژ) دەخوێنرێتەوە ئەگەر لە پێش (r /l) هات:

Car →/ k a:/
Are→/ a:/
Half→/h a:f/

8) **پیتی** (o) **زۆرجار بە** /o:/ **واتە (ۆ – درێژ) دەخوێنرێتەوە ئەگەر لە پێش** (r) **هات:**

For →/f o:/

Short →/ʃ o:t/

9) **زۆرجار** (er – or – re) **بە دەنگی** /ə/ **دەخوێنرێنەوە ئەگەر لە کۆتایی ووشەوە هاتن:**

Cent<u>**re**</u>

Teach<u>**er**</u>

Doct<u>**or**</u>

10) **زۆربەی جار** (th) **بە دەنگی** /θ/ **واتە (ث) دەخوێنرێتەوە ئەگەر پیتی** (e) **لەدوایەوە نەهات:**

Think → / θɪŋk/

Throw →/θrəʊ/

بەڵام لەم ووشانە هەرچەندە پیتی (e) **نەهاتووە** (th) **بە دەنگی** /ð/ **واتە (ذ) دەخوێنرێتەوە:**

(**th**an, **th**is, **th**at, **th**ose, wi**th**, **th**us, smoo**th**, **th**ough, al**th**ough, soo**th**ing)

11) پیتی (th) بە دەنگی /ð/ دەخوێنرێتەوە ئەگەر پیتی (e) لە دوایەوە هات:

The → /ðə/

These → / ði:z/

There → / ðeə/

12) لەم ووشانەدا (th) بە دەنگی /θ/ دەخوێنرێتەوە هەرچەندە لە دوایانەوە پیتی (e) هاتووە.

(ma**the**matics, **the**rmometer, **the**ft, **the**rapy, **the**me, an**the**m, **the**ory, **the**ology, **the**atre)

13) پیتی (h) لە زۆر ووشەدا ناخوێنرێتەوە وەك:

(where, what, why, when, which, honest, whether, heir, wheel, white, hour, honor, shepherd, school, oh, philosophy, ghost, ...)

Pronunciation of (-ed) endings

دەربڕینی دەنگی پاشگری (ed)

/-ed/ کۆتایی سێ شێوازی هەیە:

1) /-ed/ بە دەنگی /t/ دەخوێنرێتەوە ئەگەر فرمانەکە بە یەکێك لەم دەنگە نەبزوێنە بێ لەرانە کۆتایی هاتبێت (/p / ʃ / k / f / s / ʧ) بۆ نمونە:

Loo**k** + ed → look**ed**

Sto**p** + ed → stopp**ed**

Mis**s** + ed → miss**ed**

Wa**tch** + ed → watch**ed**

Fini**sh** + ed → finish**ed**

Lau**gh** + ed → laugh**ed**

2) (-ed) کۆتـایی بە دەنگی /id/ دەخوێنرێتەوە ئەگەر ووشەکە بـە /t/ یــان /d/ کۆتـایی هاتبێت:

Inven**t** + ed → invent**ed**

Nee**d** + ed →need**ed**

3) (-ed) کۆتـایی بە دەنگی /d/ دەخوێنرێتەوە ئەگەر ووشەکە بە یەکێك لەو دەنگانە کۆتـایی نەهاتبێت کە لە خـاڵی (1 و 2) هەن،واتــە ئەگــەر بــە یــەکێك لەمانە کۆتـایی هاتبێت /m ,r , z , g , b , n, v, l, ð, ʤ/ :

Smell + ed → smelled

Save + ed → saved

Clean + ed → cleaned

Rob + ed → robbed

Change + ed → changed

Pronunciation of final – s :

دەربڕینی دەنگی پاشگری (s)

1) پاشگری (-s) بە دەنگی /s/ دەخوێنرێتەوە ئەگەر ووشەکە بە یەکێك لەم دەنگانە کۆتایی هاتبێت

/p/ t / k / f / Θ /

Seat + s → seats

Stop + s → stops

Lack + s → lacks

Laugh + s → laughs

Bath + s → baths

2) پاشگری (-s) بە دەنگی /z/ دەخوێنرێتەوە ئەگەر ووشەکە بە یەکێك لەم دەنگانە کۆتایی هاتبێت:

/ b/d/r/g/v/l/n/m/ð/

Seed + s → seeds

Rob + s → robs

Bag + s → bags

See + s → sees

3) پاشگری (-s) بە دەنگی /iz/ دەخوێنرێتەوە ئەگەر ووشەکە بە یەکێك لـەم دەنگانە کۆتـایی هاتبێت:

/s/z/ʃ/ʤ/ʒ/ʧ/

dish + es → dishes

prize + s → prizes

kiss + es→ kisses

edge + s → edges

catch + es → catches

بەشی دووەم

Grammar ڕێزمان

لە بەشی ڕێزماندا تەنها چەند بابەتێکی ڕێزمانیم بە کورتی باسکردووە، تاکو فێرخواز تووشی شڵەژاوی نەبێت لە فێربوونی زمانەکەدا، چونکە تەنها بە پراکتیکی دەتوانیت ڕێزمانێکی باش فێر بیت لە قسەکردن و نوسیندا، بەڵام ئەوەی گرنگ و پێویست بێت لە ڕێزمانی ئینگلیزی بۆ گفتوگۆی ڕۆژانە ئەوە لەم بەشەدا بە کورتی باسمکردوون بەتایبەتی فێربوون و بەکارهێنانی دەمەکانی فرمان کە زۆر گرنگن.هەروەها ئەگەر فێرخواز ئارەزووی زیاتری هەیە لە فێربوونی ڕێزمانی ئینگلیزی و دەیەوێت زۆرترین زانیاری دەست بکەوێت لەسەر بابەتە ڕێزمانییەکان ئەوە کتێبی تایبەت بە ڕێزمان هەیە بۆ هەموو ئاستەکان کە دەتوانێت سوودیان لێوەربگرێت کە تەنها بە زانینی واتای نزیکەی (1000) ووشە دەتوانێت بە ئاسانی بیا نخوێنێتەوەو تێیان بگات.

Personal Pronouns: ڕاناوە کەسییەکان

Subject pronoun	Object pronoun	Possessive adjectives	Possessive pronouns	Reflexive pronouns
راناوی بکەر	راناوی بەرکار	ئاوەڵناوی خاوەنداریتی	راناوی خاوەنداریتی	راناوی خۆیی
I من	me من	my هی من	هی منە mine	خۆم myself

ئەو (کوڕ) he	ئەو him	هی ئەو his	هی ئەوە his	خۆی himself
She ئەو (کچ)	ئەو her	هی ئەو her	هی ئەوە hers	خۆی herslef
ئەو It (بێگیان)	it ئەو	هی ئەو شتە its	هی ئەوە its	خۆی itself
you تۆ	تۆ you	هی تۆ your	هی تۆیە yours	خۆت yourself
ئێوە you	ئێوە you	هی ئێوە your	هی ئێوەیە yours	خۆتان yourselves
ئێمە we	ئێمە us	هی ئێمە our	هی ئێمەیە ours	خۆمان ourselves
ئەوان they	ئەوان them	هی ئەوان their	هی ئەوانە theirs	خۆیان themselves

نموونە :

1. I study English. من ئینگلیزی دەخوێنم.
2. Listen to me. گوێم لێبگرە.
3. My name is Ali. ناوم علی یە.
4. That mobile is mine. ئەو مۆبایلە هی منە.
5. I introduced myself to him. من خۆم ناساند بەو کوڕە.

****

1. They work hard. ئەوان بە سەختی ئیش دەکەن.

2. I helped them last night. دوێنێ شەو یارمەتی ئەوانم دا.

3.Their house is nicer than our house / ours. خانووەکەیان جوانترە لە خانووەکەمان.

4. That car is theirs. ئەو سەیارە هی ئەوانە.

5. They showed themselves as the house's owner. ئەوان خۆیان بە خاوەنی خانوەکە دەرخست.

Verb Tenses

دەمەکانی فرمان

دەمەکانی فرمان گرنگترین و باشترین ڕێگایەکە کە یارمەتیت دەدات بەئاسانی ڕستە دروست بکەیت لە زمانی ئینگلیزی بە پێی کات و بارودۆخە تایبەتەکان. لە خوارەوە بە کورتی دەمەکانی فرمان ڕوونکراوەتەوە بە یاساو نمونەوە کە دەتوانی سوودیان لێوەربگریت؛

1) Present Simple *ڕانەبردووی سادە*

بەکاردێت بۆ ئەو کات و ڕووداوانەی کە هەمیشەیین یان زۆر جار دوبارە دەبنەوە. وەك سوڕانەوەی زەوی بە دەوری خۆر... هەستان لە خەو و نان خواردن و ڕۆشتن بۆ ئیش.

Positive : ئەرێنی

(He/she/it) + verb.s (v.s) + complement

He likes black color. ئەو کوڕە حەزی لە ڕەنگی ڕەشە.

She gets up at 7 am every day. ئەو کچە هەموو ڕۆژێك لە کاتژمێر حەوتی بەیانیان لەخەو هەڵدەستێت.

(We/you/I/they) + verb + complement

e.g: We study ESOL. ئێمە وانەی ئیسوڵ دەخوێنین.

e.g: I go to work at 8:00 am until 2:00 pm.

دەڕۆم بۆ ئیش لە سەعات هەشتی بەیانی تاکو دووی پاش نیوەڕۆ.

Negative نەرێنی

(I / they / we/you) + don't + base + complement
He/she/it + doesn't + base + complement

تێبینی: (base) واتە چاوگ.

I don't drink coffee. من قاوە ناخۆمەوە.

It doesn't snow in Kalar. لە کەلار بەفر نابارێت.

بەزۆری یەکێك لەم ئاوەڵکارانە دێت لە ڕستەکەدا :

every day	هەموو ڕۆژێك	usually	زۆرجار
every week	هەموو هەفتەیەك	Often	بەزۆری
every year	هەموو ساڵێك	sometimes	هەندێجار
every + time	هەموو + کات	rarely	بەدەگمەن
Always	هەمیشە	never	هەرگیز

نموونە :

I usually get up at 7. زۆرجار لە کاتژمێر حەوتی بەیانی لەخەو هەڵدەستم.

Question پرسیاری

(Wh-question words) does + he/she/it + base .....?

(wh-question words) do + they/we/you/I + base....?

e.g: Do you eat apple? Yes I do No, I don't

Does he eat apple? Yes, he does No, he doesn't

e.g: What do you do at night? شەوان چی دەکەیت؟

e.g: Doesn't she study English? ئایا ئەو کچە ئینگلیزی ناخوێنێت؟

e.g: Why don't they study with us? ئەوان بۆچی لەگەڵ ئێمە ناخوێنن؟

لەکاتی نەرێنی بۆ پرسیاری دەبێت (not) بۆ (do, does) زیـاد بکـەین و هەنـدێ جـار لەسەرەتـای رستەکەوە ووشەی پرس دێت و هەندێ جار نایەت.

Question words	ووشەی پرس
What	چ – چی
When	کەی
Where	لەکوێ- کوێ
Why	بۆچی
Which	کام – کامە
Who	کێ
How	چۆن – چەند

2) Present Continuous *ڕانەبردووی بەردەوام*

بەکاردێت بۆ ئـەو کـات و ڕووداوانـەی کـە لـەکاتی ئێسـتادا بـە بـەردەوامی ڕوو دەدەن و کاتین.واتە پێچەوانەی ڕانەبردووی سادەیە.

Positive : ئەرێنی

He/she/it + is	**+ verb ing ....**
They/we/you + are	**+ verb ing ....**
I + am	**+ verb ing.......**

Negative: نەرێنی

تەنها (not) دەنوسین یان زیاد دەکەین لە دوای (is/am/are).

Question : پرسیاری

Is + he/she/it + verb ing....?
Am + I + verb ing...?
Are + they/we/you + verb ing....?

هەندێ جار لەسەرەتای ڕستەی پرسیاری ووشەی پرس دێت بە پێی حاڵەتەکەو هەندێجاریش ڕستەکە نەرێیە. هەروەها لەرستەی رانەبردوی بەردەوام زۆرجار ئەم ووشانە دێن کە واتای (ئێستا یان هەر ئێستا) دەگەیەنن:

(Now / right now / at the moment)

Examples:

- He is studying ESOL now. ئەو کوڕە وا ئێستا وانەی ئیسۆڵ دەخوێنێت.

- It is not raining. ئێستا وا باران نابارێت.

- I am watching TV. ئێستا تەماشای تەلەفزیۆن دەکەم.

- We are cleaning the room. ئێستا وا ژوورەکە پاك دەکەینەوە.

- I'm not speaking to you. وا لەگەڵ تۆ قسە ناکەم.

- Are they listening to us? وا گوێمان لێدەگرن؟

- What are you reading at the moment? ئێستا چی دەخوێنیتەوە؟

- Who is washing the car ? کێ ئۆتۆمبیلەکە دەشوات ؟

ت : ڕانەبردووی سادە بۆ ئەو کارانەیە کە هەمیشەیین یان زۆر جار ڕوو دەدەن و دووبارە دەبنەوە، بەڵام ڕانەبردووی بەردەوام بۆ کارێکە کە کاتییە واتە لەکاتی ئێستا ڕوو دەدەن بە بەردەوامی. وە ئەم دوو دەمی فرمانە زۆرترین جار بەکاردێن لە ژیانی ڕۆژانەدا بۆیە دەبێت بە کرداری بیخوێنیت.

3) *Past Simple* ڕابردووی سادە

I / he/she/it/they/we/you + verb -ed + complement.

Subject + didn't + base + ……. نەرێ

Did + subject + base …… ? پرسیاری

ت : هەندێ جار ووشەی پرس دێت لە سەرەتای ڕستەی پرسیاری و هەندێجاریش بە نەرێ پرسیار دەکەین.

ت : دەکرێت یەکێك لەم ئاوەڵکارە کاتیانە بێت لە ڕستەکە :

Last night / last week/ last year	شەوی ڕابردوو/هەفتەی ڕابردوو/ پار ساڵ
ago	لەمەوپێش
Yesterday	دوێنێ

ت : هەندێجار فرمانی نارێك لە ڕستەکە دێت کە لەم بەشەدا باسکراون وەك:

Go → went

Examples:

- We helped the man. یارمەتی پیاوەکەمان دا.

- I went to market to buy something. چووم بۆ بازاڕ هەندێ شت بکڕم.

- I didn't go to work yesterday. دوێنێ نەڕۆشتم بۆ ئیش.

- She didn't study ESOL last Thursday. پێنج شەممەی ڕابردوو ئەو کچە وانەی ئیسۆلی نەخوێند.

- Did you stay at home last night? دوێنێ شەو لە ماڵ مایتەوە؟

Yes, I did No, I didn't

- Where did they go yesterday morning? ئەوان دوێنێ بەیانی بۆ کوێ ڕۆشتن؟

- Why didn't he work ? ئەو بۆچی ئیشی نەکرد؟

4) Past Continuous ڕابردووی بەردەوام

بەکاردێت بو کارێك کە لە ڕابردوو کردوومانە بە بەردەوامی و کاتی بووە.

(I / he/ she/ it) + was + verb ing ……

(We / they / you) + were + verb ing ….

e.g: - They were walking in the park. ئەوان پیاسەیان دەکرد لەناو پارکەکە.

e.g: She was washing the dishes. کچەکە قاپەکانی دەشۆرد.

ت: بۆ نەریٚ تەنها (not) دادەنێین لە دوای (was, were).

e.g: She wasn't washing the dishes. ئەو کچە قاپەکانی نەدەشۆرد.

Question:

Was + (I /he/she/it) + verb ing.....?

Were + (they/ you/ we) + verb ing ....?

لەکاتی پرسیاری دەکرێت ووشەی پرس بێت لەسەرەتاوە و دەکرێت نەریٚ بێت رستەکە .

Examples:

- What was she doing ? ئەو کچە چی دەکرد؟
- Who were you talking to ? لەگەڵ کیٚ قسەت دەکرد؟

5)Present perfect (مەبەست لێی ڕابردووی تەواوە) ڕانەبردوی تەواو

تێبینی: (لە ڕێزمانی کوردی ناونیشانێك بەناوی ڕانەبردووی تەواو نیە)

ت/ ئەم دەمە بەکاردێت بۆ کارێك یان رووداوێك لە رابردوو دەستی پێکردووە و لە ئێستادا تەواو دەبێت یان تەواو بوومو کاریگەری لەسەر ئێستا هەیە.

He/she/it + has + p.p….
We/you/they/ I + have + p.p…

تێبینی: (P.P) واتە (past participle) کە لەم بابەتەو هەندێکی تر بەکاردێت.

ت/ بۆ نەرێ تەنها (not) لە دوای (have/has) دادەنێین و لە پرسیاریش (have/has) لە جێگەی بکەر دادەنێین و بکەر لە جێگەی (have/has) دەنوسین.

- Kalar has remained Kurdistan's biggest town. **کەلار بە گەورەترین شارۆچکەی کوردستان ماوەتەوە.**

- She has not bought her brother a nice blouse. **ئەو کچە بلوزێکی جوانی نەکڕیوە بۆ براکەی.**

- Have you got the book? **کتێبەکەت دەستکەوتوە؟**

ت/ ئەگەر کاتی دەست پێکردنی کارەکە باس بکەین ئەوە (since): لەوەتی بەکاردێنین. بەڵام ئەگەر ماوەی ڕوودانی کارەکە بژمێرین ئەوە (for) بەکاردێت.

e.g: I haven't eaten anything since 8:00 am. **لەوەتی کاتژمێر هەشتی بەیانیەوە هیچم نەخواردوە.**

e.g: I haven't eaten anything for eight hours. **بۆ ماوەی هەشت کاتژمێرە هیچم نەخواردوە.**

ت: ئەم وشانە بەکاردێت بۆ پیشاندانی پەیوەندی نێوان ڕابردوو و ئێستا لەگەڵ ڕانەبردووی تەواودا.

already	**پێشتر**
just	**کەمێك پێش** **ئێستا/تەنها**
now	**ئێستا**
yet	**هێشتا**
never	**هەرگیز (ئەرێنی)**
ever	**هەرگیز(ئەرێنی)**

ت/ (never) واتە (هەرگیز) لە رستەی نەرێ بەکاردێت کە لە مانادا نەرێیە و لە دوای (have/has) دەنوسرێت.

ت/ (ever) واتە (هەرگیز) لە رستەی پرسیاری بەکاردێت یان لە نەرێ.

ت/ (already,now,just) لە دوای (have/has) دێن.

ت/(yet) لە کۆتایی رستەی نەرێ یان پرسیاری دێت.

-I have never visited London.	هەرگیز سەردانی لەندەنم نەکردووە.
- Have you ever been to London?	ئایا هەرگیز ڕۆشتوی بۆ لەندەن؟
- She has already eaten lunch.	ئەو کچە پێشتر نانی نیوەڕۆی خواردوە.
e.g: He hasn't finished the job yet.	ئەو کوڕە هێشتا کارەکەی تەواو نەکردوە.

6) Past perfect ڕابردووی دوور

ت/ بەکاردێت بۆ روداوێك یان کارێك کە بە ڕێکوپێکی و یەك لەدوای یەك لە رابردوودا رویداوەو تەواو بووە.

Subject+ had + p.p……

ت/ بۆ نەرێ تەنها (not) لە دوای (had) دەنوسین و لە پرسیاریش (had) و (بکەر) ئاڵوگۆر دەکەین.

ت/ هەندێ جار (by) لەگەڵ رابردووی تەواو دێت بە واتای (لەوکاتە) و هەروەها(until)یش بەکاردێت بەواتای (تاکو).

- I had had my lunch. نانی نیوەڕۆم خواردبوو.

- She had completed her job. ئیشەکەی تەواو کردبوو.

- They had not finished the job. ئیشەکەی تەواو نەکردبوو.

- Had you been to Iran? لە ئێران بوویت؟

e.g: Until Europeans started arriving America's population had remained small.

دانیشتوانی ئەمریکا بە کەمی مابوو تاکو ئەوروپییەکان دەستیانکرد بە گەیشتن بۆ ئەمریکا.

e.g: By 1900, NY's population had passed one million.

لەساڵی 1900 دانیشتوانی نیۆرك یەك ملیۆنی تێپەڕاند بوو.

e.g: When they came to the office, we had already left.

کاتێك ئەوان هاتن بۆ نوسینگەکە، ئێمە پێشتر ڕۆشتبووین.

7) Present perfect continuous

ڕانەبردوی تەواوی بەردەوام

ت/ بەکارێت بۆ ئەو کارو ڕووداوانەی کە لە رابردوودا دەستی پێکردووەو ئێستاش بەردەوامەو تەواو نەبووە.

He/she/it + has been+ verb ing…..

They/we/you/ I + have been + verb ing …..

ت/ بۆ نەرێ تەنها (not) دەنوسین لە دوای (have/has) و بۆ پرسیاریش (have/has) و (بکەر) ئاڵوگۆڕ دەکەین.

- We have been waiting for the result of the exam. وا لە چاوەڕوانی داین بۆ ئەنجامی تاقیکردنەوەکە.

- She has not been arriving at home. ئەو هێشتا نەگەیشتۆتەوە ماڵ.

8) Past Perfect Continuous

ڕابردوی دووری بەردەوام

ت: ئەم دەمەی فرمان ماوەی کارێك یان ڕووداوێك دەردەبڕێت کە بەردەوام بووە لە پێش کارێکی تر لە ڕابردوودا.

Subject + had been + verb ing + complement

e.g: The police had been looking for the criminal for two years.

پۆلیسەکان ماوەی دوو ساڵ لە گەڕاندابوون بۆ دۆزینەوەی تاوانبارەکە.

9) Simple Future داهاتووی سادە

ت: داهاتووی سادە بەم شێوانە دەردەبڕێت:

1) ئەگەر لەکاتی قسەکردندا دڵنیا بووی کارەکە لە داهاتوو ڕوو دەدات و ڕاستە ئەوە دەتوانین بڵێین:

Subject + will + base + complement

Or

Subject + is/am/are + going to + base + complement

e.g: According to the weather report, it will be cloudy tomorrow.

بە پێی ڕا پۆرتی کەشناسی، سبەی ئاوهەواکەی هەوراوی دەبێ.

e.g: According to the weather report, it is going to be cloudy tomorrow. بە پێی ڕا پۆرتی کەشناسی، سبەی ئاوهەواکەی هەوراوی دەبێت.

ت: لەکاتی نەرێنی تەنها (not) لە دوای فرمانی یاریدەدەر دادەنێین و لەکاتی پرسیاریش فرمانی یاریدەدەر و بکەر ئاڵوگۆڕ دەکەین:

e.g: According to the weather report, it won't be cloudy tomorrow.

e.g: According to the weather report, it isn't going to be cloudy tomorrow.

e.g: Will it be cloudy tomorrow? ئایا سبەی ئاو هەوا هەوراوییە ؟

e.g: Is it going to be cloudy tomorrow? ئایا سبەی ئاو هەوا هەوراوییە ؟

2) ئەگەر قسەکەر پێشتر پلانی بۆ کارەکە دانابێت کە ئەنجامی بدات لە داهاتوو ئەوە دەبێت یاسای (be going to) بەکاربهێنین و نابێت (will) بەکاربهێنین:

e.g: A: Why did you buy this paint?

B: I **am going to** paint my living room tomorrow.

واتە: أ : بۆچی ئەم سبوخەت کڕیوە؟

ب: سبەی ژووری میوانەکەم سبوخ دەکەم.

10) Future continuous

داهاتووی بەردەوام

ت/ ئەم زەمەنە بەکاردێت بۆ کارێك لە کاتێك لە داهاتوودا بە بەردەوامی ڕوو دەدات، هەروەك ڕانەبردووی بەردەوام و ڕانەبردووی تەواوی بەردەوام کارەکە بەردەوامە لە ڕووداندا بەڵام لێرە لە داهاتوو دەبێت.

Positive: subjest + will be + v.ing…..

Negative: subjest + won't be + v.ing….

Question : will /won't + subjest + be + v.ing….?

ت/ هەندێ جار لە پرسیاری ووشەی پرس لەسەرەتاوە دێت .

- I will be teaching you English. دوایێ وانەی ئینگلیزیت پێدەڵێم لەم کاتە (لەداهاتوو).

- She won't be coming to class. ئیتر ئەو کچە نایەت بۆ وانە لەم کاتە (لە داهاتوو).

- When will you be doing your homework? کەی ئەرکیماڵەوەت دەکەیت؟

11) Future Perfect

داهاتووی تەواو

ت: داهاتووی تەواو باس لە کارێك یان حاڵەتێك دەکات کە لە پێش کارێك یان ڕووداوێکی تر تەواو دەبێت لە داهاتوودا.

Subject + will have + p.p + complement

e.g: I will have finished my homework by the time I go out for a walk tonight.

ئەرکی ماڵەوەم تەواو دەکەم لەوکاتەی ئەمشەو دەڕۆمە دەرەوە بۆ پیاسەکردن .

12) Future Perfect Continuous

داهاتووی تەواوی بەردەوام

ت : داهاتووی تەواوی بەردەوام جەخت دەکاتەوە سەر ماوەی چالاکییەك یان رووداوێك کە بەردەوام دەبێت لە ڕوودانیدا لە پێش کارێك یان ڕووداوێکی تر لە داهاتوودا. هەروەها هەندێ جار ئەم دەمی فرمانە وەکو داهاتووی تەواوە و یەك مانایان دەبێت.

Subject + will have been + v.ing + complement

e.g: When our teacher retires next month, he will have been teaching for 45 years.

واتە : کاتێك مامۆستاکەمان مانگی داهاتوو خانەنشین دەبێت، ئەوە بۆ ماوەی 45 ساڵ وانەی پێشکەش کردووە.

Irregular Verbs

فرمانە ریزپەڕەکان / نارێکەکان

simple form چاوگ/ سادە	past simple رابردووی سادە	past participle (p.p)	Meaning
be	was/were	been	دەبێت بە
beat	beat	beaten	لێدەدات
become	became	become	دەبێت بە

begin	began	begun	دەست پێدەکات
bend	bent	bent	دەچەمێتەوە
bite	bit	bitten	قەپ دەگرێت/ گاز دەگرێت
blow	blew	blown	فوو پیادەکات/ هەوای تێدەکات
break	broke	broken	دەشکێنێت
bring	brought	brought	دەهێنێت
broadcas t	broadcast	broadcast	پەخش دەکات (رادیۆ و تەلفزیۆن
build	built	built	بنیات دەنێت
buy	bought	bought	دەکرێت
catch	caught	caught	دەگرێت
choose	chose	chosen	هەڵدەبژێرێت
come	came	come	دێت / هاتن
cost	cost	cost	تێچوونی نرخ/ بەهای ئەوەندەیە
cut	cut	cut	دەبڕێت
dig	dug	dug	هەڵدەکەنێت (چاڵ)

do	did	done	ئه نجام دەدات
draw	drew	drawn	دەکێشێت (وێنە و هێڵکاری)
dream	dreamt	dreamt	خەون دەبینێت
drink	drank	drunk	دەخواتەوە
drive	drove	driven	لێدەخوڕێت
eat	ate	eaten	دەخوات
fall	fell	fallen	دەکەوێت (لەڕووی جەستەیی)
feed	fed	fed	خواردنی پێدەدات
feel	felt	felt	هەست دەکات
fight	fought	fought	شەڕ دەکات
find	found	found	دەدۆزێتەوە
fly	flew	flown	دەفڕێت
forecast	forecast	forecast	پێشبینی دەکات
forget	forgot	forgotten	لەبیر دەکات
forgive	forgave	forgiven	دەیبورێت
freeze	froze	frozen	دەیبەستێت (ساردی)

get	got	got	بەدەستی دێنێت
give	gave	given	دەبەخشێت
go	went	gone	دەڕوات
grow	grew	grown	گەشە دەکات
hang	hung	hung	هەڵدەواسێت
have	had	had	هەیەتی/ هەبوون
hear	heard	heard	دەبیستێت
hide	hid	hidden	دەشارێتەوە
hit	hit	hit	لێدەدات
hold	held	held	ئەنجام دەدات/ گرتن
hurt	hurt	hurt	ئازاری دەدات
keep	kept	kept	دەپارێزێت
know	knew	known	دەزانێت / دەناسێت
lead	led	led	ڕابەری دەکات
learn	learnt	learnt	فێر دەبێت
leave	left	left	بەجێدەهێڵێت
lend	lent	lent	قەرزی پێدەدات

let	let	let	ڕێگای پێدەدات
lie	lay	lain	پاڵدەکەوێت
light	lit	lit	دادەگیرسێنیت
lose	lost	lost	وون دەکات/ لەدەستی دەچێت
make	made	made	دروست دەکات / وا لێدەکات
mean	meant	meant	مانای ئەوە دەدات
meet	met	met	چاوی پێدەکەوێت
put	put	put	دادەنێت
read	read	read	دەخوێنێتەوە
ride	rode	ridden	سەردەکەوێت (پاسکیل و ئەسپ)
rise	rose	risen	بەرز دەبێتەوە
run	ran	run	ڕادەکات
say	said	said	دەڵێت
see	saw	seen	دەبینێت
sell	sold	sold	دەفرۆشێت
send	sent	sent	دەنێرێت

show	showed	shown	پیشان دەدات
sing	sang	sung	گۆرانی دەڵێت
sink	sank	sunk	دەخنکێت
sit	sat	sat	دادەنیشێت
sleep	slept	slept	دەخەوێت
smell	smelt	smelt	بۆن دەکات
speak	spoke	spoken	قسە دەکات
spend	spent	spent	بەسەر دەبات / سەرف دەکات
stand	stood	stood	دەوەستێتە سەر پێ
steal	stole	stolen	دەدزێت
stick	stuck	stuck	گیر دەکات / دەچەقێت
sweep	swept	swept	ڕادەماڵێت / خاوێن دەکاتەوە
swim	swam	swum	مەلە دەکات
take	took	taken	دەبات / دەگرێت
teach	taught	taught	فێر دەکات / وانە دەڵێتەوە

tell	told	told	پێی دەڵێت
think	thought	thought	بیر دەکاتەوە / وادادەنێت
throw	threw	thrown	هەڵدەدات / فڕێ دەدات
understand	understood	understood	تێدەگات
upset	upset	upset	بێزار دەکات / خەمباری دەکات
wake	woke	woken	بەخەبەر دێتەوە
wear	wore	worn	دەپۆشێت
win	won	won	دەباتەوە (پێش برکێ و یاری)
write	wrote	written	دەنوسێت

Active and passive

بکەر دیار و بکەر نادیار

ت :بکەر دیار ئەوەیە کە رستەکە بە یەکێك لە دەمەکانی فرمان کرابێت و بکەری رستەکەی تیابێت وەك:

e.g: Sardar cleaned the room. سەردار ژوورەکەی پاککردەوە.

e.g: They broke the window. ئەوان پە نجەرەکەیان شکاند.

ت : بکەر نادیار ئەوەیە کە رستەکە بە بەرکار دەست پێدەکات و بکەر یان ئە نجامدەری کارەکەی تیا نیە هەروەها دەبێت فرمانی سەرەکی رستەی بکەر دیار بگۆڕین بۆ شێوەی سێهەمی فرمان واتە (ed) وەردەگرێت یان ئەگەر شاز بێت شێوەی تری هەیە وەك:

E.g: The room was cleaned. ژوورەکە پاککرایەوە.

e.g: The windows were broken. پە نجەرەکان شکێنران.

ت : ئەگەر ئە نجامدەری کارەکە باس بکەین لە بکەر نادیار ئەوە لە دوای ووشەی (by) دێت وەك:

e.g: The room was cleaned by Sardar. ژوورەکە پاککرایەوە لەلایەن سەردار.

ت : ئەم خشتەیەی خوارەوە یارمەتیت دەدات لە چۆنێتی دەربڕینی بکەر نادیار، بەلام دەبێت سەرەتا بزانین بکەر دیار چۆنە بۆ ئەوەی بە پێی کاتی ڕوودانی کارەکە بکەر نادیار دروست بکەین واتە دەبێت هەموو ئەو دەمی کارانەی پێشتر لەم بەشە خوێندووتە بیزانیت بە کرداری تاکو بتوانیت لەم بابەتە ڕستەی بکەر نادیار دروست بکەیت:

v. دەمەکان tense	بکەر دیار Active	passive بکەر نادیار
Present simple	Mary helps the boy. Mary helps the girls.	The boy is helped by Mary. The girls are helped by Mary.
Present continuous	Mary is helping the boy. Mary is helping the boys.	The boy is being helped by Mary. The boys are being helped by Mary.
Past simple	Mary helped the boy. Mary helped the boys.	The boy was helped by Mary. The boys were helped by Mary.
Past continuous	Mary was helping the boy. Mary was helping the boys.	The boy was being helped by Mary. The boys were being helped by Mary.
Preset perfect	Mary has helped the boy. Mary has helped the boys.	The boy has been helped by Mary. The boys have been helped by Mary.
Past perfect	Mary had helped the boy.	The boy had been helped by Mary.
Simple future	Mary will help the boy.	The boy will be helped by Mary.
be going to	Mary is going to help the boy.	The boy is going to be helped by Mary.

لەکاتی نەرێنی و پرسیاری بەم شێوەیە دەبێت:

e.g: The boy isn't helped by Mary. کوڕەکە یارمەتی نادرێت لەلاین ماری.

e.g: Is the boy helped by Mary? ئایا کوڕەکە لەلایەن ماری یارمەتی دەدرێت؟

ت: فرمانە یاریدەدەرەکانی مۆداڵ بەم یاسایە دەبن بە بکەر نادیار:

object + modal + be + p.p + complement

e.g: Mary should help the boy. → The boy **should be helped** by Mary.

واتە : ماری پێویستە یارمەتی کوڕەکە بدات.

کوڕەکە پێویستە یارمەتی بدرێت لەلایەن ماری.

Modal Auxiliaries : فرمانەکانی مۆداڵ

(will/would/can/could/shall/should/may/might/have to/must/ought to/had better)

Comparative and Superlative

پلەی بەراورد و باڵا

ت: لەکاتی بەراوردکردنی ئاوەڵناوی یەك بڕگەییدا دەبێت (er) بۆ پلەی بەراورد و (est) بۆ باڵا زیاد بکەین بۆ ئاوەڵناوەکە. بەڵام ئەگەر لە یەك بڕگە زیاتر بوو ئەوە (more/less) لە پێش ئاوەڵناوەکە دادەنێین بۆ پلەی بەرواورد و (most/least) بۆ پلەی باڵا.

ت/ زۆرجار چەند بزوێن هەبێت لە ئاوەڵناوەکە ئەوەندە بڕگەش هەیە بەڵام چەند بزوێن بەدوای یەك بێن ئەوە حسابی یەك بڕگەی بۆ دەکرێت. بزوێنەکانیش (a-e-i-o-u). لە زمانی ئینگلیزی بەهۆی دەنگەوە بڕگە دیاری دەکرێت بەڵام ئەم تێبینییە زیاتر بۆ ئەو کەسانەیە لە دەنگ لاوازن بۆیە پەنا دەبەینە بەر پیت نەك دەنگ.

ت/ئەگەر ئاوەڵناوەکە بە (y) کۆتایی هاتبێت و لە پێشییەوە نەبزوێن هاتبێت ئەوە (y) دەگۆڕین بۆ (i) پاشان (er/est) بۆ زیاد دەکەین.

ت/ ئەگەر ئاوەڵناوەکە بە یەك پیتی نەبزوێن کۆتایی هاتبێت و تەنها یەك پیتی بزوێنیش لە پێشییەوە هاتبێت ئەوە پیتە نەبزوێنەکەی کۆتایی دووبارە دەبێتەوە لەکاتی زیاد کردنی (er/est).

adjective ئاوەڵناو		comparative بەراورد	superlative باڵا
kind	میهرەبان	میهرەبانتر kinder	میهرەبانترین kindest
nice	جوان	جوانتر nicer	جوانترین nicest
famous	بەناوبانگ	بەناوبانگتر more famous	بەناوبانگترین most famous
cheap	هەرزان	هەرزانتر cheaper	هەرزانترین cheapest

easy ئاسان	ئاسانتر easier	ئاسانترین easiest
big گەورە	گەورەتر bigger	گەورەترین biggest

e.g: He is more famous than his brother. ئەو کوڕە لە براکەی بەناوبانگترە

e.g: He's one of the most famous people. ئەو کوڕە یەکێکە لە بەناوبانگترین کەسەکان .

e.g: This watch is cheaper than that watch. ئەم کاتژمێرە هەرزانترە لەو کاتژمێرە

e.g: Alan is the kindest student among his friends. ئالان میهرەبانترین خوێندکارە لەناو هاوڕێکانی

ت/ دەکرێت ئاوەڵفرمان/ئاوەڵکار بکرێت بە پلەی بەراورد و باڵا بەم شێوەیە:

1) ئەگەر ئاوەڵکارەکە بە (ly) کۆتایی هاتبێت ئەوە (more/less) بۆ بەراورد وەردەگرێت و بۆ پلەی باڵاش (most/least) وەردەگرێت.

Quickly → more quickly → most quickly

e.g: The economy of Japan began growing more quickly.

ئابوری یابان خێراتر دەستیکرد بە گەشەکردن .

ت/ ئەگەر ئاوەڵفرمانەکە بە (ly) کۆتایی نەهاتبێت ئەوە (er/est) وەردەگرێت.

درەنگ Late	درەنگتر Later	درەنگترین Latest
زوو Soon	زووتر Sooner	زووترین Soonest
خێرا Fast	خێراتر Faster	خێراترین Fastest
سەخت Hard	سەختر Harder	سەخترین Hardest
دوور Far	دوورتر Farther	دوورترین Farthest

ت/ ئاوەڵناو و ئاوەڵکاری شاز (نارێك) بەم شێوەیە دەکرێن بە بەراورد و بالا :

Adj/adv	Comparative	Superlative
good باش	better باشتر	best باشترین
bad خراپ	worse خراپتر	worst خراپترین
well باش	better باشتر	best باشترین
little کەم	less کەمتر	least کەمترین
much زۆر	more زۆرتر	most زۆرترین
many زۆر	more زۆرتر	most زۆرترین

ت: ئەم کورتکراوانە بزانە:

Adjective → adj ئاوەڵناو

Adverb → adv ئاوەڵکار/ئاوەڵفرمان

ت/لەکاتی بەراوردکردنی دوو ناو کە جیاواز بن لە شتێکدا یـان کارێکـدا ئـەوە دەتـوانین (than) بەکاربهێنین:

Noun 1 + verb + comparative adjective+ than+ Noun 2
ئاوەڵناوی بەراورد

e.g: Sara is younger than Saya. سارا گەنجترە لە سایە.

e.g: Ahmed is a better student than Arkan. ئەحمەد خوێندکارێکی باشترە لەچاو ئەرکان

بەڵام بۆ بەراورد کردنی ناوێك لەگەڵ کۆمەڵە ناوێکی تردا دەبێت (the) بەکاربهێنین لـە پێش ئاوەڵناوی پلەی باڵا:

The+ superlative adj

e.g: The most interesting film is Troy. خۆشترین فیلم فیلمی ترۆیە.

ت/ ئەگەر هەردوو ناوەکە یەکسان بوون ئەوە دەتوانی یاسای (as__as) بەکاربێنیت:

Noun 1+verb+as adj/adv as + Noun 2

تێبینی: (adj) واتە (adjective) واتە ئاوەڵناو. هەروەها (adv) واتە (adverb) کە مانای ئاوەڵفرمان دەدات.

e.g: Sakar is as weak as Ali. ساکار وەکو علی لاوازە .

e.g: Ahmed speaks as quickly as Rawand. ئەحمەد وەکو رەوەند بەخێرایی قسە دەکات.

Tag Questions

کلکە پرسیار

ت: کلکە پرسیار بەکاردێت بۆ دڵنیاییکردنەوەو پشکنین لەکاتی قسەکردن بۆ نمونە وەك:

ئارام ئەمرۆ دەڕوات بۆ سەیران، ناڕوات ؟

یاساکانی: ئەگەر ڕستەکە ئەریٚ بێت ئەوە کلکە پرسیار بە نەریٚ دروستدەکرێت، وە بە پێچەوانەشەوە وەك لە خوارەوە هاتووە:

Positive sentence+ negative tag question?
Negative sentence + positive tag question?

- Kate will be here soon, won't she? کەیت زوو لێرە دەبێت، ئایا زوو لێرە نابێت؟
- Kate won't be here soon, will she? کەیت زوو لێرە نابێت، زوو لێرە دەبێت؟

He/she/it + doesn't → does he/she/it?
We/I/they/you + don't → do we/I /they/you?
We/you/they/ I +haven't → have we/you/they/I ?

We/you/they/ I +have → haven't we/you/they/ I ?
She/he/it hasn't → has she/he/it?
She/he/ it has → hasn't she/he/ it ?

ت: ئەمانەی خوارەوە ئەو فرمانانەیە کە لە کلکە پرسیار بەکاردێن:

(do, does, did, is, are, am, was, were, have, has, had, will, would, should, must, can, could)

-You can't do the work, can you? ناتوانی کارەکە بکەیت، دەتوانی؟

ت/ئەگەر ڕستەکە بە (let's) دەستی پێکردبێت و بیکەین بە کلکە پرسیار ئەوە (shall we?) دەنوسین:

- Let's go for a walk, shall we?

ت/ ئەگەر بە (don't) دەست پێبکات ئەوە بە (will) دەیکەین بە کلکە پرسیار.

- Don't be late, will you?

ت/ ئەگەر (am) هەبێت ئەوە لە کلکە پرسیار (aren't I) بنوسە.

- I'm Kurdish, aren't I ?

ت/ ئەگەر فرمانی یاریدەدەر نەبێت لە ڕستەکە وەك (verb to be/have/ modals) ئەوە لەکاتی کلکە پرسیاردا بۆ ڕانەبردوو (don't/doesn't) بنوسەو بۆ ڕابردووش (didn't).

Doesn't →he/she/it   don't→we/they/you/I   didn't→ subject

-We study English every day, don't we?

- She teaches mathematics, doesn't she?

- He finished the work, didn't he?

Too & (not) enough

بەگوێرەی پێویست / زۆر

ت: بەکارهێنانی (too / enough) لەگەڵ ئاوەڵناو بە پێی ئەم یاسایەی خوارەوەیە:

subject + verb to be + too + adj + infinitive
Subject + verb (not) + adj + enough + infinitive

Infinitive = (to go / to come / to study/ to read/ to finish ….)

- He is too young to go to college. ئەو کورە تەمەنی زۆر گەنجە (واتە منداڵە) بڕواتە زانکۆ.

- I am not strong enough to carry this luggage. بەگوێرەی پێویست بەهێز نیم بۆ هەڵگرتنی ئەم جانتایە.

- He isn't old enough to be a college student.

- Sara is experienced enough to do the job.

ت/ هەندێ جار لە دوای (too/enough) ئەم دەستەواژەیە دێت (for someone/something).

- The car was too expensive for me to buy. ئۆتۆمبیلەکە زۆر گران بوو بۆ من بیکرم.

- The bridge is wide enough for two cars to pass each other. .

ت/ئەگەر لە دوای (too/enough) ناو هات یان ناو بەکاربهێنین ئەوە بەم جۆرەیە :

* subject + verb + too much/many + noun +(infinitive)

* subject + verb (not) enough + noun + (infinitive)

- We didn't have enough time to finish the work.

ت/ (much) واتـــــــه زۆر کـــــــه بـــــــۆ نـــــــاوی نـــــــەژمێراوە وەك (work,time,water,milk,coffee) بەلام (many) واتە زۆر کـە بـۆ نـاوی ژمێـراوە وەك (book - books).هەروەها ناوی نەژمێراو (s/es) وەرناگرێت واتــە کـۆ ناکرێتـەوەو فرمانەکەشی تاکە، بەلام ناوی ژمێراو وەری دەگرێت و کۆ دەکرێتەوە.

ت/ ووشەی (money- time) کۆ ناکرێنەوە و (s/es) وەرناگرن.

- I have got **too much revision** to do.

- There aren't **enough hours** to revise everything.

- There wasn't **enough money** yesterday.

- There are **too many books** to read.

ت/دەتوانین لە جیاتی (much) ووشەی (little) بـەکاربهێنین و لـە جیـاتی (many) وشەی (few) بەکاربهێنین.

- There are **too few hours** to do everything.

- There is **too little revision** to do.

- He has got **too little time** to do his homework.

Forms of conditional statements

شێوازەکانی ڕستە مەرجییەکان

1) First conditional form شێوازی مەرجی یەکەم

ت/ ڕووداوی یەکەم ڕانەبردووی سادەیەو ڕووداوی دووەم داهاتووی سادەیە.

If / As long as + present simple , simple future .

یان

Simple future + if/ as long as + present simple

If ئەگەر

As long as بەمەرجێك

- If land is overused, it will often turn into desert.

ئەگەر خاك زۆر بەکاربهێنرێت، ئەوە بەزۆری دەبێت بە بیابان.

- Land will often turn into desert if it is overused.

خاك بەزۆری دەبێت بە بیابان ئەگەر زۆر بەکاربهێنرێت.

- As long as we look after our land, it will <u>be</u> productive.

بەمەرجێك چاودێری بکەین، خاکەکەمان بە پیت و بەبەرهەم دەبێت.

ت/ ئەگەر (unless) واتە (مەگەر) بەکاربهێنین ئەوە ڕستەی ڕانەبردوو دەبێت (not) ی تیا نەبێت و داهاتووش زۆرجار نەرێ دەبێت.واتە (don't/doesn't) لە ڕستەی ڕانەبردووی سادە بەکارناهێنرێت:

Unless + present simple + simple future

- Unless you study hard, you won't succeed.

مەگەر بە جدی بخوێنیت، ئەگینا سەرناکەویت .

Second conditional form

ڕستەی مەرجی دووەم

If/as long as + past simple, ڕستەی دووەم

ت: لە ڕستەی مەرجی دووەم هەروەك ڕستەی مەرجی یەکەم بیر لە داهاتوو دەکەینـەوە کـە مەرج بۆ حاڵەتێك دادەنێین، بەڵام لە ڕستەی مەرجی دووەمدا ئەو مەرجەی کـە باسـی دەکـەین نەگونجاوە ڕوویدات واتە مەحاڵە بێتەدی و ڕاستەقینە نیە.

ت: ڕستەی یەکەم واتە ڕووداوی یەکەم کە دەبێت ڕابردووی سـادە بێت.ڕسـتەی دووەم واتـە ڕووداوی دووەم کە دەبێت بەم شێوەیە دایڕێژین:

Subject + would/might/could + base….

ت: دەبێت هەردوو ڕستەکە ئەرێنی بن لە (as long as).

- If I could fly, I would never walk. ئەگەر بتوانم بفڕم، هەرگیز پیاسەم نەدەکرد.
- If it snowed next July, I would be surprised.

ئەگەر مانگی تەمموزی داهاتوو بەفر باری، ئەوە سەرسام دەبم

Third conditional statement

ڕستەی مەرجی سێیەم

ت/ ئەم جۆرەیان حاڵەتێکی یان کارێکی ناڕاستەقینە دەردەبڕێت لە ڕابردوودا.

If + pas perfect , sub + could/might/would + have + p.p….

ڕستەکەی دوای (if) دەبێت ڕووداوی یەکەم بێت لە شێوەی ڕابردووی دوور،وە ڕستەی دووەمیش دەبێت ڕووداوی دووەم بێت و لە دوای فاریزەکەوە بینوسین.

دەشتوانین (if) لە ناوەڕاستەوە بەکاربهێنین:

Subject + might/could/would + have + p.p + if + past perfect

- If the farmers had known more about the soil science,
they would have saved the farms.

واتە: ئەگەر جوتیاران زۆرتریان بزانیبایە دەربارەی زانستی خاك،ئەوە کێڵگەکانیان دەپاراست.

لە نمونەکەی سەرەوە دەبینین کە حاڵەتەکە ڕوویداوە واتە کێڵگەکان لەناو چوونە لە ڕابردوو و ئێستا مەرجی بۆ دادەنێین کە لەناو نەدەچوون ئەگەر جوتیارەکان شارەزاتر بووایەن.

ت: زانین و نوسینی فرمانە نارێکەکان (شازەکان) بۆ هەردوو ڕستەی مەرجی دووەم و سێهەم پێویستن.

ت/ دەتوانین (if only) بەکاربهێنین بۆ رستەی مەرجی سێهەم واتە بۆ کارێك کە ڕووی نەداوەو نەهاتۆتە دی.

If only + past perfect

ت: (if only) واتە (خۆزگە) بۆ دەربرینی پەشیمانی و خەفەتە بۆ کارێك کە بەدڵی تۆ ڕووی نەداوە.

- If only I had not failed. **خۆزگە نەدۆڕامایە.**

- If only my friends hadn't quarreled. **خۆزگە هاوڕێکانم دەمەقاڵێیان نەکردبایە.**

- If only they had visited the castle. **خۆزگە سەردانی قەلاکەیان کردبایە.**

Verb + infinitive /ing

فرمان + چاوگ

فرمان + فرمانی (ing)

1) **لیستی ئەو فرمانانەی ئەگەر فرمان لە دوایانەوە هات دەبێت لە شێوەی (infinitive) واتە (چاوگ) بێت و (to) بەکاربهێنرێت لەنێوان هەردوو فرمانەکە.**

پە یمان دەدات Promise	دەتوانێت(پارە) afford
ڕەت دەکاتەوە refuse	ڕازی دەبێت agree
وا دەردەکەوێت seem	دەیەوێت aim
دەیەوێت want	ڕێکدەخات arrange
دەردەکەوێت appear	داوا دەکات ask
شیاوی دەبێت deserve	هەڵدەبژێرێت choose
پلان دادەنێت plan	بڕیار دەدات decide
هەڕەشە دەکات threaten	دەدۆڕێت fail
دەبێت بە	هیوا دەخوازێت

hope	tend
فێر دەبێت learn	وا پیشان دەدات pretend
بەڕێوە دەبات manage	بانگەشە دەکات claim
پێشکەش دەکات offer	پێشبینی دەکات expect
ئامادە دەکات prepare	

- Our old car **appears to have** a lot of problems.

- I **promised not to** be late.

2/ لیستی ئەو فرمانانەی ئەگەر لە دوایانەوە فرمان بێت ئەوە دەبێت (ing) بۆ فرمانەکە زیاد بکەین.

risk خستنە مەترسیەوە	succeed in سەردەکەوێت لە
avoid خۆ لادان	suggest پێشنیار دەکات
can't stand تەحەمول ناکات	give up وازهێنان
consider وادانان	put off دوادەخات
fancy حەزلێکردن	keep on بەردەوام دەبێت
enjoy خۆشی لێدەبینێت	post pone دوا دەخات
finish تەواو دەکات	admit ڕێگە پێدان

keep دەپارێزێت /بەردەوام بوون	amagine هێنانە پێش چاو
mind گوێپێدان	deny ڕەتکردنەوە
miss ونکردن	can't help ناتوانیێ یارمەتی بدات

- We can't **risk driving** it very far.

- I **enjoy getting** up late.

3) لیستی ئەو فرمانانەی لە دوایانەوە فرمان بێت ئـەوە دەتـوانین بـە (ing) یان (infinitive) بینوسین بەبێ گۆڕانی ماناکەی.

start	دەستپێکردن
begin	دەستپێکردن
continue	بەردەوام دەبێت
hate	ڕقی لێدەبێت
like	حەز دەکات
love	خۆشی دەوێت
prefer	پەسەندی دەکات
intend	دەیەوێت
bother	بێزاردەکات

- She started to explain her ideas.
- She started explaining her ideas.

ت: ئەگەر فرمانی (would) بەکارهات لەگەڵ (love/hate/like/prefer) ئەوە دەبێت ئەو فرمانەی تر بەکاردێت لە شێوەی (infinitive) بێت.

- Would you like to come along?

- I'd love to take part in the race.

- He would hate to have been in this position.

4) لیستی ئەو فرمانانەی کە فرمان هات لە دوایان دەبێت بە پێی مانای رستەکە (ing) یان (infinitive) وەربگرن.

forget	لەبیری دەچێت
go on	بەردەوام دەبێت
mean	مانای وا دەبێت
stop	دەوەستێت
remember	بیری دەکەوێتەوە
regret	پەشیمان دەبێتەوە
try	هەوڵدەدات
need	پێویست دەبێت

ت: (ing) بۆ فرمانەکە زیاد دەکەین ئەگەر پێشتر ڕوو بدات واتە لـە پـێش فرمانەکـەی پێش خۆی.وە ئەگەر لە دوای فرمانەکەی پێش خۆی ڕوو بدات ئەوە دەبێت بـە (infinitive) بینوسین.واتە دەبێت مانا بزانیت.

- She regrets to inform Ako that she can't offer him the job.

ئەو کچە پەشیمانە بە ئاکۆ ڕابگەیەنێت کە ناتوانێت ئیشەکە بە ئاکۆ پێشکەش بکات.

- She regrets saying what she said. She shouldn't have said it.

ئەو کچە پەشیمانە لەوەی ووتویەتی.ئەبوایە ئەو قسەیەی نەووتبایە.

(Used to + infinitive without *to*)

ڕاهاتبوو بە

ت/ ئەم یاسایە بەکاردێت بۆ کارێك لە ڕابردوو کردوومانەو ئێستا نایکـەین یـان بەکـەمی دەیکەین.

* positive ; subject + used to + base + complement
* negative : subject + didn't use to + base + complement
*Question : Did/ Didn't + subject + use to + base + complement ?

- I used to watch cartoons when I was child. But now I don't .

بە منالی تەماشای فیلم کارتۆنم دەکرد.بەلام ئێستاکە تەماشای ناکەم.

e.g: He didn't use to work hard. ئەو بە سەختی کاری نەکرد.

e.g: Did you use to watch cartoons when you were child?

ئایا تەماشای فلم کارتۆنت دەکرد کاتێك منالْ بوویت؟

some and *any*

some هەندێ

any هیچ

some	لە ڕستەی ئەرێ بەکاردێت (بەواتای هەندێ)	I've got **some** plasters. We've got **some cheese.** There are **some** students outside.
any	لەڕستەی نەرێ و پرسیاری دێت.(بەواتای هیچ)	I have<u>n't</u> got **any** plasters. We have<u>n't</u> got **any** cheese. Have you got **any** plasters<u>?</u> Have you got **any** cheese ? Are there **any** students outside?

How much and How many

- **How many** بەواتای (چەند) کە لەگەڵ ناوی ژمێراو بەکاردێت.

How many children are there?

چەند منداڵ لەوێیە؟

How much…? بەواتای (چەند) کە لەگەڵ ناوی نەژمێراو بەکاردێت

How much sugar do you want?

چەندێ شەکرت دەوێت؟

The 24-hour clock

سیستەمی 24 کاتژمێری

Am	بەیانیان / صباحا
Pm	پاش نیوەڕوان-ئێواران- /مساء
Midnight	نیوەی شەو (کاتژمێری 12 ی شەو)
Noon	نیوەڕۆ (کاتژمێری دوانزە)

12 midnight	00.00	12 noon	12.00
1 am	01.00	1 pm	13.00
2 am	02.00	2 pm	14.00
3 am	03.00	3 pm	15.00
4 am	04.00	4 pm	16.00
5 am	05.00	5 pm	17.00
6 am	06.00	6 pm	18.00
7 am	07.00	7 pm	19.00
8 am	08.00	8 pm	20.00
9 am	09.00	9 pm	21.00
10 am	10.00	10 pm	22.00
11 am	11.00	11 pm	23.00

3.45 pm = 15.45

9.15 pm = 21.15

2.30 am = 02.30

8.10 am = 08.10

بەشی سێهەم

Everyday words and phrases

وشەو دەستەواژە باوەکانی ڕۆژانە

1) Talking about language

قسەکردن سەبارەت بە زمان

Grammar words ووشەکانی ڕێزمان	Meaning واتاکەی	Examples نمونە
noun (n.) ناون	ناو	book, girl, pen
verb (v.) ڤێب	فرمان	speak, listen, read, write
adjective (adj.) ئاجێکتڤ	ئاوەڵناو	nice, beautiful, good, bad
adverb (adv.) ئادڤێب	ئاوەڵفرمان	nicely, well, fast, quickly
preposition (prep) پرێپەزشن	ئامرازی پەیوەندی	in, on, at, from, by

singular سینگیولە	تاك	book / foot
plural پلورەڵ	کۆ	books / feet
phrase فرەیز	دەستەواژە	at home, an old man
sentence سێنتەنس	ڕستە	I want to learn English.
paragraph پارەگراف	پەرەگراف	This book has useful parts. Each part has its own importance.
dialogue دایەلۆگ	دیالۆگ (گفتوگۆ)	Ali : How are you? Sara : I'm fine, thanks.
question کوێسچن	پرسیار	Are you Kurdish ?
answer ئانسە	وەڵام	Yes , I am. No , I am not.

2) Have / had/ had

فرمانی (have)

I have breakfast at 7:00 am. لە کاتژمێر حەوت نانی بەیانی دەخۆم.

ئای هاڤ برێکفەست ئەت سەڤن ئەی ئێم.

I have lunch with my family. لەگەڵماڵەوەمان نانی نیوەڕۆ دەخۆم.

ئای هاڤ لەنچ وذ مای فاملی.

I had dinner at 7 pm yesterday. دوێنێ لە کاتژمێر حەوت نانی ئێوارەم خوارد.

ئای هاد دنە ئەت سەڤن پی ئێم یەستەدەی.

I like to have tea in the morning. بەیانیان حەزم لە خواردنەوەی چایە.

ئای لایك تو هاڤ تی ئن ذە مۆنینگ

I had a sandwich. لەفەیەکم خوارد.

ئای هاد ئە ساندویچ

He doesn't have a bath every day. ئەو کوڕە خۆی ناشوات هەموو ڕۆژێك.

هی دەزنت هاڤ ئە باث ئێڤری دەی

Do you have a moment? کاتت هەیە؟

دو یو هاڤ ئە مەومنت

I want to have my hair cut. ئەمەوێت قژم تەراش بکەم.

ئای وۆنت تو هاڤ مای هێیە کەت

Mary is having a baby next month. ماری منداڵی دەبێت مانگی داهاتوو.

ماری ئز هاڤینگ ئە بەیبی نێکست مەنث

* Have + got

هەبوون

(Have got) بەمانای (هەبوون)ی شتێك لە زمانی قسەکردن بەکاردێت.بەڵام (have) بە مانای (هەبوون)ی شتێك لە زمانی نوسین بەکاردێت.

e.g: I **have got** some friends. هەندێ هاوڕێم هەیە.

e.g: She **has got** two brothers. ئەو کچە دوو برای هەیە.

e.g: We'**ve got** a nice house. ماڵێکی جوانمان هە یە.

e.g: He'**s got** a headache. ئەو کوڕە سەر ئێشەی هەیە.

e.g: I **haven't got** any problems. هیچ کێشەم نیە.

e.g: **Have** you **got** a pen? قەڵەمت هەیە؟

Yes , I have. بەڵێ هەمە.

No, I haven't نەخێر نیمە.

* Have to

(have to) بە مانای پێویستە دێت کە بۆ حاڵەتێك بەکاردێت دەبێت کارەکە بکەیت و بـۆ ئیلزامکردنە کە لە زمانی نوسین و قسـەکردن بـەکاردێت.هـەروەها هاوماناکـەی بریتیـە لـە فرمـانی (must) کـە زیـاتر لـە زمـانی نوسـین بـەکاردێت و واتـای پێویسـتە دەدات (بـۆ اجباری)بەکاردێت.

e.g: The museum isn't free. You have to pay money to go in.

مۆزەخانەکە بە خۆڕایی نیە. دەبێت پارە بدەی بۆ ئەوەی بڕۆیتە ژوورەوە.

e.g: All the students have to do the exam.

هەموو خوێندکارەکان پێویستە تاقیکردنەوەکە بکەن.

e.g: He has to walk to school because he hasn't got a car.

ئەو کوڕە دەبێت بە پێ بڕوات بۆ قوتابخانە چونکە سەیارەی نیە.

3) Go / went / gone

ئەو ووشانەی لەگەڵ ئەم فرمانە دێن ئەمانەی خوارەوەن:

I go to work at 8:00 am. لە سەعات هەشت دەچم بۆ ئیش.

ئای گەو تو وێك ئەت ئەیت ئەی ئێم.

She went in her room. ئەو کچە ڕۆشتە ژوورەکەی.

شی وێنت ئن هێ ڕووم.

She went out of her room. ئەو کچە ڕۆشتە دەرەوە لە ژوورەکەی.

شی وێنت ئاوت ئەڤ هێڕووم.

I went up the stairs slowly. لە قادرمەکان بەهێواشی ڕۆشتمە سەرەوە.

ئای وێنت ئەپ ذە ستێیەز سلەولی

I go down the stairs quickly. لە قادرمەکان بەخێرایی دەچمە خوارەوە.

ئای گەو داون ذە ستێیەز کویکلی

I'm going back this evening. ئەم ئێوارەیە دەگەڕێمەوە.

ئامگەوینگ باك ذس ئیڤینینگ

I hate going shopping.

ڕقم لە شت کڕینە

ئای هەیت گەوینگ شۆپینگ

I go swimming in the afternoon.

لە کاتی پێش نیوەڕۆ دەچم بۆ مەلە کردن.

ئای گەو سویمینگ ئن ذی ئافتەنون

We are going fishing today.

ئەمڕۆ دەچین بۆ ڕاوەماسی.

وی ئا گەوینگ فشینگ تەدەی

May dad's going grey.

باوکم قژی ڕەساسی دەبێت (بەرەو سپی بوون دەچێت).

مای داد ئز گەوینگ گرەی

He is going bald.

ئەو کوڕە کەچەڵ دەبێت.

هیز گەوینگ بۆڵد

The company went bankrupt last year.

کۆمپانیاکە توشی ئیفلاس بوو پار ساڵ.

ذە کەمپەنی وێنت بانکرەپت لاست ییە.

The man is going blind.

پیاوەکە کوێر دەبێت.

ذە مان ئز گەوینگ بلایند

Why don't we go together?

وای دەونت وی گەو تەگێ ذە

بۆچی پێکەوە نەچین؟

It's time to go.

ئتز تایم تگەو

کاتی ڕۆیشتنە.

How's it going ?

هاوزت گەوینگ

دەنگوباست چۆنە؟

4) do / did/done

* لە پرسیاری بەکاردێت بە واتای (ئایا) لە دەمی رانەبردووی سادە:

e.g: Do you like football?
Yes, I do.
No, I don't.

e.g: Does he like football?
Yes, he does.
No, he doesn't.

* بە واتای ئەنجام دەدات دێت:

What do you <u>**do**</u> to relax? چی دەکەی بۆ پشوودان؟

I listen to Quran. گوێ لە قورئان دەگرم.

What do you do? پیشەت چیە؟

وّت دو یو دو

What does Ali do? پیشەی علی چیە؟

وّت دەز ئەلی دو

My mother does the housework.

دایکم ئیشی ماڵەوە دەکات.

مای مەذە دەز ذە هاوس وێك

I like doing the gardening.

حەزم لە ئە نجامدانی ئیش و کاری باخچەیە.

ئای لایك دوینگ ذە گادنینگ

Did you do the washing ?

جلەکانت شوشت؟

دد یو دو ذە وۆشینگ

My sister does the washing-up.

خوشکەم قا پەکان دەشوات.

مای سستە دەز ذە وۆشینگ ئەپ

I want to do my homework.

دەمەوێ ئەرکی ماڵەوە ئە نجام بدەم.

ئای وۆنت تدو مای هەوموێك

She must do some exercise.

ئەو کچە پێویستە هەندێ ڕاهێنان ئە نجام بدات.

شی مەست دو سەم ئێکسەسایز

Kurdistan does a lot of business with the USA.
کوردستان بازرگانی زۆر دەکات لەگەڵ ئەمریکا.
کێدستان دەز ئەلۆت ئەڤ بزنس وذ ذی یو ئێس ئەی

The exercise is difficult, just do your best.
راهێنانەکە گرانە، باشترین هەوڵی خۆت بدە.
ذی ئێکسەسایز ئز دفیکەڵت، جەست دو یۆ بێست

Did you do English subject at school?
ئایا وانەی ئینگلیزیت خوێند لە قوتابخانە؟
دد یو دو ئینگلش سە بجێکت ئەت سکوڵ

Could you do me a favour?
دەتوانی پیاوەتییەکم(چاکەیەکم) بۆ بکەی؟
کود یو دو می ئە فەیڤە

I did well at English exam.
لە تاقیکردنەوەی ئینگلیزی دەرچووم.
ئای دد وێڵ ئەت ئینگلش ئیگزام

My friend did badly at English exam.
هاوڕێکەم لە تاقیکردنەوەی ئینگلیزی دەرنەچوو.
مای فرێند دد بادلی ئەت ئینگلش ئیگزام

Sometimes I do nothing at home. هەندێجار هیچ ناکەم لە ماڵەوە.

سەم تایمز ئای دو نەثینگ ئەت هەوم

5) make / made/ made

My mum makes lunch at 11am.	مای مەم مەیکس لەنچ ئەت ئیلیڤن ئەی ئێم	دایکم نانی نیوەرۆ لە سەعات 11 دروست دەکات.
I'll make some tea.	ئایڵ مەیك سەم تی	هەندێ چا لێدەنێم.
She is making a video of the class.	شیز مەیکینگ ئە ڤیدیۆ ئەڤ ذە کلاس	ئەو کچە تەصویری پۆلەکە دەکات.
The children are making a noise.	ذە چلدرن ئا مەیکینگ ئە نۆیز	منداڵەکان وا ژاوەژاو دەکەن.
When he speaks he makes lots of mistakes.	وێن هی سپیکس هی مەیکس لۆتس ئەڤ مستەیکس	کاتێك ئەو کوڕە قسە دەکات هەڵەیەکی زۆر دکات.
When I get up I make my bed.	وێن ئای گێتەپ ئای مەیك مای بێد	کاتێك لەخەو هەڵدەستم جێگەکەم ڕێك دەخەم.
I want to make an appointment with the doctor.	ئای وۆنت تو مەیك ئەن ئە پۆینتمەنت وذ ذە دۆکتە	دەمەوێت چاوپێکەوتنێك لەگەڵ دکتۆرەکە دابنێم.
My mum always makes lunch.	مای مەم ئۆڵویز	دایکم هەمیشە نانی

	مەیکس لەنج	نیوەڕۆ دروست دەکات.
He made money when he was in USA	هی مەید مەنی وێن هی وۆز ئن یوئێس ئەی	ئەو کورە دەوڵەمەند بو کاتێك لە ئەمریکا بوو.
I made a lot of friends at university.	ئای مەید ئەلۆت ئەڤ فرێندز ئەت یونڤێستی	هاوڕێیەکی زۆرم پەیدا کرد لە زانکۆ.
Think before you make a decision.	ثینگ بفۆ یو مەیك ئە دسشن	بیر بکەرەوە پێش ئەوەی بریار بدەیت.

* ئەگەر (make) بەم شێوەیەی خوارەوە بەکار هات ئەوە بە واتای (والێکردن) دێت:

Subject + make + object pronoun + adj

Object pronoun = (me/you/him/her/them/us/it)

e.g: Going by bus always makes me tired. ڕۆشتن بە پاس هەمیشە ماندوم دەکات.

e.g: The film made me sad. فیلمەکە خەمباری کردم.

6) come / came / come
هاتن / دێت

I saw him when I came in.	ئای سۆ هم وێن ئای کەمین	ئەوم بینی کاتێك ها تمە ژوور.
A woman came out of the shop.	ئەهومان کەیم ئاوت ئەڤذە شۆپ	ئافرەتێك هاتە دەرەوە لە دوکانەکە
They came back from Italy yesterday.	ذەی کەیم باك فرەم ئیتەلی یەستەدەی	ئەوان لە ئیتالیا گەڕانەوە دوێنێ.
What time did you come home last night?	وٚت تایم دد یو کەم هەوم لاست نایت	دوێنێ شەو کەی گەڕایتەوە؟
Come here please.	کەم هییە پلییز	وەرە ئێرە تکایە.
He comes from Iran.	هی کەمز فرەم ئیران	ئەو کوڕە خەڵکی ئێرانە.
Do you want to come along?	دویو وٚنت تو کەم ئەلۆنگ	ئەتەوێ لەگەڵمان بێیت؟
Come and see me some time.	کەم ئەند سیمیی سەم تایم	سەردانم بکە هەندێجار.

7) take / took / taken

دەبات / دەگرێت / دەخایەنێت / ئەنجام دەدات

It takes 20 minutes to finish the work.	ئت تەیکس توێنتی منتس تو فنش ذە وێك	بیست خولەك دەخایەنێت بۆ تەواوکردنی ئیشەکە.
Are you taking an English course?	ئا یو تەیکینگ ئەن ئینگلش کۆس	ئایا تۆ کۆرسی ئینگلیزی دەخوێنیت؟
Do you have to take an exam?	دویو هاڤ توتەیك ئەن ئیگزام	ئایا تۆ پێویستە تاقیکردنەوە بکەیت؟
I take the bus to get to work.	ئای تەیك ذە بەس تو گێت تو وێك	پاس دەگرم بۆ گەیشتن بە کارەکەم.
Sorry you can't take my car.	سۆری یو کانت تەیك مای کا	ببورە ناتوانی ئۆتۆمبیلەکەم ببەیت.
Can I take a photo here?	کەن ئای تەیك ئە فەوتۆ هییە	دەتوانم لێرە وێنە بگرم؟
Let's take a break for ten minutes.	لێتس تەیك ئە برەیك فۆ تێن منتس	با پشویەکی دە خولەکی وەربگرین.
I'm not good at taking decisions.	ئام گود ئەت تەیکینگ دسشنز	لە بریاردان باش نیم.
I usually take a shower before lunch.	ئای یوژەلی تەیك ئە شاوە بفۆ لەنچ	عادەتەن پێش نانی نیوەڕۆ خۆم دەشۆم بە دوش.
Please come in and take a seat.	پلیز کەم ئن ئەند تەیك ئە سیت	تکایە وەرە ژوورەوەو دابنیشە.

8) bring / brought / brought
دەهێنێت

e.g: When she visits me , she always brings me flowers.
کاتێك ئەو سەردانی من دەکات، هەمیشە گوڵم بۆ دەهێنێت.

e.g: I have brought you some apples from my garden.
هەندێ سێوم بۆ هێناوی لە باخچەکەم.

bring back = **هێنانەوە / دەهێنێتەوە**

e.g: You can take my umbrella and bring it back tomorrow.
دەتوانی چەترەکەم ببەیت و بەیانی بیگەڕێنیتەوە.

9) get / got / got

get dark **گێتداك**	**تاریك دەبێت**
get better **گێتبێتە**	**باشتر دەبێت**
get a job **گێت ئەجۆب**	**ئیشی دەست دەکەوێت**
get a doctor **گێت ئە دۆکتە**	**دکتۆری دەست دەکەوێت**
get taxi **گێت ئە تاکسی**	**تاکسی دەست دەکەوێت**
get to **گێتتو**	**دەگاتە جێ / گەیشتن بە**

get married گێتمارد	زەواج دەکات
get back گێت باك	دەگەڕێتەوە
get up گێتەپ	لەخەو هەڵدەستێت
get home گێت هەوم	دەگەڕێتەوە بۆ ماڵ
get there گێت ذێیە	دەگاتە ئەوێ
get گێت	وەردەگرێت/دەستکەوتن
get گێت	دەکرێت
get گێت	دەگاتە جێ/گەیشتن
get divorced گێت دڤۆست	تەلاقدان/جیابوونەوە
get dressed گێت درێست	پۆشینی جلی دەرەوەی ماڵ
get undressed گێت ئەندرێست	پۆشینی جلی ماڵەوە
get changed گێت چەینجد	جل گۆڕین
get lost گێت لۆست	وون دەبێت
get on with گێتۆن وذ	پەیوەندی باشە لەگەڵ

get to know گێتتو نەو	ناسینی خەڵك/كەسێك
get rid of گێترد ئەڤ	فرێدەدات

10) phrasal verbs

دەستەواژەی فرمان

دەستەواژەی فرمان پێکدێت لە فرمانێك و ئامرازێکی پەیوەندی یان هەندێجار فرمانێك و ئاوەڵکارێك و ئامرازێکی پەیوەندی.

I got up at 7:00 am.	ئای گۆتەپ ئەت سەڤن ئەی ئێم	لە کاتژمێر حەوت لەخەو هەستام.
I get on with my brother.	ئای گێتۆن وذ مای برە ذە	لەگەڵ براکەم هاوڕێیەتیمان خۆشە.
He got over his stomachache.	هی گۆتەوڤە هز ستەمەك ئەیك	ئەو کوڕە لە سك ئێشەکەی باش بویەوە.
Turn down the TV.	تێنداون ذە تیڤی	دەنگی تەلەفزیۆنەکە کەم بکەرەوە.
She turned down the invitation.	شی تێنت داون ذە ئنڤیتەیشن	ئەو کچە دەعوەتیەکەی ڕەتکردەوە.
Turn up the radio. I want to listen to it.	تێنەپ ذە ڕەیدیۆ ئای وۆنت تو لسن تو ئت	دەنگی رادیۆکە زیاد بکە ئەمەوێ گوێی لێبگرم.
He always turns on the TV at 9:00 pm.	هی ئۆلویز تێنزۆن ذە تیڤی ئەت نایڤ پی ئێم	ئەو کوڕە هەمیشە لە کاتژمێر 9 ی شەو

		تەلەفزیۆن دادەگیرسێنێت.
It's a sunny day. Turn the lights off.	ئێتز ئە سەنی دەی تێن ذە لایتس ۆف	ڕۆژێکی هەتاوییە. لایت و شەمعەکان بکوژێنەوە.
It's raining. Put on your coat.	ئێتز رەینینگ پوت ۆن یۆ کەوت	واباران دەبارێت. پاڵتاوەکەت لەبەر بکە(بپۆشە).
Come on! We're late.	کەمۆن ویرلەیت	دەی وەرە درەنگ کەوتین.
She did up her jacket.	شی دد ئەپ هێ جاکیت	ئەو کچە قۆپچەی چاکەتەکەی بەست.
She did up her flat.	شی دد ئەپ هێ فلات	ئەو کچە شوقەکەی نوژەن کردەوە.
The plane takes off at 12:30.	ذە پلەین تەیکس ۆف ئەت 12:30	فرۆکەکە لە کاتژمێر 12:30 هەڵدەستێت.
She took off her shoes.	شی توکۆف هێ شوز	ئەو کچە پێڵاوەکانی داکەند.
The price of petrol is going up again.	ذە پرایس ئەڤ پیترۆڵ ئز گەوینگ ئەپ ئەگەین	نرخی بەنزین دوبارە وابەرز دەبێتەوە.
He fell over and hurt his knee.	هی فێڵ ئەوڤە ئەند هێت هز نیی	ئەو کورە کەوت و ئەژنۆی ئازاری بەرکەوت.
She is trying to find out the new hotel's name.	شییز تراینگ تو فایند ئاوت ذە نیو هۆتێلز نەیم	ئەو کچە واهەوڵدەدات ناوی ئوتێلە نوێیەکە بدۆزێتەوە.
Please look after my house when I am out.	پلییز لوك ئافتە مای هاوس وێن ئای ئام ئاوت	تکایە چاودێری ماڵەکەم بکە کاتێك لە دەرەوەم.
Look up this word if you don't know	لوك ئەپ ذس وێد ئف یو	بەدوای مانای ئەم وشەیە

its meaning.	دمونت ئەو ئتس مینینگ	بگەڕێ ئەگەر ماناکەی نازانیت.
I'm saving up for a car.	ئام سەیڤینگ ئەپ فۆ ئە نایس کا	پارە پاشەکەوت دەکەم بۆ ئۆتۆمبیل.
Hurry up or we'll be late.	هەرییەپ ۆ وییل بی لەیت	پەلە بکە ئەگینا دوا دەکەوین.
Sit down and be quiet.	ست داون ئەند بی کوایەت	دابنیشە و بێدەنگبە.
She stood up and went to the door.	شی ستود ئەپ ئەند وێنت تو ذە دۆ	ئەو کچە هەستایە سەر پێ و ڕۆیشت بۆ لای دەرگاکە.
He got over his cold soon.	هی گۆت ئەوڤە هز کەوڵد سون	ئەو کوڕە خێرا باش بویەوە لە هەڵامەتەکەی.
We have a break and then carry on.	ویهاڤ ئە برەیك ئەند ذێن کاریۆن	پشویەك وەردەگرین و پاشان بەردەوام دەبین.

11) Every day things
شتەکانی ڕۆژانە (ئیش و کارەکانی ڕۆژانە)

I woke up at 6 this morning.	ئای وەوکەپ ئەت سکس ذس مۆنینگ	لە کاتژمێر شەش خەبەرم بویەوە ئەم سەرلەبەیانیە.
I got up at 7:00 this morning.	ئای گۆتەپ ئەت سەڤن ذس مۆنینگ	ئەم سەرلەبەیانیە کاتژمێر حەوت لەخەو هەستام.
I went to the bathroom	ئای وێنت توذە باثروم	ڕۆیشتم بۆ حەمام.
I had a shower.	ئای هاد ئە شاوە	خۆم شۆرد بە دوش.
I had my breakfast alone.	ئای هاد مای برێکفەست ئەلەون	قاوەڵتیەکەم کرد بە تەنها.
I listened to the radio this morning.	ئای لسند توذە ڕەیدیۆ ذس مۆنینگ	ئەم سەرلەبەیانیە گوێم لە ڕادیۆ گرت.
I go to work at 8:00 every day.	ئای گەو تو وێك ئەت ئەیت ئێڤری دەی	هەموڕۆژێك لە کاتژمێر 8 دەچم بۆ ئیش.
I come home at 12:00 pm every day.	ئای کەم هەوم ئەت تویڵف پی ئێم ئێڤری دەی	هەمو ڕۆژێك لە کاتژمێر 12ی نیوەڕۆ دەگەڕێمەوە بۆ ماڵ.
I make dinner at 6:00.	ئای مەیك دنە ئەت سکس	لە کاتژمێر6 نانی ئێوارە دروست دەکەم.
I phoned to my friend yesterday.	ئای فەوند تو مای فرێند یەستەدەی	دوێنێ تەلەفۆنم کرد بۆ هاوڕێکەم.
I called you, but you didn't answer.	ئای کۆڵد یو بەت یو ددنت ئانسە	تەلەفۆنم بۆ کردی، بەلام وەلامت نەدایەوە.

He watches TV every night.	هی وۆچز تیڤی ئێڤری نایت	ئەو کورە هەموو شەوێك تەماشای تەلەفزیۆن دەکات.
He often goes to bed at 11 pm .	هی ئۆفن گەوز تویێد ئەت ئیلیڤن پیئێم	ئەو کورە بەزۆری لە کاتژمێر 11 دەخەوێت.
She washed her clothes.	شی وۆشت هێ کلەوذز	ئەو کچە جلەکانی شوشت.
He cleaned the house last night.	هی کلیند ذە هاوس لاست نایت	ئەو کورە خانوەکەی خاوێن کرد شەوی رابردوو.
I went for a walk with my friends.	ئای وێنت فۆ ئە وۆلك وذ مای فرێندز	ڕۆیشتم بۆ پیاسەکردن لەگەڵ هاوڕێکانم.

12) Talking
قسەکردن

Say سەی	ئەڵێت	He said that the weather was rainy. ئەو کورە گوتی ئاوهەواکەی باراناوییە.
Say hello to سەی هەلەو تو	سڵاو بکە لە	Say hello to your brother. سڵاوبکە لە براکەت.
tell تێڵ	پێ وتن	Can you tell me your address ? دەتوانی ناونیشانی خۆتم پێبلێی؟
tell a story تێڵ ئەستۆری	چیرۆك دەگێڕێتەوە	He told a story last night. دوێنێ شەو ئەو کورە چیرۆکێکی باسکرد.
tell a joke	نوکتە دەگێڕێتەوە	He often tells a joke.

تێڵ ئە جەوك		ئەو کورە بەزۆری نوکتە دەڵێت.
ask ئاسك	پرسیار دەکات	Can I ask you a question ? دەتوانم پرسیارێکت لێبکەم؟
ask for ئاسکفۆ	داوای (شتێك) دەکات	I asked for the bill. داوای وەسڵێکم کرد.
ask – to ئاسکتو	داوا دەکات (ئەو شتە) بکات	He asked me to turn off the radio. ئەو داوای لێکردم رادیۆکە بکوژێنمەوە.
speak سپیك	قسە دەکات	Do you speak English ? ئایا بە ئینگلیزی قسە دەکەیت؟
talk طۆك	قسە دەکات	I like talking to you. حەزم لە قسەکردنە لەگەڵ تۆ.
answer ئانسە	وەڵام دەداتەوە	Can you answer the phone ? دەتوانی وەڵامی تەلەفۆنەکە بدەیتەوە؟
reply ریپلای	وەڵام دەداتەوە	He didn't reply my letter. ئەو کورە وەڵامی نامەکەمی نەدا.

13) Moving
جوڵە

walk ۆوك	پیاسە دەکات	I walked to market. بە پیاسە چوم بۆ بازاڕ.
run ڕەن	ڕادەکات	He was running quickly. ئەو کوڕە بەخێرایی ڕایدەکرد.
jump جەمپ	باز دەدات	He jumped into the pool. ئەو کوڕە بازیدا بۆناو حەوزەکە.
swim سویم	مەلە دەکات	I go swimming in summer holidays لە پشوەکانی هاوین دەچم بۆ مەلەکردن.
jog جۆگ	نەرمە ڕادەکات	I jog twice a week. هەفتەی دووجار ڕادەکەم لەسەرخۆ.
climb کلایم	سەردەکەوێتە سەر	He climbed the hill. ئەو کوڕە سەرکەوت بەسەر گردەکە.
fall فۆڵ	دەکەوێت	He fell and hurt himself. ئەو کوڕە کەوت و ئازاری پێگەیشت.
go by car گەو بای کا	ڕۆشتن بە سەیارە	We went to the village by car. چوین بۆ لادێ بە ئۆتۆمبیل.
go by plane گەو بای پلەین	ڕۆشتن بە فڕۆکە	They went to Iran by plane. ئەوان بە فڕۆکە چون بۆ ئێران.
go by taxi گەو بای تاکسی	ڕۆشتن بە تاکسی	He goes to work by taxi. ئەو بە تەکسی دەچێت بۆ ئیش.
go by train گەو بای ترەین	ڕۆشتن بە قتار	You must go by train now. پێویستە ئێستا بە شەمەندەفەر بچیت.
go by bus	ڕۆشتن بە پاس	You can go by bus.

گەو بای بەس		دەتوانی بە پاس بچیت.
drive درایڤ	لێدەخورێت	I like driving cars. حەزم لە لێخورینی ئۆتۆمبیلە.
catch کاچ	دەگرێت	Catch a bus if you want to leave us. پاسێك بگرە ئەگەر دەتەوێت جێمان بهێلیت.
miss مس	لەدەست دەدات	I came late and missed the bus. درەنگ هاتم و پاسەکەم لە دەستدا.
arrive at/in ئەرایڤ ئەت/ئن	دەگاتە ئەو شوێنە	The plane arrived at the airport. فرۆکەکە گەیشتە فرۆکەخانەکە.
pull پوڵ	رادەکێشێت	Pull the door and come in. دەرگاکە رابکێشەو وەرە ژوورەوە.
push پوش	پاڵ پێوە دەنێت	Push the door and go in. پاڵ بە دەرگاکە بنێ و برۆ دەرەوە.

14) conjunctions and connecting words

وشەی بەستنەوە (دوو رستە پێکەوە گرێ دەدات)

and ئاند	و / وە	We went home and went to bed. گەراینەوە بۆ ماڵ و خەوتین.
but بەت	بەلام	They are rich but they aren't happy. ئەوان دەوڵەمەندن بەلام دڵخۆش نین.
because بکۆز/بیکەز	چونکە	We went home because we were tired. ئێمە رۆیشتینەوە بۆ ماڵ چونکە ماندوو بوین.
so سەو/سۆو	کەواتە/بۆیە/لەئەنجامدا	I got up late, so I missed the bus. درەنگ لەخەو هەستام،بۆیە پاسەکەم لەدەستدا.
when وێن	کاتێك	We went home when Ali wanted to. رۆیشتینەوە بۆ ماڵ کاتێك علی ویستی بڕۆین.
before بفۆ	پێش ئەوەی	Before the film started we came home. پێش ئەوەی فیلمەکە دەست پێبکات گەراینەوە بۆ ماڵ.

after ئافتە	پاش ئەوەی	After the film ended we went out. پاش ئەوەی فلمەکە تەواو بوو رۆیشتینە دەرەوە.
although=though ئۆلڎە و	هەرچەندە	He got a job although he didn't try to find jobs. ئەو کورە ئیشی دەستکەوت هەرچەندە هەولی نەدا ئیش بدۆزێتەوە.
if ئف	ئەگەر	If you study hard, you will succeed. ئەگەر بە جدی بخوێنیت ،سەردەکەویت.
only ئۆنلی	تەنها	I slept only 3 hours last night. شەوی رابردوو تەنها 3 کاتژمێر خەوتم.
even ئیڤن	تەنانەت	He works every day even he gets a little bit of money. ئەو هەموو رۆژێك ئیش دەکات تەنانەت پارەی کەمیش وەردەگرێت.
like لایك	وەکو	She looks like her mother. ئەو کچە وەکو دایکی وایە.
than ڎە ن	لەچاو	This room is nicer than that room.

		ئەم ژوورە لەو ژوورە جوانترە.
also ئۆڵسەو	هەروەها	I work in the morning. I also work in the afternoon. سەرلەبەیانیان کار دەکەم. هەروەها پاش نیوەڕوانیش کار دەکەم.
too توو	هەروەها	He plays well and she does too. ئەو کوڕە بەباشی یاری دەکات هەروەها ئەو کچەش.
as well ئەس وێڵ	هەروەها	He runs quickly and she does as well. ئەو کوڕە بەخێرایی ڕادەکات هەروەها ئەو کچەش.

		ئەم ژوورە لەو ژوورە جوانترە.
also ئۆڵسەو	هەروەها	I work in the morning. I also work in the afternoon. سەرلەبەیانیان کار دەکەم.هەروەها پاش نیوەڕوانیش کار دەکەم.
too توو	هەروەها	He plays well and she does too. ئەو کوڕە بەباشی یاری دەکات هەروەها ئەو کچەش.
as well ئەس وێڵ	هەروەها	He runs quickly and she does as well. ئەو کوڕە بەخێرایی ڕادەکات هەروەها ئەو کچەش.

15) Time words (1)

وشەکانی کات (1)

Days of the week

ڕۆژەکانی هەفتە

تێبینی: ڕۆژەکانی هەفتە دەبێت پیتی یەکەمی هەموویان بە پیتی گەورە دەست پێبکات. هەروەها ئامرازی پەیوەندی (on) بە واتای (لە) بەکاردێنین لەگەڵ ڕۆژەکانی هەفتە :

Friday فرایدەی	هەینی
Saturday سەتەدەی	شەممە
Sunday سەندەی	یەك شەممە
Monday مەندەی	دوو شەممە
Tuesday تیوزدەی	سێ شەممە
Wednesday وینزدەی	چوار شەممە
Thursday ثێزدەی	پێنج شەممە

e.g: I will visit you **on** Monday.

ڕۆژی دوو شەممە سەردانت دەکەم.

ت : ئەم وشەو دەستەواژانەی خوارەوە بەم شێوەیە ئامرازی پەیوەندی لەگەڵیان بەکاردێت کە دەبێت بیزانیت:

Morning → in the morning لە بەیانیان
Afternoon → in the afternoon لە پاش نیوەڕوان
Evening → in the evening لە ئێواران
Night → at night لە شەواندا
Weekend → at the weekend لە کۆتایی هەفتە

Months of the year
مانگەکانی ساڵ

دەبێت مانگەکانی ساڵ بە پیتی گەورە دەست پێبکەن و ئامرازی پەیوەندی (in) بەکاردێت لەگەڵیان بە واتای (لە):

January جانوەری	کانونی دووەم
February فێبروەری	شوبات
March ماچ	ئازار
April ئەیپرەڵ	نیسان
May مەی	ئایار
June جوون	حوزەیران
July جولای	تەمموز
August ئۆگەست	ئاب

September سێپتێمبە	ئەیلول
October ئۆکتەوبە	تشرینی یەکەم
November نەوڤێمبە	تشرینی دووەم
December دسێمبە	کانونی یەکەم

e.g: I am going to travel to Turkey in next July.

مانگی تەمموزی داهاتوو گەشت دەکەم بۆ تورکیا.

Seasons of the year

وەرزەکانی ساڵ

وەرزەکانی ساڵیش دەبێت بە پیتی گەورە دەست پێبکەن لەسەرەتاوە،هەروەها ئامرازی پەیوەندی (in) بەکاردێنین لەگەڵیان بە واتای (لە):

Winter وِنتە	زستان
Spring سپرنگ	بەهار
Summer سەمە	هاوین
Autumn/ Fall ئۆتەم/فۆڵ	پاییز

e.g: Birds sing in Spring.

باڵندەکان دەخوێنن لە وەرزی بەهار.

16) Time words (2)

کات (بەشی دووەم)

1) Time relation to Now

پەیوەندی کات بە ئێستاوە

e.g: It is 10 o'clock now. ئێستا کاتژمێر (10) یە

e.g: I got up 2 hours ago at 8 o'clock. دوو کاتژمێر پێش ئێستا لەخەو هەستام لە کاتژمێر 8.

e.g: An hour ago it was 9 o'clock. یەك کاتژمێر پێش ئێستا کاتژمێری 9 بوو.

two years تو ییەز	دوو ساڵ	The project took two years. پرۆژەکە دوو ساڵی خایاند.
for two years فۆتو ییەز	بۆ ماوەی دوو ساڵ	We have worked for two years. بۆ ماوەی دوو ساڵ ئیشمان کرد.
from 2000 to 2002 فرەم تو ثاوزند تو توو ثاوزند ئەند توو	لەساڵی 2000 بۆ 2002	We have worked from 2000 to 2002. لەساڵی 2000 بۆ 2002 ئیشمان کردوە.
last year لاست ییە	پار ساڵ	He visited me last year. پار ساڵ ئەو سەردانی کردم.
last week لاست ویك	هەفتەی رابردوو	We met last week. هەفتەی رابردوو چاومان بەیەك کەوت.
last Saturday لاست سەتەدەی	شەممەی رابردوو	I didn't go to work last Saturday. شەممەی رابردوو نەرۆشتم بۆ ئیش.
next year نێکست ییە	ساڵی داهاتوو	Next year I will join your team.

		ساڵی ئاینده پەیوەندی دەکەم بە تیمەکەتانەوە.
next week نێکست ویك	هەفتەی داهاتوو	Next week we have a picnic. هەفتەی داهاتوو سەیران دەکەین.
next Summer نێکست سەمە	هاوینی داهاتو	You can work with us next Summer. هاوینی داهاتوو دەتوانی لەگەڵمان ئیش بکەیت.
in the past time ئنذە پاست تایم	لە رابردوودا	In the past people didn't have TV. لە کۆندا خەڵکی تەلەفزیۆنیان نەبووە.
in the present time ئنذە پریزنت تایم	لە ئێستادا	In the present people have TV. ئێستا خەڵکی تەلەفزیۆنیان هەیە.
in the future ئنذە فیوچە	لە داهاتوودا	In the future people may travel to Mars. لە داهاتوودا خەڵکی لەوانەیە برۆنە سەر مەریخ.
in a moment ئنەمەومنت	کەمێکی تر	I'll be with you in a moment. کەمێکی تر دێمەوە لات.
at the moment ئەتذە مەومنت	ئێستا	My brother is in London at the moment براکەم لە لەندەنە ئێستا.
soon سوون	زوو/ کەمێکی تر	See you soon. زوو دەتبینمەوە.
recently ریسێنتلی	بەم زووانە/ لەم دواییە	We met recently. بەم نزیکانە/بەم دواییە چاومان بە یەك کەوت.

2) Frequency Adverbs
ئاوەڵکاری ڕیزبەندی

always ئۆڵوەیز	هەمیشە	occasionally ئەکەیژنلی	جارجار
usually یوژوەلی	عادەتەن	hardly ever هادلی ئێڤە	بە زەحمەت
often ئۆفن	بەزۆری	rarely ڕێیەلی	بەدەگمەن
sometimes سەمتایمز	هەندێجار	never نێڤە	هەرگیز

e.g: It always snows in Russia in Winter.
هەمیشە بەفر دەبارێت لە وەرزی زستان لە ڕووسیا.

e.g: It often rains in Britain.
بەزۆری باران دەبارێت لە بریتانیا.

e.g: The temperature in London hardly ever gets to 35°
پلەی گەرمی بە زەحمەت دەگاتە 35 پلە لە لەندەن.

once جارێك	یەکجار	I go swimming once a week. هەفتەی جارێك دەڕۆم بۆ مەلەکردن.
twice دووجار	دووجار	I clean my teeth twice a day. ڕۆژی دووجار ددانەکانم پاك دەکەمەوە.
three times سێجار	سێجار	I visit Hawler three times a year. ساڵی سێجار سەردانی هەولێر دەکەم.
four times چوار جار	چوار جار	I play football four times a month. مانگی چوار جار یاری تۆپی پێ دەکەم.

* هەندێ ئاوەڵفرمان هەیە بە واتای (کەمێك یان تارادەیەك یان زۆر) دێن و لە پێش ئاوەڵناو دێن بەم شێوەیەی خوارەوە:

a bit = slightly ئەبت/ سلایتلی	کەمێك / تۆزێك	I was a bit bored. کەمێك بێزار بووم.
quite = fairly = rather= pretty کوایت/فێیەلی/راذە/ پریتی	تارادەیەك	The blouse is quite large. بلوزەکە تارادەیەك گەورەیە.
very = extremely = incredibly = really ڤێری/ئکستریملی/ئنکرێدبلی/رێیەلی	زۆر / بەڕادەیەکی زۆر	The film is very interesting. فلیمەکە زۆر خۆشە.

17) Places and prepositions of place
شوێنەکان و ئامرازە پەیوەندییەکانی شوێن

here هییە	ئێرە	Come here please. تکایە وەرە ئێرە.
there ذێیە	لەوێ /ئەوێ	I am going there now. وائێستا دەچمە ئەوێ.
everywhere ئێڤری وێیە	هەموو شوێنێك	There are books everywhere in my room. لە هەموو شوێنێکی ژوورەکەم کتێب هەیە.
top تۆپ	سەر/لوتکە	He is on the top of the mountain. ئەو کورە لەسەر لوتکەی شاخەکەیە.
middle مدڵ	ناوەڕاست	The car is in the middle of the road. ئۆتۆمبیلەکە لەناوەڕاستی ڕێگاکەیە.

bottom بۆتەم	بن /خوار	The house is at the bottom of the mountain. خانوەکە لە خواری شاخەکەیە.
in front of ئنفرەنت ئەڤ	لە پێش/ لەبەردەم	He is in front of the car. ئەو کورە لەبەردەم ئۆتۆمبیلەکەیە.
side ساید	لا	The side of the car is damaged. لایەکی ئۆتۆمبیلەکە زیانی بەرکەوتووە.
back باك	پشت / دوا	The back of the car is damaged. دواوەی ئۆتۆمبیلەکە زیانی بەرکەوتووە.
beginning بگینینگ	سەرەتا / دەستپێك	This is the beginning of the road. ئەمە سەرەتای ڕێگاکەیە.
end ئێند	کۆتایی	This is the end of the road. ئەمە کۆتایی ڕێگاکەیە.
turn left تێن لێفت	لادەداتەوە بۆ لای چەپ	Turn left at the bank and you get to the library. بەلای چەپی بانکەکە لادەرەوەو دەگەیت بە کتێبخانەکە.
turn right تێنرایت	لادەداتەوە بۆ لای ڕاست	If you look for the college, turn right. ئەگەر بەدوای کۆلێژەکە دەگەڕێی ئەوە بۆ لای ڕاست لادەرەوە.
on the right ۆنذە ڕایت	لەلای ڕاست	The centre is on the right of the road. سەنتەرەکە لەلای ڕاستی ڕێگاکەیە.
on the left ۆنذە لێفت	لەلای چەپ	The hospital is on the left of the road. نەخۆشخانەکە لە لای چەپی ڕێگاکەیە.

at home ئەتهەوم	لە ماڵ	Is Ali at home? ئایا علی لە ماڵە؟
out ئاوت	لە دەرەوەی ماڵ	No sorry, he is out. نەخێر ببورە، ئەو لە دەرەوەیە.
away ئەوەی	لە دەرەوەی شار یان وولات	Sara is away. سارا لە شارێکی ترە.
abroad ئەبرۆد	لە وولاتێکی تر	I want to go abroad to do MA in Physics. ئەمەوێ بڕۆم بۆ دەرەوەی ولات بۆ خوێندنی ماستەر لە فیزیاء
at ئەت	لە	I met her at the bus stop. چاوم پێکەوت لە شوێنی سەرکەوتنی پاسەکە.
on ۆن	لەسەر (ڕوو)	The book is on the desk. کتێبەکە لەسەر مێزەکەیە.
in ئن	لەناو (ناوچە/ بۆشایی)	He lives in Turkey. ئەو کورە لە تورکیا دەژی.
up ئەپ	سەرەوە	We must go up the stairs. پێویستە سەرکەوین بەسەر قادرمەکان.
down داون	خوارەوە	We have to go down the stairs. پێویستە لە قادرمەکان بچینە خوارێ.
into ئنتو	بۆناو	He jumped into the swimming pool. ئەو کورە بازیدا بۆناو مەلەوانگەکە.
over / above ئەوڤە/ئەبەڤ	سەر/بەسەر/لەسەر	We flew **over** London and we were **above** the clouds. بەسەر لەندەن ڕۆیشتین بە فڕۆکە و بەسەر هەورەکانەوە بوین.

under/below ئەندە/بلەو	ژێر/ژێرەوە/لەژێر	**Below** us was the river which ran **under** the bridge. لەژێرەوەمان ڕووبارەکە بوو کە ئاوەکەی بەژێر پردەکە دەڕۆشت.
past پاست	بە تەنیشت/بەلای	We drove past the castle. بەلای قەڵاکەوەی لێمان خوڕی.
through ثروو	بەنێو	We went to the village through the trees. بەنێو دارەکانەوە چوین بۆ گوندەکە.
round ڕاوند	بە دەوری/بەچوار دەور	The earth goes round the sun. زەوی بە دەوری خۆر دەسوڕێتەوە.
next to نێکستتو	لە تەنیشت	My house is next to your house. خانوەکەم لە تەنیشت خانوەکەی تۆیە.
opposite ئۆپەزت	بەرامبەر	The library is opposite the hospital. کتێبخانەکە بەرامبەر نەخۆشخانەکەیە.
between بتوین	لەنێوان	The shop is between two car parks. دوکانەکە لەنێوان دوو گەراجی ڕاوەستانی ئۆتۆمبیل دایە.
near نیە	نزیك	The post office is near the bank. پۆستەخانەکە نزیك بانقەکەیە.
across ئەکرۆس	لەمپەڕ بۆ ئەوپەڕ	Go across the road carefully. بەوریاییەوە لە ڕێگاکە بڕۆ ئەودیو.
towards تەوۆدز	بەرەو	We should go towards the university to see our friend. دەبێت بەرەو زانکۆکە بچین بۆ بینینی هاوڕێکەمان.

18) Manner
ڕەفتار/هەڵسوکەوت

fast (adj) فاست	خێرا	It is a fast car. ئەوە ئۆتۆمبیلێکی خێرایە.
fast (adv)	بەخێرایی	This car goes fast. ئەم ئۆتۆمبیلە بەخێرایی دەچێت.
slow سلەو	هێواش	It is a slow car. ئەوە ئۆتۆمبیلێکی هێواشە لە لێخوڕین.
slowly سلەولی	بەهێواشی	This car goes slowly. ئەم ئۆتۆمبیلە بەهیواشی دەچێت.
loud لاود	دەنگی بەرز	The music is too loud. مۆسیقاکە زۆر دەنگی بەرزە.
quiet کوایەت	هێمن	It's very quiet here. ئێرە زۆر هێمنە.
quietly کوایەتلی	بە هێمنی	Our teacher speaks quietly. مامۆستاکەمان بەهێمنی قسە دەکات.
good گود	باش	She is a good driver. ئەو کچە شۆفێرێکی باشە.
Well وێڵ	بەباشی	She drives well. ئەو کچە بەباشی لێدەخورێت.
bad باد	خراپ	She's a bad driver. ئەو کچە شۆفێرێکی خرا پە.
badly بادلی	بە خراپی	She drives badly. ئەو کچە بە خرا پی لێدەخورێت.
in a friendly way ئن ئە فرێندلی وەی	بەشێوەیەکی هاوڕێیانە	He's speaking in a friendly way. ئەو کوڕە بە هاوڕێیانە وا قسە دەکات.
in an unfriendly way	بەشێوەیەکی نادۆستانە	He's speaking in an unfriendly way.

ئن ئەن ئەن فرێندلی وەی		ئەو کورە بە نادۆستانە واقسەدەکات.

19) Common uncountable nouns

ناوە نەژمێراوە باوەکانی رۆژانە

ناوی ژمێراو: ئەو ناوەیە کە دەتوانی بیژمێریت و کۆ دەکرێتەوە،وە لە زمانی ئینگلیزی پاشگری (s) یان (es) وەردەگرن لەکاتی کۆ.بەلام هەندێ ناو بە شێوەی جیا کۆ دەکرێنەوە.

Book → books
Apple → apples
Dish → dishes
Man → men

e.g: Are these **books** yours?

ئایا ئەم کتێبانە هی تۆیە ؟

ناوی نەژمێراو: ئەو ناوەیە کە ناتوانین کۆی بکەینەوە و پاشگری کۆ (s) ی بۆ زیاد بکەین لە زمانی ئینگلیزیوهەروەها هەندێ ناو هەیە وادەزانیت ژمێراوە بەلام لە ئینگلیزی نەژمێراوە وەك:

water وۆتە	ئاو	money مەنی	پارە
milk ملك	شیر	luggage لەگج	جانتای سەفەر
sugar شوگە	شەکر	coffee کۆفی	قاوە

e.g: Is this luggage yours ?

ئایا ئەم جانتایە هی تۆیە؟

Every day uncountable words

ووشە نەژمێراوە باوەکانی ڕۆژانە

furniture فێنچە	مۆبیلیاتی ناو ماڵ	work وێك	ئیش
traffic ترافیك	هاتوچۆ	travel تراڤڵ	گەشت
advice ئەدڤایس	ئامۆژگاری	rice ڕایس	برنج
information ئنفەمەیشن	زانیاری	butter بەتە	کەرە
news نیوز	هەواڵ	tea تیی	چا
weather وێذە	ئاوهەوا	knowledge نۆلج	زانست
accommodation ئەکۆمەدەیشن	شوێنی حەوانەوە	homework هەومۆێك	ئەرکی ماڵەوە

20) Common adjectives: good and bad things

ئاوەڵناوە باوەکان: شتە باش و خراپەکان

good گود	باش	There is a good restaurant. چێشتخانەیەکی باش هەیە لەوێ.
better بێتە	باشتر	This school is better than that school. ئەم قوتابخانە باشترە لەو قوتابخانە.
best بێست	باشترین	That is the best park I have ever visited. ئەوە باشترین پارکە تائێستا سەردانم کردبێت.

nice نایس	جوان	That's a nice jacket. ئەو چاکەتە جوانە.
lovely لەڤلی	زۆر جوان/زۆر خۆش	It's a lovely day today. ئەمرۆ رۆژێکی جوان و خۆشە.
wonderful وەندەفل	سەرنجراکێش	This view is wonderful. ئەم دیمەنە سەرنجراکێشە.
excellent ئێکسلنت	نایاب/ زۆر باش	I have got an excellent idea about the plan. بیرۆکەیەکی زۆرباشم هەیە بۆ پلانەکە.
bad باد	خراپ	The weather is bad today. ئەمرۆ ئاوهەواکەی ناخۆش و خراپە.
worse وێس	خراپتر	The weather was worse yesterday than today. ئاوهەواکە خراپتر بوو دوێنێ لەچاو ئەمرۆ.
worst وێست	خراپترین	He is the worst man in the village. ئەو باشترین پیاوە لە گوندەکە.
awful ئۆفل	ناشرین / ترسناك	My hair is awful when I get up. کاتێك لەخەو هەڵدەستم قژم زۆر ناشرین و ترسناکە.
terrible تێرەبل	ترسناك / ناخۆش(حاڵەت)	I had a terrible day at school today. ئەمرۆ رۆژێکی ناخۆشم هەبوو لە قوتابخانە.
horrible هۆربل	خراپ/ ترسناك (مرۆڤ)	Ako is a horrible man. No one likes him. ئاکۆ پیاوێکی ترسناکە.هیچ کەسێك حەزی پێی نیە.
how awful	چەند ناخۆشە	A: I have to get up at 5 am

هاووفڵ		tomorrow. B: Oh, how awful أ : سبەی دەبێت لە کاتژمێر 5 لەخەو هەستم. ب : ئۆه، چەند ناخۆشە.

21) Common adjectives : describing character
ئاوەڵناوە باوەکان بۆ وەسفکردنی کەسایەتی

nice = pleasant پلێزنت= نایس	ڕوو خۆش / باش	Ali is a nice man. علی پیاوێکی باشە.
wonderful وەندەفڵ	زۆر باش	Sara is a wonderful teacher. سارا مامۆستایەکی زۆرباشە.
kind کایند	میهرەبان	She is very kind and she often helps me. ئەو کچە زۆر باشەو بەزۆری هاوکاریم دەکات.
lovely لەڤلی	زۆر میهرەبان	My teacher is a lovely man. مامۆستاکەم پیاوێکی زۆر میهرەبانە.
easy – going ئیزی گەوینگ	کۆمەڵایەتی	I like easy – going people. حەزم لە خەڵکی کۆمەڵایەتییە.
happy ها پی	دڵخۆش	I am a happy man. پیاوێکی دڵخۆشم.
intelligent = clever کلێڤە = ئنتێلجنت	زیرەك	He is more intelligent than me. ئەو لەمن زیرەکترە.
warm and friendly وۆم ئەند فرێندلی	گەرم و گوڕ و دۆستانە	Try to be warm and friendly with people. هەوڵدە گەرم و گوڕو دۆستانە بیت لەگەڵ خەڵك.

generous جێنەرەس	بەخشندە	My father is a generous man. باوکم پیاوێکی بەخشندەیە.
optimistic ۆپتمستك	گەشبین	Shreen is an optimistic woman. شرین ئافرەتێکی گەشبینە.
honest ئۆنست	راستگۆ	He is honest and I love him very much. ئەو کورە راستگۆیەو زۆر خۆشم ئەوێت.
broad – minded برۆد مایندید	مێشك كراوە	My friends are broad – minded. هاورێکانم مێشك كراوەن(بیرورا قبول دەکەن)
self – confident سێلف کۆنفدنت	بروا بەخۆ	You must be self – confident. پێویستە بروا بەخۆ بیت.
shy شای	شەرمن	Don't be shy when you speak. شەرم مەکە کاتێك قسە دەکەیت.
hard – working هاد وۆکینگ	جدی	He is really hard – working. ئەو کورە زۆر جدییە لە کارەکەی.
reliable ریلایەبڵ	جێی باوەر	I think Aso is a reliable boy. پێم وایە ئاسۆ کورێکی جێی متمانەیە.
flexible فلێکسبڵ	نەرم ونیان	We have to be flexible with people. پێویستە نەرم ونیان بیت لەگەڵ خەڵك.
ambitious ئامبشس	بە ئاوات (تموح)	He is ambitious and he wants to be rich. ئەو کورە بە تموحەو دەیەوێت دەوڵەمەند بێت.

horrible هۆربل	خراپ	Sakar is a horrible teacher. No one likes her. ساکار مامۆستایەکی خرا پە.کەس حەزی پێی نییە.
difficult دفیکەڵت	ئێسك گران	I hate difficult people. ڕقم لە خەڵکی ئێسك گرانە.
stupid ستوپد	گەمژە	Don't do stupid things. کاری گەمژانە مەکە.
selfish سێلفش	خۆپەرست	I am not selfish. من خۆپەرستم نیم.
cold and unfriendly کەوڵد ئەند ئەنفرێندلی	ساردو سرو نادۆستانە	He is cold and unfriendly to me. ئەو کورە ساردوسڕمو نادۆستانەیە.
unkind ئەنکایند	نا میهرەبان	I hate unkind people. ڕقم لە خەڵکی نامیهرەبانە.
mean میین	چاو برسی و ڕەزیل	Mean person never gives money to the poor people. کەسی چاوبرسی هەرگیز پارە بە هەژار نابەخشێت.
pessimistic پەسیمستیك	ڕەشبین	I am not a pessimistic man in life. من لە ژیاندا ڕەشبین نیم.
tense تێنس	ئەعساب ووڕژاو/ تووڕە	He is really tense. ئەو کورە زۆر تورەیە.
dishonest دسۆنست	ناڕاستگۆ	Don't make friends with dishonest men. هاوڕێیەتی خەڵکی ناراستگۆ مەکە.
boring بۆرینگ	بێزارکەر	Sometimes I meet boring people.

		هەندێجار چاوم بە خەڵکی بێزارکەر دەکەوێت.
narrow – minded نارەو مایندد	قبوڵی بەرامبەر ناکات	Sometimes I talk to narrow-minded people. هەندێجار لەگەڵ خەڵکێك قسە دەکەم مێشك کراوەنین.
lazy لەیزی	کەمتەرخەم و تەمەڵ	That worker is lazy and he does nothing. ئەو کرێکارە کەمتەرخەمەو هیچ ناکات.
unreliable ئەنرێلایەبڵ	جێی متمانە نیە	This source is unreliable. ئەم سەرچاوە جێی باوەڕنیە.

22) Words and prepositions
ووشە و ئامرازی پەیوەندی

listen to لسن تو	گوێدەگرێت لە	I listen to the holy Qur'an when I rest. گوێ لە قورئانی پیرۆز دەگرم کاتێك پشو دەدەم.
wait for وەیت فۆ	چاوەڕێ دەکات	Who are you waiting for? واچاوەڕێی کێ دەکەیت؟
ask for ئاسکفۆ	پرسیار دەکات بۆ	I asked for a cup of tea. داوای کوپێك چام کرد.
pay for پەی فۆ	پارە دەدات	Where do I pay for our meal? لەکوێ پارەی خواردنەکەمان بدەم.
belong to بلۆنگ تو	موڵکی ئەو دەبێت	This book belongs to Sara. ئەم کتێبە موڵکی سارایە.

think about ثینك ئەباوت	بیر دەکاتەوە لە	What are you thinking about? وا بیر لە چی دەکەیتەوە؟
thank for ثانك فۆ	سوپاسی دەکات بۆ	Helen thanked me for the present. هێلن سوپاسی کردم بۆ خەلاتەکە.
apologize for ئە پۆلۆجایز فۆ	داوای لێبوردن دەکات لە	Jack apologized for being late. جاك داوای لێبوردنی کرد لە دواکەوتنی.
look for لوکفۆ	بەدوای دەگەڕێت	He is looking for the key. ئەو کوڕە بەدوای کلیلەکە دەگەڕێت.
look after لوکئافتە	چاودێری دەکات	She looks after the children. ئەو کچە چاودێری منالەکان دەکات.
look at لوکەت	تەماشای دەکات	I love looking at old photos. حەزم لە تەماشاکردنی وێنەی کۆنە.
look forward to لوك فەوێد تو	خۆشحاڵ دەبێت بە	I look forward to my birthday. خۆشحالم بە ڕۆژی لەدایك بونم.
agree with ئەگری وذ	ڕازی دەبێت بە	I agree with your idea. ڕازیم بە بیرۆکەکەت.
depend on د پێندۆن	پشت دەبەستێت بە	The answer depends on your cleverness. وەلامەکە پشت بە زیرەکیت دەبەستێت.
suffer from سەفە فرەم	ئازار دەچێژێت لە	He suffers from diabetes. ئەو کوڕە توشی نەخۆشی شەکرە بووە.
apply for ئە پلای فۆ	داخوازی پێشکەش دەکات	I applied for a new job. داواکاریم پێشکەش کرد بۆ ئیشێکی نوێ.
worry about ومری ئەباوت	پەرۆش دەبێت	Don't worry about me. پەرۆش مەبە بۆ من.
Complain about	گلەیی دەکات	He complained to me about

کەمپلەین ئەباوت		the food. ئەو کورە سکاڵای لێکردم دەربارەی خواردنەکە.
Spend on سپێندۆن	بەسەر دەبات/سەرفکردن	He spends lots of money on clothes. ئەو کورە پارەیەکی زۆری سەرف کرد بە جل و بەرگ.
translate into ترانسلەیت ئنتو	وەردەگێرێت بۆ	I translated this book into Kurdish. ئەم کتێبەم تەرجەمە کرد بۆ کوردی.
shout to شاوت تو	بانگی دەکات	He shouted to me. ئەو کورە هاواری بۆ کردم.
Shout at شاوت ئەت	هاوار دەکات بەسەری	He shouted at me. ئەو کورە هاواری کرد بەسەرم.
throw to ثرەو تو	بۆی هەڵدەدات	I threw the ball to him. تۆپەکەم بۆ ئەو کورە هەڵدا.
throw at ثرەو ئەت	تێی دەگرێت	I threw the stone at him. بەردەکەم تێگرت (لەو کورە).
good at گود ئەت	باشە لە	I am good at Arabic. لە عەرەبی باشم.
bad at باد ئەت	خراپە لە	I am bad at French. لە فەرەنسی خراپم.
interested in ئنترەستد ئن	ئارەزوومەندە لە	I am interested in social reports. حەزم لە راپۆرتە کۆمەڵایەتییەکانە.
afraid of ئەفرەید ئەڤ	دەترسێت لە	she is afraid of mice. ئەو کچە لە مشك دەترسێت.
Proud of پراود ئەڤ	شانازی دەکات بە	My mother is proud of me. دایکم شانازیم پێوە دەکات.
Keen on	ئارەزووی هەیە لە	He is not keen on fish.

کیینۆن		ئەو کوڕە حەزی لە ماسی نییە.

23) Idioms and expressions
زاراوە و دەربڕینەکان

change mind چەینج مایند	ڕا دەگۆڕێت	I changed my mind about the plan. بیرورام گۆڕی سەبارەت بە پلانەکە.
have a late night هاڤەلەیتنایت	درەنگ دەخەوێت لەشەودا	I had a late night . شەو درەنگ نوستم.
have an early night هاڤەنێلی نایت	زوو دەخەوێت لە شەودا	I had an early night. شەو زوو نوستم.
get nowhere گێت نۆوێیە	پێش نەکەوتن	I am getting nowhere. واهیچ پێشکەوتنێك بەخۆمەوە نابینم.
all over the place ئۆڵەوڤە ذە پلەیس	لە هەموو شوێنێك	There are restaurants all over the place. لەهەموو شوێنێك چێشتخانە هەیە.
take it in turns تەیکت ئنتێنز	بە نۆرە ئە نجامدان	We take it in turns to cook. ئێمە بە نۆرە (سرە) چێشت دەکەین.
make it مەیکت	دێت/ هاتن	I can't make it on Friday. ناتوانم ڕۆژی هەینی بێم.
keep an eye on کیپ ئەن ئایۆن	چاودێری دەکات	He asked me to keep an eye on his house. ئەو کوڕە داوای لێکردم چاودێری ماڵەکەیان بکەم.
feel like فییل لایك	دەیەوێت	I feel like going out today. ئەمڕۆ ئەمەوێت بڕۆمە دەرەوە.

get rid of گێترد ئەڤ	لادەبات/فڕێ دەدات	We should get rid of these things. پێویستە ئەم شتانە فڕێ بدەین.
get on my nerves گێتۆن مای نێڤز	تووڕەم دەکات	That boy gets on my nerves. ئەو کوڕە تووڕەم دەکات.
on the tip of my tongue ۆنذە تپ ئەڤ مای تەنگ	لەسەر زمانمە	The answer is on the tip of my tongue. وەڵامەکە لەسەر زمانمە.
on the one hand ۆنذی وەنهاند	لەلایەکەوە	On the one hand, he is right about the plan. لەلایەکەوە، ئەو کوڕە راستە سەبارەت بە پلانەکە.
on the other hand ۆنذی ئەذە هاند	لەلایەکی ترەوە	On the other hand, he helps us with the plan. لەلایەکی ترەوە، ئەو کوڕە یارمەتیمان دەدات بۆ پلانەکە.
in theory ئن ثییە ری	بە تەزمری	In theory the plan looks interesting. بە تەزمری پلانەکە سەرنجراکێش دەردەکەوێت.
in practice ئن پراکتس	بە کرداری	In practice the plan may be difficult. پلانەکە لەوانەیە گران بێت بە کرداری.
hang on هانگۆن	یەك خولەك چاوەڕێکە	I am coming but hang on, please. من دێم بەڵام تکایە یەك خولەك چاوەڕێم بکە.
What's up?	چییەوە؟	A : What's up? B: Nothing

وتسەپ		أ: چییەوە؟ ب: هیچ نیە.
never mind نێڤە مایند	لەبیری بکە/گوێی مەدەرێ	A: I forgot to bring your book back. B: never mind. أ: بیرم چوو کتێبەکەت بهێنمەوە. ب: لەبیری بکە.
if you like ئف یۆ لایك	ئەگەر پێت خۆشە	We go to the park, if you like. دەچین بۆ پارك ئەگەر پێت خۆشە.
go ahead گەوەهێد	فەرموو	A: Can I use your pen? B: go ahead. أ:دەتوانم قەڵەمەکەت بەکاربهێنم. ب: فەرموو
make up your mind مەیکەپ یۆ مایند	بڕیار بدە	I can't make up my mind now about the plan. ناتوانم ئێستا بڕیاربدەم دەربارەی پلانەکە.
I haven't a clue ئای هاڤنت ئە کلو	نازانم	I haven't a clue . نازانم.
It's up to you. ئتسەپ تو یو	ئارەزوی خۆتە	It's up to you to come or not . ئارەزووی خۆتە دێی یان نا.

هەندێ دەربڕینی بەسوود بۆ داوای لێبوردن کردن:

I'm very sorry ئایم ڤێری سۆری	زۆر داوای لێبوردن دەکەم
I'm sorry to disturb you. ئایم سۆری تو دستێب یو	ببورە بێزارم کردی
I'm sorry I'm late. ئایم سۆری ئام لەیت	ببورە دوا کەوتم
Sorry to keep you waiting سۆری تو کیپ یو وەیتینگ	ببورە درەنگم کردیت/تەئخیرم کردی
I won't be long ئای وەونت بی لۆنگ	زۆرم پێناچێت و دەگەڕێمەوە لات

24) Frequently asked questions
ئەو پرسیارانەی زۆر دەکرێن

Where are you from? = Where do you come from? وێیە ئایو فرەم؟ = وێیە دویو کەم فرەم؟	خەڵکی چ وولاتێکی؟
What do you do ? what's your job? وۆت دویو دو؟ =وۆتز یۆ جۆب؟	پیشەت چییە؟
What are you doing at the moment? وۆت ئایو دوینگ ئەتذە مەومنت	ئێستاکە چی دەکەیت؟
Are you married? ئایو مارد	خێزانداریت؟

How old are you? هاو ئەوڵد ئایو	تەمەنت چەندە؟
What's your address? وۆتز یۆ ئادرێس	ناونیشانت چیە؟
How are you?= How's it going? هاو ئایو = هاوزت گەوینگ	چۆنی دەنگوباست چۆنە؟
What are you doing this evening? وۆت ئایو دوینگ ذس ئیڤینینگ	ئەم ئێوارەیە چی دەکەیت؟
What's the matter? = what's the problem? وۆتز ذە ماتە؟=وۆتز ذە پرۆبلەم	کیشەت چیە؟ کێشەکە چییە؟
Have you got the time? = what time is it? هاڤیو گۆت ذە تایم = وۆت تا یمزت	دەزانی کاتژمێر چەندە؟ سەعات چەندە؟
How much is it ? هاومەچزت	ئەمە نرخی چەندە؟
How was the party? هاو وۆز ذە پاتی	ئاهەنگەکە چۆن بوو؟
What is your house like? وۆتز یۆ هاوس لایك	ماڵەکەت چۆن چۆنییە؟
How far is your school? هاوفا ئز یۆ سکوڵ	قوتابخانەکەتان چەند دوورە؟
Whereabouts is your house? وێرەباوتس ئز یۆ هاوس	بەتەواوی ماڵتان لە کوێیە؟
How long have you been here?	ماوەی چەندێکە لێرەیت؟

هاو لۆنگ هاڤیو بین هییە	
How long are you staying? هاولۆنگ ئایو ستەینگ	ماوەی چەندێك دەمێنیتەوە؟
Is this the first time you have been to Kurdistan? ئز ذس ذە فێست تایم یو هاڤ بین تو کێدستان	ئەمە یەکەم جارتە لە کوردستان بیت؟

25) Common responses

وەڵامدانەوە باوەکان

I think so	وابزانم. پێم وابێت.
I don't think so.	پێم وانیە. جارێ نازانم.
I hope so.	هیوادارم وابێت.
I hope not.	هیوادارم وانەبێت.
I'm afraid so.	بەداخەوە بەڵێ.
I'm afraid not.	داوای لێبوردن دەکەم ناتوانم.
Whenever you like.	هەرکاتێك تۆ پێت خۆشە.
Whatever you like.	هەرچییەك تۆ پێت خۆشە.
Wherever you like.	هەرکوێیەك تۆ پێت خۆشە.
I don't mind.	بەلامەوە گرنگ نیە. گوێی نادەمێ.

وەڵامدانەوەی هەواڵێکی خۆش یان سەرنجراکێش:

Really? That's great.	بەڕاستە؟ مەزنە.
Oh, that's brilliant.	ئۆه، زۆر باشە.
Oh, that sounds wonderful.	ئۆه،زۆر خۆشە. / سەرنجراکێشە
Really? That sounds interesting.	بەڕاستە؟ سەرنجراکێشە/ خۆشە
Oh, how fantastic.	ئۆه، چەند خۆشە
Wow! How exciting.	واو! چەند پێم خۆشە.

***لەکاتی وەڵامدانەوەی هەواڵێکی ناخۆش یان خراپ دەڵێین:**

Really? That's dreadful.	بەڕاستە؟ کە ناخۆشە
Oh, that sounds terrible.	ئۆه، کە ناخۆشە.
Oh, no. How awful.	ئاه نا، چەند ناخۆشە.

26) Numbers
ژمارەکان

Numbers 1-100
ژمارەکان 1- 100

one 1	وەن	seventeen 17	سێڤنتیین
two 2	توو	Eighteen 18	ئەیتیین
three 3	ثری	Nineteen 19	نایتیین
four 4	فۆ	Twenty 20	توێنتی
five 5	فایڤ	Twenty one 21	توێنتی وەن
six 6	سکس	twenty two 22	توێنتی توو
seven 7	سێڤن	Twenty-three 23	توێنتی ثری
eight 8	ئەیت	thirty 30	ثێتی
nine 9	ناین	Forty 40	فۆتی
ten 10	تێن	Fifty 50	ففتی
Eleven 11	ئیلێڤن	Sixty 60	سکستی
twelve 12	توێلڤ	Seventy 70	سێڤنتی
thirteen 13	ثێتین	Eighty 80	ئەیتی
fourteen 14	فۆتیین	Ninety 90	نایتنی

Fifteen 15	ففتین	one hundred 100	ومن هەندرد
sixteen 16	سکستین	One hundred and one 101	ومن هەندرد ئەند ومن

Ordinal numbers : ژمارە تەرتیبەکان

First فێست	یەکەم	Seventeenth سیڤنتینث	حەڤدەیەم
Second سێکەند	دووەم	eighteenth ئەیتینث	هەژدەیەم
Third ثێد	سێهەم	Nineteenth ناینتینث	نۆزدەیەم
Fourth فۆث	چوارەم	Twentieth توێنتیث	بیستەم
Fifth ففث	پێنجەم	twenty first توێنتی فێست	بیست و یەکەم
Sixth سکسث	شەشەم	twenty –second توێنتی سێکند	بیست و دووەم
Seventh سیڤنث	حەوتەم	twenty-third توێنتی ثێد	بیست و سێهەم
Eighth ئەیث	هەشتەم	thirtieth ثێتیث	سییەم
ninth ناینث	نۆیەم	Fortieth فۆتیث	چلەم
Tenth تێنث	دەیەم	Fiftieth ففتیث	پە نجایەم
eleventh ئیلیڤنث	یانزەیەم	Sixtieth سکستیث	شەستەم
Twelfth	دوانزەهەم	Seventieth	حەفتایەم

تویلفث		سیڤنتیث	
Thirteenth ثێتینث	سیانزەیەم	Eightieth ئەیتیث	هەشتاهەم
Fourteenth فۆتینث	چواردەیەم	Ninetieth ناینتیث	نەوەدهەم
fifteenth ففتینث	پانزەیەم	one hundredth ومن هەندرێدث	سەدهەم
Sixteenth سکستینث	شانزەیەم		

* لەگەڵ بەروار بەم شێوەیە ژمارەکان بەکاربهێنە:

16 / 5 → the sixteenth of May
1988 → nineteen eighty - eight

* هەندێ جۆری تری ژمارە و بواری بیرکاری کە دەبێت بیزانیت:

quarter کووتە	چارەکێك
half هاف	نیو
three quarters ثری کووتەز	سێ چارەك
percent (%) پێسنت	لەسەدا
percentage پێسینتج	ڕێژەی سەدی
majority مەجۆرتی	زۆرینەی
minority ماینۆرەتی	کەمینەی
ئادشن addition (+)	کۆ

plus پلەس	کۆی
subtraction (-) سەبتراکشن	ناقص (لێدەرکردن)
minus ماینەس	لێدەرکردنی
multiplication (x) مەلتیپلیکەیشن	لێکدان
multiply by مەلتیپلای بای	لێکدانی
division (÷) دڤژن	دابەش
divided by دڤایدد بای	دابەشی
calculate (v.) کالکیولەیت	حساب دەکات (دەژمێرێت)
calculator (n.) کالکیولەیتە	حاسبە

27) Distance , size and dimension
دووری و قەبارەو برو پێوانە

How far is your house? هاو فا ئز یۆ هاوس	ماڵتان چەند دوورە؟
Is your shop far? ئز یۆ شۆپ فا	دوكانەكەتان دوورە؟
Is it a long way to your house? ئزت ئەلۆنگ وەی تو یۆ هاوس	رێگای ماڵتان دوورە؟
No it's ten minute's walk. نەو ئتز تێن منتس وۆك	نەخێر دە خولەكە بە پێ.
It's too far. ئتز توو فا	زۆر دوورە.
height هایت	بەرزی
high های	بەرز
What's the height of the wall? وۆتز ذە هایت ئەڤذە وۆل	بەرزی دیوارەكە چەندە؟
How high is the wall? هاو های ئز ذە وۆل	دیوارەكە چەند بەرزە ؟
It's 5 metres high. ئتز فایڤ میتەز های	پێنج مەتر بەرزە.
width ودث	پانی
wide واید	پان

What's the width of the path? وّتز ذە ودث ئەڤذە پاث	پانی ڕێگاکە چەندە؟
How wide is the path? هاو وايد ئز ذە پاث	ڕێگاکە چەندێ پانە ؟
It's 60 cm wide. ئتز سكستى سێنتيميتەز وايد	60 سم پانە.
length لێنگث	درێژی
long لۆنگ	درێژ
What's the length of the room? وّتز ذە لێنگث ئەڤذە رووم	درێژی ژوورەکە چەندە؟
How long is the room? هاو لۆنگ ئز ذە رووم	ژوورەکە چەند درێژە؟
It's 5 metres long. ئتز فايڤ ميتەز لۆنگ	پێنج مەتر درێژە
depth دێپث	قوڵی
deep دييپ	قووڵ
What's the depth of the pool? وّتز ذە دێپث ئەڤذە پوول	قوڵی حەوزەکە چەندە؟
How deep is the pool? هاو دييپ ئز ذە پوول	حەوزەکە چەند قووڵە؟
It's 3m deep. ئتز ثريي ميتەز ديپ	3 مەتر قووڵە
she is a tall girl.	ئەو کچێکی باڵا بەرزە

شییز ئە تۆلْ گێلْ	
this is a long book. ذس ئز ئە لۆنگ بوك	ئەمە کتێبێکی گەورەیە (لا پەڕەی زۆرە)
this is a short book. ذس ئز ئە شۆت بوك	ئەمە کتێبێکی بچوکە (لا پەڕەی کەمە)

28) Abbreviations and abbreviated words

کورتکراوە و وشە کورتکراوەکان

BBC بیبیسی	British broadcasting corporation	دەزگای پەخشی بریتانی
UN یو ئێن	United Nations	نەتەوە یەکگرتووەکان
EU ئی یو	European Union	یەکێتی ئەوروپا
USA یو ئێس ئەی	United States of America	نەتەوە یەکگرتووەکانی ئەمریکا
WWW دەبلیو دەبلیو دەبلیو	World wide website	ماڵپەری فراوانی جیهانی
ISP ئای ئێس پی	Internet service provider	خزمەتگوزاری ئینتەرنێت
MP ئێم پی	Member of parliament	ئەندام پەرلەمان
PM پی ئێم	Prime minister	سەرۆك وەزیران
ID ئای دی	Identity card	ناسنامە
PC پی سی	Personal computer	کۆمپیوتەری کەسی

CV سی ڤی	Curriculum vitae	سیڤی
CD سی دی	Compact Disc	سیدی
AIDS ئەیدز	Acquired Immune Deficiency Syndrome	ئایدز
Mr مستە	/ mɪstə/	بەڕێز (پیاوان)
Mrs مسسز	/ mɪsɪz/	خاتوو / خانم (ئافرەتی خێزاندار)
Ms مز	/ məz/	خاتوو / خانم (ئافرەتی سەڵت و خێزاندار)
St سەینت	Saint	پیاوچاك (لە پێش ناوەکەوە دێت)
St ستریت	Street	شەقام (لەداوی ناوی شەقامەکەوە دێت)
Dr دوکتە	Doctor	دکتۆر
etc. ئێتسێتەرە	et cetera	تا کۆتایی (هتد)
e.g. ئی جی	exempli gratia	بۆ نمونە
i.e. ئا ئی	id est	بەواتایەکی تر
phone فەون	telephone	تەلەفۆن
Maths ماثس	mathematics	بیرکاری
board	blackboard	تەختە ڕەش

بۆد		
case کەیس	suitcase	جانتای دەستی
ad / advert ئاد/ئادڤێت	advertisement	ڕاگەیاندن / ڕیکلام
lab لاب	laboratory	تاقیگە
gym جم	Gymnasium	هۆڵی لەش جوانی
sales rep سەیلز ریپ	Sales representative	نوێنەری فرۆشتن
fridge فرج	refrigerator	سەلاجە
exam ئیگزام	examination	تاقیکردنەوە
plane پلەین	aeroplane	فڕۆکە
photo فەوتۆ	Photograph	وێنە
flu فلو	Influenza	ئەنفلۆنزا
bike بایك	bicycle	پاسکیل
TV/ telly تیڤی	television	تەلەفزیۆن
a paper ئە پەیپە	newspaper	ڕۆژنامە
vet ڤێت	Veterinary surgeon	پزیشکی ڤێتێرنەری (ئاژەڵ)

29) Words you may confuse
ئەوووشانەی کە لەوانەیە لێت تێک بچێت

quite کوایت	تارادەیەك	This house is quite nice. ئەم خانوە تارادەیەك جوانە.
quiet کوایەت	هێمن	This place is quiet. ئەم شوێنە هێمنە.
lose لوز	لەدەست دەدات /وندەکات	I always lose my key. هەمیشە کلیلەکەم ون دەکەم.
loose لوس	شل / گەورە	These trousers are very loose. ئەم پانتۆڵە زۆر گەورەیە.
fell فێل	کەوت (ڕابردووە)	I fell and broke my arm. کەوتم و باڵم شکا.
felt فێلت	هەستیکرد (ڕابردووە)	He felt ill yesterday. ئەو کورە هەستیکرد نەخۆشە دوێنێ.
cooker کوکە	تەباخ	This cooker is £ 100. ئەم تەباخە نرخی 100 پاوەندە.
cook کوك	چێشتلێنەر	He is a very good cook. ئەو کورە چێشتلێنەرێکی زۆر باشە.
lend لێند	قەرزی پێدەدات	Will you lend me some money? هەندێ پارەم پێدەدەیت بە قەرز؟
borrow بۆرەو	بەکاردەهێنێت/استعارەکردن	Can I borrow your car? دەتوانم ئۆتۆمبیلەکەت بەکاربهێنم؟
check چێك	دەپشکنێت	The police checked the car. پۆلیسەکان ئۆتۆمبیلەکەیان پشکنی.
control کۆنترۆڵ	کۆنترۆڵ دەکات	The mouse controls the computer. ماوس کۆمپیوتەر کۆنترۆڵ دەکات.

30) Birth , marriage and death
لەدایك بوون و زمواجکردن و مردن

Sakar **had a baby** yesterday. ساکار هاد ئە بەیبی یەستەدەی	ساکار دوێنێ منالێکی بوو.
It was **born** at 1:00 pm . ئت وەز بۆن ئەت وەن پی ئێم	منالەکە لە کاتژمێری یەك لەدایك بوو.
It **weighed** 3 kg. ئت وەید ثر کیلۆ گرام	کێشی منالەکە 3 کیلۆ بوو.
They are going to **call** him Ali. ذە ی ئا گەوینگ تو کۆڵ هم ئەلی	بەنیازن ناوی مندالەکە بنێن علی.
single سنگڵ	سەڵت
married مارد	خێزاندار
widowed ودەود	بێوەژن / پیاوی ژن مردوو
divorced دڤۆست	تەلاقدراو
wedding وێدینگ	ئاهەنگی مارەبڕین (شەکراو خواردنەوە)
get married to گێتمارد تو	زمواج دەکات لەگەڵ
honeymoon هەنی مون	مانگی هەنگوینی
die دای	دەمرێت
He died last year.	ئەو کوڕە ساڵی پار مرد.

هی داید لاست ییە	
the funeral ذە فیونە ڕەڵ	مەراسیمی بەخاك سپاردن.

31) The family
خێزان (بنەماڵە)

husband هەزبند	مێرد	grandfather گراندفاذە	باپیر
father فاذە	باوك	grandmother گراندمەذە	داپیر
mother مەذە	دایك	grandparents گراند پێیەرنس	باپیر و داپیر
wife وایف	ژن (خێزان)	granddaughter گرانددۆتە	کچە زا
parents پێیەرنس	دایك و باوك	grandson گراند سەن	کوڕەزا
daughter دۆتە	کچ	uncle ئەنكڵ	مام / خاڵ
son سەن	کوڕ	aunt ئانت	پوور
sister سستە	خوشك	niece نییس	خوشکەزا / برازا (مێ)
brother برەذە	برا	nephew نێفیو/نێڤیو	برازا / خوشکەزا (نێر)
cousin کەزن	ئامۆزا/ پورزا/خاڵۆزا	relative ڕلەتڤ	خزم

32) Parts of the body
ئەندامەکانی لەش

head هێد	سەر	thigh ثـاي	ڕان
face فەیس	دەموچاو	toe تەو	پەنجە گەورەی پێ
eye ئـای	چاو	chest چێست	سنگ
nose نەوز	لوت	bust بەست	سنگی ئافرەت
hair هێیە	قژ	side سايد	لا تەنیشتی لەش
ear ئییە	گوێ	skin سکن	پێست
mouth ماوث	دەم	stomach ستەمەك	گەدە
lip لپ	لێو	back باك	پشت
neck نێك	مل	waist وەیست	کەمەر
tooth تووث	ددان	hip هپ	سمت
teeth تیـث	ددانەکان	heart هات	دڵ
arm ئـام	باڵ	brain برەین	(مۆخ)
leg لێگ	لاق	cheek چێك	گۆنا

shoulder شەولدە	شان	chin چن	چەناکە
thumb ثە م	پە نجە گەورەی دەست	eyebrow ئایبرەو	برۆ
nail نەیڵ	نینۆك	forehead فۆرد	نێوچەوان
finger فنگە	پە نجەی دەست	heel هییل	پاژنە پێ
hand هاند	دەست	foot فووت	پێ
knee نیی	ئەژنۆ	feet فییت	هەردوو پێ

33) Clothes
جل و بەرگ

hat هات	کڵاو (شە پقە)	shorts شۆتس	شۆرت
coat کەوت	پاڵتاو	tights تایتس	ستریژ
jacket جاکت	چاکەت	glasses گلاسز	چاوێلکەی پزیشکی
Scarf سکاف	مل پێچ	sunglasses سەنگلاسز	چاوێلکەی شەمسی
gloves گلەڤز	دەستکێش	tie تای	بۆینباخ
shoes شووز	پێڵاو	blouse = top بلاوز= تۆپ	فالینە/ بلوز

trainers ترەینەز	کاڵە	earrings ئییەرینگز	گوارە
boots بوتس	پۆتین	necklace نێکلەس	ملوانکە
suit سوت	چاکەت و پانتۆڵ	handbag هاندباگ	جانتای بچوکی دەست
socks سۆکس	گۆرەوی	belt بێلت	قایش
t. shirt تیشێت	تیشێرت	sweater سوێتە	فالینەی زستانە
watch وۆچ	سەعاتی دەست	jumper جەمپە	فالینەی زستانە (مجسم)
shirt شێت	کراس (قەمیس)	trousers تراوزەز	پانتۆڵ
dress درێس	کراسی ئافرەتان	jeans جینز	پانتۆڵی کابۆ
ring رنگ	ئەڵقە	button بەتن	دوگمە (قۆپچە)

Do up your jacket . دو ئەپ یۆ جاکت	قۆپچەی (دوگمەی) چاکەتەکەت دا بخە.
I can't **undo** these buttons. ئای کانت ئەندو ذیس بەتنز	ناتوانم ئەم قۆپچانە بکەمەوە.
I am **wearing** a black coat. ئای ئام وێیەرینگ ئە بلاك کەوت	پاڵتاوێکی رەشم لەبەرکردووە.
Try the shirt **on** before you buy it. ترای ذە شێت ۆن بفۆ یو بای ئت	قەمیسەکە (کراسەکە.) تاقیکەرەوە پێش ئەوەی بیکڕیت.

34) Describing People's appearance
وەسفکردنی خەڵك

Mary is a very tall woman. ماری ئز ئە ڤێری تۆڵ ومان	ماری ئافرەتێکی باڵا بەرزە.
Jack is very short. جاك ئز ڤێری شۆت	جاك زۆر کورتە.
Haval is medium height. هەڤاڵ ئز میدیەم هایت	هەڤاڵ باڵای مامناوەندە.
How tall are you? هاو تۆڵ ئا یو	باڵات چەند بەرزە؟
I am 1.78 cm tall. ئا ئام 1.78 سم تۆڵ	باڵام مەترێك و 78 سم بەرزە.
slim سلم	باریك (لەشی مرۆڤ)
thin ثن	لاواز (لەشی مرۆڤ)
fat فات	قەڵەو
overweight ئەوڤەوەیت	قەڵەو
handsome هاندسەم	قۆز (پیاوان – کوڕان)
pretty پریتی	قەشەنگ (کچ)
beautiful بیوتفڵ	جوان (ئافرەت)
ugly = plain ئەگلی= پلەین	ناشرین

attractive ئەتراکتف	سەرنجراکێش
How much do you weigh? هاومەچ دو یو وەی	کێشت چەندە ؟
I weigh 62 kilos. ئای وەی سکستی تو کیلۆس	کێشم 62 کیلۆیە.
has got هەز گۆت	هەبوون
She has got dark hair and dark skin. شی هەز گۆت داك هێیە ئەند داك سكن	ئەو کچە قژی ڕەشەو پێستی ڕەشە.
brown eyes براون ئایز	چاوی قاوەیی
He has got brown eyes. هی هەز گۆت براون ئایز	ئەو کوڕە چاوەکانی قاوەیین.
blonde = fair بلۆند = فێیە	ڕەنگی مەیلەو زەرد و سپی.
He has got blonde hair. هی هەز گۆت بلۆند هێیە	ئەو کوڕە قژی زەرد کاڵە.
He has got fair skin. هی هەز گۆت فێیە سكن	ئەو کوڕە پێستی مەیلەو زەردە (سپیە).
streight hair سترەیت هێیە	قژی خاو و ڕاست
wavy hair وەیڤی هێیە	قژی نیوە لول و خاو
curly hair کێلی هێیە	قژی لول
moustache مەستاش	سمێڵ
beard	ڕیش

بییەد	
Azad is ordinary – looking. ئازاد ئز ۆدنری لوکینگ	ئازاد مامناوەندە لە جوانی و ناشرینی.

35) Health and illness
تەندروستی و نەخۆشی

I am very well. ئای ئام ڤێری وێڵ	زۆر باشم.
I don't feel very well. ئای دەونت فییل ڤێری وێڵ	زۆر باش نیم.
I feel ill. ئای فییل ئڵ	هەست دەکەم نەخۆشم.
I am cold.I am going to be sick. ئای ئام کەوڵد.ئای ئام گەوینگ تو بی سك	سەرمامە.نەخۆش دەکەوم.
I have got a headache. ئای هاڤ گۆت ئە هێدەیك	سەر ئێشەم هەیە.
I've got toothache. ئایڤ گۆت تووث ئەیك	ددان ئێشەم هەیە.
He has got a cold. هی هەز گۆت ئە کەوڵد	ئەو کورە هەڵاماتی هەیە.
fever فییڤە	تا
sneeze سنییز	دەپژمێ

asthma ئاسمە	تەنگەنەفەسی
malaria مەلێریە	مەلاریا
cholera کۆلەرە	کولێرا
He had a heart attack. هی هاد ئە هات ئەتاك	ئەو کورە نەخۆشی جەڵتەی دڵی بوو.
Hospital هۆسپیتەڵ	نەخۆشخانە.
cancer کانسە	شێرپەنجە
diet دایەت	رەجیم کردن
You should go on diet to keep fit. یو شود گەو ۆن دایەت تو کیپ فت	پێویستە رجیم بکەیت بۆ ئەوەی بە لەشێکی رێك بمێنیتەوە.

36) Feelings
هەستەکان

love **لەڤ**	**خۆشی دەوێت**
I love my family and friends. **ئای لەڤ مای فاملی ئەند فرێندز**	**ماڵەوەمان و هاورێکانم خۆشەوێن.**
like **لایك**	**حەز دەکات**
I like my job. **ئای لایك مای جۆب**	**حەز لە پیشەکەم دەکەم.**
hate **هەیت**	**رقی لێدەبێت**
I hate bad people. **ئای هەیت باد پیپڵ**	**رقم لە خەڵکی خراپە.**
I **prefer** tea **to** coffee. **ئای پریفێیە تی تو کۆفی**	**چام لە قاوە بەلاوە خۆشترە.**
want **وۆنت**	**دەیەوێت**
I want that jacket. **ئای وۆنت ذات جاکت**	**ئەو چاکەتەم دەوێت.**
I want to buy that jacket. **ئای وۆنت تو بای ذات جاکت**	**ئەمەوێ ئەو چاکەتە بکرم.**
I want you to buy me that jacket. **ئای وۆنت یو تو بای می ذات جاکت**	**ئەمەوێ ئەو چاکەتەم بۆ بکریت.**
I **hope** to do well in my exam. **ئای هەوپ تو دو وێڵ ئن مای ئیگزام**	**هیوادارم لە تاقیکردنەوەکەم سەرکەوم.**

I **hope** you do well. ئای هەوپ یو دو وێڵ	هیوادارم سەربکەویت.
happy / I am happy ها پی/ئای ئام ها پی	دڵخۆش / من دڵخۆشم.
sad / he is sad. ساد/هییز ساد	خەمبار / ئەو خەمبارە.
tired / she is tired. تایەد/شییز تایەد	ماندوو/ ئەو ماندووە.
angry / why are you angry? ئانگری/وای ئایو ئانگری	تورە / بۆچی تورەیت؟
surprised سە پرایزد	سەرسوڕمان
hungry هەنگری	برسی
ill ئڵ	نەخۆش
well وێڵ	باش
thirsty ثێستی	تینوو
warm وۆم	گەرم
hot هۆت	گەرم
cold کەوڵد	سارد

37) Greetings and other useful phrases
سڵاوکردن و دەستەواژە بەسوودەکانی تر

Peace be to you. پیس بی تو یو	سلام علیك /سلام علیكم
Good morning گود مۆنینگ	بەیانیت باش
Good afternoon گودافتەنون	نیوەڕۆت باش
Good evening گودیڤینینگ	ئێوارەت باش
Hi how are you? های هاو ئایو	چۆنی دەنگوباست چۆنە؟
Fine thanks. And you? فاین ثانکس ئەند یو	باشم سوپاس ئەی تۆ چۆنی؟
Not too bad,thanks. نۆت تو باد ثانکس	زۆر خراپ نیم (باشم) سوپاس
Good bye گوبای	خوات لەگەڵ
See you سی یو	دەتبینمەوە
See you soon. سی یو سون	زوو دەتبینمەوە
Good night گودنایت	شەوشاد
Good luck گودلەك	بەختێکی باش /بەهیوای سەرکەوتن
Congratulations = well done کەنگراچولەیشنز= وێڵ دەن	پیرۆزە

38) Weather
کەش و هەوا

types of weather تایپس ئەڤ وێذە	جۆرەکانی کەش و هەوا
sun سەن	خۆر
sunny سەنی	هەتاوی
cloud کلاود	هەور
cloudy کلاودی	هەوراوی
fog فۆگ	تەم
foggy فۆگی	تەماوی
rain ڕەین	باران / باران دەبارێت
rainy ڕەینی	باراناوی
snow سنەو	بەفر
Snowy سنەوی	بەفراوی
wind وند	با
windy وندی	جەوەکەی بایە

thunder ثەندە	هەورە تریشقە
thundery ثە ندە ری	هەورە تریشقاوی
lightning لایتنینگ	بروسکە
It's lovely weather today,isn't it? ئتز لەڤلی وێذە تەدەی ئزنت ئت	ئەمرۆ ڕۆژێکی خۆشە وانیە؟
It's horrible day, isn't it? ئتز هۆربڵ دەی ئزنت ئت	ڕۆژێکی ناخۆشە وانیە؟
It's very hot. ئتز ڤێری هۆت	زۆر گەرمە.
It's very cold. ئتز ڤێری کەوڵد	زۆر ساردە.
It's very wet. ئتز ڤێری وێت	زۆر تەڕە جەوەکەی.
It is very dry. ئتز ڤێری درای	جەوەکەی زۆر ووشکە.
hurricane هەریکن	گەردەلوول
storm ستۆم	ڕەشەبا
thunderstorm ثە ندە ستۆم	هەورەتریشقەو ڕەشەبا

39) In the town or city

لە شارۆچکەدا یان لە شاردا

town centre تاون سێنتە	مەڵبەندی شار (ناوەندی شار)
library لایبرەری	کتێبخانە
tourist information office تورست ئنفەمەیشن ئۆفس	نوسینگەی زانیاری گەشتیاری
town hall تاون هۆڵ	هۆڵی شار
museum میوزیەم	مۆزەخانە
bank بانك	بانك /بانق
car park کا پاك	گەراجی ئۆتۆمبیلی شەخصی
post office پەوست ئۆفس	پۆستەخانە
railway station ڕەیلوەی ستەیشن	وێستگەی شەمەندەفەر
shop شۆپ	دوکان
bus station بەس شتەیشن	گەراجی پاس
You can get a train at the railway station یو کەن گێت ئە ترەین ئەت ذە ڕەیلوەی ستەیشن	دەتوانی شەمەندەفەرت دەستکەوێ لە وێستگەی شەمەندەفەر.
You can change money at the bank.	دەتوانی پارە ئاڵوگۆڕ بکەی لە بانق

یو کەن چەینج مەنی ئەتذە بانك	
You can read books at the library. یو کەن رید بوکس ئەت ذە لایبرە ری	دەتوانی کتێب بخوێنیتەوە لە کتێبخانە.
You can park your car at the car park. یو کەن پاك یۆکا ئەت ذە کا پاك	دەتوانی سەیارەکەت لە گەراج رابگریت.
Where's the hospital? وێرز ذە هۆسپیتەڵ	نەخۆشخانەکە لە کوێیە؟
How do I get to Salim street? هاو دو ئای گێت تو سالم ستریت	چۆن بگەم بە جادەی سالم؟
Can I park here? کەن ئای پاك هییە	دەتوانم لێرە سەیارەکەم رابگرم؟
Excuse me, I'm looking for the museum. ئیکس کیوز می ئام لوکینگ فۆ ذە میوزیە م	بێزەحمەت، بە دوای مۆزەخانکە دەگەرێم.
police officer پەلیس ئۆفیسە	ئەفسەری پۆلیس.
traffic warden ترافیك وۆدن	مرور
shop assistant شۆپ ئەسستەنت	دوکاندار / یاریدەدەری دوکان
librarian لایبرێریەن	خاوەنی کتێبخانە
bank clerk بانك کلاك	کاتبی بانق
signs ساینز	نیشانەکان
no parking نۆ پاکینگ	راوەستانی سەیارە قەدەغەیە.

no entry نۆ ئێنتری	ڕۆشتنە ژوور قەدەغەیە.
bus stop بەس ستۆپ	مەوقع پاس (شوێنی سەرکەوتنی پاس)
traffic lights ترافیك لایتس	ترافیك لایت

40) In the country side
لە دەرەوەی شار

mountain ماونتن	شاخ
forest فۆرست	دارستان
lake لەیك	دەریاچە
village ڤلج	گوند /لادێ / ئاوایی
field فیڵد	دالێ / کێڵگە
path پاث	ڕێگای باریك لە لادێ و دەرەوەی شار
river ڕڤە	ڕووبار
farm فام	شوێنی ئاژەڵ
hill هڵ	گرد / تەپ

woods وودز	کۆمەڵێك دار (دارستان)
cottage کۆتج	خانووی بچوك لە گوند (خانووی گوند)
farmer فامە	جوتیار
nature نەیچە	سروشت
wildlife وایڵدلایف	ژیانی ئاژەڵ / سروشتی ئاژەڵان
conservation area کۆنسەڤەیشن ئێیەریە	شوێنێکی سروشتی و ئاژەڵ تیایدا بێت
National park ناشنڵ پاك	پارکی نیشتمانی (شوێنێکی گەورە لە دەرەوەی شار کە تیایدا سروشت و ئاژەڵان پارێزراوە)
have a picnic هاڤ ئە پکنك	سەیران دەکات
We have a picnic every month. ویهاڤ ئە پکنك ئێڤری مەنث	ئێمە سەیران دەکەین هەموو مانگێك.

41) Animals and pets
ئاژەڵی کێوی و ماڵی

English	کوردی
farm animals فام ئانیملز	ئاژەڵی کێڵگە
horse هۆس	ئەسپ
hen هێن	مریشك (مامر)
sheep شیپ	مەڕ (کاوڕ)
cock کۆك	کەڵەباب – کەڵەشێر
cow کاو	مانگا
goat گەوت	بزن
ox ئۆکس	گا
pig پگ	بەراز
rabbit ڕابت	کەروێشك
mouse ماوس	مشك
gold fish گەوڵد فش	ماسی ئاڵتونی
keep pets کیپ پێتس	بەخێوکردنی ئاژەڵی ماڵی
Many people keep pets in Kurdistan.	زۆر کەس لە کوردستان ئاژەڵی ماڵی

مێنی پیپڵ کیپ پێتس ئن کێدستان	بەخێو دەکەن.
wild or zoo animals وایلد ئۆ زوو ئانیملز	ئاژەڵی دەشتی یان کێوی یان باخچەی ئاژەڵان
monkey مەنکی	مەیمون
snake سنەیك	مار
elephant ئێلیفەنت	فیل
tiger تایگە	تایگەر
giraffe جراف	زەڕافە
lion لایەن	شێر
camel کامڵ	وشتر
gorilla گۆریلا	غۆریلا
bear بێیە	ورچ
zebra زیبرە	کەر جەوەڵی (گوێدرێژی دەشتەکی)
leopard لێپەد	پڵنگ
We must protect wild animals. وی مەست پرەتێکت وایلد ئانیملز	پێویستە ئاژەڵانی کێوی بپارێزین.

Some animals are in danger of extinction. سەم ئانیملز ئا ئن دەینجە ئەڤ ئکستنکشن	هەندێ ئاژەڵ لە مەترسی لەناوچوندان.
pets پێتس	ئاژەڵی ماڵی.
cat کات	پشیلە
parrot پارەت	بەبەغا
dog دۆگ	سەگ
tortoise تۆتۆیس	کیسەڵ
bird بێد	باڵندە
insects ئنسێکتس	مێروو
bee بیی	مێش هەنگ
ant ئانت	مێرووله
mosquito مۆسکیتەو	مێشووله
butterfly بەتەفلای	پەپوله
fly فلای	مێش
spider سپایدە	جاڵجاڵۆکە

creatures **کریچەز**	بونەوەرەکان
Whale **وەیل**	نەهەنگ
shark **شاك**	قرش
eagel **ئیگڵ**	هەڵۆ
foal **فەول**	بێچوی ئەسپ
calf **کاف**	گوێرەکە
lamb **لام**	بەرخ – گۆشتی بەرخ
piglet **پگلت**	بێچوی بەراز
chick **چك**	جوجەڵە

42) Food and drink
خواردن و خواردنەوە

bread برێد	نان
rice ڕایس	برنج
meat میت	گۆشت
fish فش	ماسی
pizza پیتسە	پیتزا
humburgers هەمبێگەز	هەمبەرگر
fast food فاست فود	خواردنی خێرا (وەك لەفە)
beef بیف	گۆشتی مانگا
veal ڤیل	گۆشتی گوێرەکە
lamb لام	گۆشتی بەرخ
salmon سامەن	ماسی سەلمون
egg ئێگ	هێلکە
chicken چکن	گۆشتی مریشك

seafood سیفود	خواردنی دەریایی (وەك ماسی)
salad سالەد	زەڵاتە
lettuce لێتس	کاهو – خەس
tomato تەماتەو	تەماتە
cucumber کیوکەمبە	خەیار
vinger oil ڤنگە ئۆیڵ	ڕۆنی سرکە
cauliflower کۆلیفلاوە	قەرنابیت
vegetables ڤێجتەبلز	سەوزە
carrot کارەت	گێزەر
beans بینز	فاسۆلیا
potato پەتەیتەو	پەتاتە
peas پییز	بەزالیا
onions ئەنیەنز	پیاز
garlic گالیك	سیر
mushrooms مەشرومز	قارچك

aubergine ئەوبەجین	باینجان
courgette کۆتج	کولەکە
red pepper ڕێد پێپە	بیبەری توون
cabbage کابج	کەلەرم
broccoli بروکەلی	جۆرێکی قەرنابیتە
leeks لییکس	کەوەر
celery سێلەری	کەرەوز
I peeled the potatoes. ئای پیلد ذە پتەیتەوز	پەتاتەکانم پاك کرد.
I chopped the tomatoes. ئای چۆپت ذە تەماتەوز	تەماتەکانم وورد وورد کرد.
fruit فروت	میوە
orange ۆرنج	پرتەقاڵ
apple ئاپڵ	سێو
banana بەنانە	مۆز
pear پێیە	هەرمێ
grapes گرەیپس	ترێ

strawberry ستڕۆبێری	توت فەرەنگی
pineapple پاینە پڵ	ئەنەناس
lemon لێمەن	لیمۆ
peach پیچ	قۆخ
plum پلەم	ئاڵوو
cherry چێری	گێلاس
melon مێلەن	کاڵەک
peel پییل	پاك کردن و لابردنی توێکڵی میوەو سەوزە
drinks درینکس	خواردنەوە
milk مڵك	شیر
coffee کۆفی	قاوە
juice جوس	شەربەت
mineral water منەرەڵ وۆتە	ئاوی کانزایی
tea تیی	چا

43) Travelling
گەشتکردن

transport ترانسپۆت	گواستنەوە
train ترەین	شەمەندەفەر
plane پلەین	فڕۆکە
car کا	ئۆتۆمبیلی شەخصی
bus بەس	پاس
bike / bicycle بایك/بایسکڵ	پاسکیل
taxi تاکسی	تاکسی
motorbike / motorcycle مەوتەبایك/مەوتەسایکڵ	ماتۆڕ
underground ئەندەگراوند	میترۆ / شەمەندەفەری ژێر زەمینی
boat بەوت	بەلەم
ship شپ	کەشتی
helicopter هیلی کۆپتە	کۆپتەر
map ماپ	نەخشە
Timetable	خشتەی کات

تايمتەيبڵ	
customs کەستەمز	پرسگەی فرۆکەخانە
luggae لەگج	جانتای سەفەر
passport پاسپۆت	پاسپۆرت
single ticket سنگڵ تکت	پلیتی یەك سەر (ڕۆشتن)
return ticket ڕیتێن تکت	پلیتی هەردوو سەر(ڕۆشتن و گەڕانەوە)
I'd like to book a seat in advance. ئایدلایك تو بوك ئە سیت ئەدڤانس	پێم خۆشە کورسییەك بگرم پێش وەخت.
fare فێیە	کرێ
How much is the bus fare? هاومەچ ئز ذە بە س فێیە	کرێی پاس چەندە؟
Was the journey long? وەز ذە جێنی لۆنگ	گەشتەکە درێژ خایەن بوو؟
by + train/car/taxi/bus/plane بای + ترەین /کا/تاکسی/ پلەین	بە شەمەندەفەر/سەیارە/تاکسی/ پاس/فرۆکە
I went to Sulaimani by bus. ئا وێنت تو سولە یمانی بای بەس	بە پاس ڕۆشتم بۆ سلێمانی.
The train arrived at 3:00 pm. ذە ترەین ئەرایڤد ئەت ثری پی ئێم	شەمەندەفەرەکە لە سەعات 3ی پاش نیوەڕۆ گەیشت.
The train departs from platform 6.	شەمەندەفەرەکە لە شۆستەی ژمارە 6 دەڕوات.

ذە ترەین دیپاتس فرەم پلاتفۆم سکس	
take off تەیکۆف	هەستانی فڕۆکە لە زەوی
The plane took off at 7:00 am. ذە پلەین توك ۆف ئەت سێڤن ئەی ئێم	فڕۆکەکە لە سەعات 7ی بەیانی ڕۆشت.
I went through the customs. ئای وێنت ثرو ذە کەستەمز	بەنێو پرسگەی فڕۆکەخانەکە ڕۆشتم.
flight stewards فلایت ستیۆدز	کارمەندانی فڕۆکە
Have a good flight. هاڤەگود فلایت	گەشتێکی خۆش (گەشتی ئاسمانی)
Have a nice trip. هاڤەنایس ترپ	گەشتێکی خۆش (گەشتی ووشکانی)
Have a nice voyage. هاڤەنایس ڤۆیج	گەشتێکی خۆش (گەشتی دەریایی)
Have a nice journey. هاڤەنایس جێنی	گەشتێکی خۆش
I have to fill my car with petrol. ئای هاڤتو فلْ مای کا وذ پیترۆلْ	پێویستە بەنزین بکەمە ئۆتۆمبیلەکەمەوە.
Can you give me a lift? I am going home کەن یو گڤمی ئەلفت؟ ئای ئام گەوینگ هەوم	ئەتوانی سەرمخەیت بە سەیارەکەت؟ بۆ ماڵ ئەڕۆمەوە.

44) In the kitchen
لە مەتبەخدا

shelf شێلف	ڕەفە
cupboard کەبەد	کەوانتەر
cooker کوکە	تەباخ
microwave مایکرۆوەیف	مایکرۆ /شە پۆلی مایکرۆ
sink سنك	مەخسەلەی قاپ شۆر
freezer فریزە	فریزەر/ بەفر گر
fridge فرج	سەلاجە
wastebin وەیستبن	تەنەکەی زبڵ و خۆڵ
tap تاپ	بەلوعە
washing-up liquid وۆشینگەپ لکوید	شامپۆی قاپ شۆر
frying pan فراینگ پەن	تاوە
saucepan سۆسپەن	مە نجەڵ
cloth کلۆث	دەستگر(پارچە پەڕۆیەکە بۆ هەڵگرتنی مە نجەڵی گەرم)

teapot تیپۆت	قۆری
coffee maker کۆفی مەیکە	ئامێری قاوە لێنان
kitchen paper / roll کچن پەیپە/ڕۆڵ	کلێنسی مەتبەخ
cup کەپ	کوپ
plate پلەیت	دەوری / قاپ
knife نایف	چەقۆ
chopsticks چۆپستکس	ئەو دوو چوکلەیە کە بۆ خواردنی ڕشتە بەکاردێت
glass گلاس	پەرداخ
mug مەگ	پەرداخی گەورە
spoon سپون	کەوچك
fork فۆك	چنگاڵ
bowl بەوڵ	قاپی شلە
saucer سۆسە	ژێر پیاڵە
Where can I find a glass? وێیە کەن ئای فایند ئە گلاس	لە کوێ پەرداخم دەست دەکەوێت؟
Can I help with the washing-up?	دەتوانم یارمەتیت بدەم لەگەڵ شوشتنی

کەن ئای هێلْپ وذ ذە وْشینگەپ	قاپەکان؟
Where does this cup go? وێیە دەز ذس کەپ گەو	ئەم کوپە لە کویْ دادەنێی ؟
Where shall I put this knife? وێیە شەڵ ئای پوت ذس نایف	ئەم چەقۆ لە کویْ دابنێم؟

45) In the bedroom and bathroom
لە ژووری نوستن و حەمام

bedroom بێدرووم	ژووری نوستن
bed بێد	جێگەی نوستن / قەرەوێڵە
bedside lamp بێدساید لامپ	لایتی تەنیشت جێگەی نوستن
chest of drawers چێستئەڤ دروٚز	چەکمەچە
alarm clock ئەلام کلۆك	کاتژمێری زەنگلێدان
mirror میرە	ئاوێنە
bedside table بێدساید تەیبڵ	مێزی تەنیشت جێگەی نوستن
nightdress/ nightie نایت درێس/نایتی	جلی نوستنی ئافرەتان
hairbrush هێیە برەش	شانە

comb کەوم	شانە
pyjamas پەجامەز	پیجامە
bathroom باثرووم	حەمام
soap سەوپ	سابون
Shower شاوە	دووش
toothpaste تووث پەیست	معجون ددان
toothbrush تووث برە ش	فلچەی ددان
bath باث	حەوزی خۆشتن
shampoo شامپو	شامپۆ
toilet تۆیلەت	ئاودەست/ تۆیلەت
basin بەیسن	مەخسەلەی دەستشۆر
towel تاوەڵ	خاولی
shelf شێلف	ڕەفە
I go to bed at 11 o'clock. ئای گەو تو بێد ئەت ئیلێڤن ئەکلۆك	لە کاتژمێری 11 دەخەوم.
I turn the lights off and fall a sleep.	لایتەکان دەکوژێنمەوەو خەوم لێدەکەوێت.

ئای تێن ذە لایت ئەند فۆڵە سلیپ	
I wake up when my alarm clock rings. ئای وەیك ئەپ وێن مای ئەلام کلۆك رینگز	خەبەرم دێتەوە کاتێك کاتژمێرەکەم زەنگ لێدەدات.
I get up and have a shower. ئای گێتەپ ئەند هاڤ ئەشاوە	لەناو جێگە دێمەدەر و خۆم دەشۆم بە دوش.
I clean my teeth and get dressed. ئای کلین مای تیث ئەند گێت درێست	ددانم پاك دەکەمەوەو خۆم دەگۆڕم.

46) In the living room
لە ژووری میوان (ژووری دانیشتن)

bookshelf/bookcase بوکشێلف/بوککەیس	کتێبخانەی ناو ماڵ
CD player سیدی پلەیە	ئامێری دەنگی سیدی
phone فەون	تەلەفۆن
picture پکچە	وێنە
curtains کیتنز	پەردە
table تەییڵ	مێز
TV تیڤی	تەلەفزیۆن
armchair	قەنەفەی یەك نەفەری

ئامچێیە	
phone book فەون بوك	کتێبی تەلەفۆن (ناو ژمارەی کەس و شوێن)
coffee table کۆفی تەیبڵ	مێزی قاوە خواردنەوە
carpet کاپت	قاڵی
light switch لایت سویچ	پلاك
sofa سەوفە	قەنەفەی سێ نەفەری
The TV is near the door. ذە تیڤی ئز نییە ذە دۆ	تەلەفزیۆنەکە لە نزیك دەرگاکەیە.
The coffee table is in the middle of the room. ذە کۆفی تەیبڵ ئز ئنذە مدڵ ئەڤذە رووم	مێزی قاوەکە لە ناوەڕاستی ژوورەکەیە.
The telephone book is under the table. ذە تێلیفەونبوك ئز ئەندە ذە تەیبڵ	کتێبی تەلەفۆنەکە لە ژێر مێزەکەیە.
The CD player is in the room's corner. ذە سیدی پلەیە ئز ئن ذە روومسکۆنە	ئامێری دەنگی سیدییەکە لە سوچی ژوورەکەدایە.
I watch TV every evening. ئای وۆچ تیڤی ئێڤری ئیڤینینگ	هەموو ئێوارانێك تەماشای تەلەفزیۆن دەکەم.
Sometimes I listen to the radio. سەمتایمز ئای لسن تو ذە ڕەیدیۆ	هەندێجار گوێ لە رادیۆ دەگرم.
Sometimes I read. سەم تایمز ئای ڕیید	هەندێ جار دەخوێنمەوە.
Sometimes I just relax. سەم تایمز ئای جەست ڕیلاکس	هەندێ جار پشوو دەدەم.

Where is the remote control for the TV? وێیە ئز ذە ڕیمەوت کەونترۆڵ فۆ ذە تیڤی	کۆنترۆڵی تەلەفزیۆنەکە لە کوێیە؟
Close the curtains and switch the light on. کلەوز ذە کێتنز ئەند سویچ ذە لایت ۆن	پەردەکان دا بخەو شەمعەکە داگیرسێنە.
Turn the radio off and turn the TV on. تێن ذە ڕەیدیۆ ۆف ئەند تێن ذە تیڤی ۆن	رادیۆکە بکوژێنەوەو تەلەفزیۆنەکە داگیرسێنە.

47) Jobs
ئیش و کار

What's your job?= what do you do? ۆتز یۆ جۆب = ۆت دو یو دو	پیشەت چیە؟
What's his/her job?= what does he/she do? ۆتز هز/هێ جۆب = ۆت دەز هی/شی دو	پیشەی چیە؟
Where do you work? وێیە دو یو وێك	لە کوێ ئیش دەکەیت؟
I work in a restaurant. ئای وێك ئن ئە ڕێسترۆنت	لە چێشتخانە ئیش دەکەم.
Is it interesting job? ئزت ئنترەستینگ جۆب	ئیشەکە خۆشە؟
Yes I like it. یەس ئای لایك ئت	بەڵێ حەزم لێیە.
doctor دۆکتە	دکتۆر

teacher تیبچە	مامۆستا
secretary سێکرەتری	سکرتێر
shop assistant شۆپ ئەسیستەنت	دوکاندار
hairdresser هێیە درێسە	سەرتاش/ صالون
barber بابە	سەرتاش
nurse نێس	ستەر/ پەرستار
engineer ئێنجنییە	ئەندازیار
mechanic مکانیك	فیتەر/ میکانیك
farmer فامە	جوتیار
manual jobs مانوەڵ جۆبز	ئیشی دەست
bricklayer بریکلەیە	وەستای دیواری تابوقە
carpenter کاپنتە	دارتاش
plumber پلەمە	بۆریچی
electrician ئیلێکتریشن	کارەباچی
professional people پرەفێشنەڵ پیپڵ	خەڵکی کارامە

architect ئاکیتێکت	ئەندازیاری تەلارسازی
lawyer لۆیە	پارێزەر
accountant ئەکاونتەنت	ژمێریار
university lecturer یونڤێستی لێکچەرە	وانەبێژی زانکۆ
surgeon سێجن	دکتۆری نەشتەرگەری
dentist دێنتست	ددانساز
vet ڤێت	دکتۆری ئاژەڵان
soldier سەوڵجە	سەرباز
Sailor سەیلە	دەریاوان
pilot پایلەت	فڕۆکەوان
police officer = policeman/woman پەلیس ئەفیسە = پەلیسمان/ومان	پۆلیس
firefighter = fireman فایەفایتە=فایەمان	ئاگر کوژێنەوە
workplace وێکپلەیس	شوێنی کارکردن
office ئۆفس	نوسینگە
factory	کارگە

فاکتەری	
shop شۆپ	دوکان
school سکوڵ	قوتابخانە
college / university کۆلێج/یونڤێستی	کۆلێژ/ زانکۆ
hospital هۆسپیتەڵ	نەخۆشخانە
surgery سێجەری	عەیادەی دکتۆر
army ئامی	سوپا
navy نەیڤی	هێزی دەریایی
air force ئێیە فۆس	هێزی ئاسمانی
police force پەلیس فۆس	هێزی پۆلیس
fire brigade فایە بریگەید	تیمی ئاگر کوژێنەوە

48) At school and university

لە قوتابخانەو زانکۆ

Subject سە بجێکت	ماددەی قوتابخانە (بابەت)
Arts ئاتس	بەشی وێژەیی
English ئینگلش	ئینگلیزی
History هستری	مێژوو
Art ئات	هونەر
geography جیوگرەفی	جوگرافیا
physical education فزیکڵ ئێجیوکەیشن	وەرزش
sciences ساینسز	بەشی زانستی
Maths ماثس	بیرکاری
physics فزیکس	فیزیا
chemistry کێمستری	کیمیاء
biology بایۆلەجی	زیندەوەرزانی
IT ئای تی	تەکنەلۆجیای زانیاری

geology جیۆلەجی	جیۆلۆجی / زەوی ناسی
computer science کەمپیوتە ساینسز	کۆمپیوتەر
nursery school نێسەری سکوڵ	ڕەوزە / باخچەی ساوایان
primary school پرایمەری سکوڵ	قوتابخانەی سەرەتایی
secondary school سێکەندەری سکوڵ	قوتابخانەی ناوەندی
high school های سکوڵ	قوتابخانەی ئامادەیی
pupil پیوپڵ	قوتابی
student ستیودنت	خوێندکار
Public school پەبلك سکوڵ	قوتابخانەی حکومی
private school پرایڤەت سکوڵ	قوتابخانەی ئەهلی / ناحکومی
term تێم	وەرزی خوێندن
break برەیك	ماوەی پشوودان
board بۆد	تەختە / سبورە
noticeboard نەوتسبۆد	تەختەی تێبینی / سبورەی تێبینی ناو ئیدارەو مەمەڕ
board pen	قەڵەمی سبورە

بۆد پێن	
board rubber بۆد ڕەبە	مساحەی/ خەت کوژێنەی صبورە
desk دێسك	ڕەحلە / کورسی و مێزی ناو پۆل
pen پێن	قەڵەم جاف
pencil پێنسڵ	قەڵەم دار/ڕەصاص
rubber ڕەبە	خەت کوژێنە
ruler ڕولە	ڕاستە
pencil sharpener پێنسڵ شا پنە	قەڵەم دادەر/ مختاتە
notebook نەوتبوك	دەفتەر
textbook تێکست بوك	کتێب
I teach English at school. ئای تیچ ئینگلش ئەت سکوڵ	وانەی ئینگلیزی ئەڵێمەوە لە قوتابخانە.
After school students do homework. ئافتە سکوڵ ستیودنتس دو هەوم وێك	پاش دەوامی قوتابخانە خوێندکاران ئەرکی ماڵەوە ئە نجام دەدەن.
Children learn to read and write. چڵدرن لێن تو ڕیید ئەند ڕایت	منالان فێری خوێندنەوەو نوسین دەبن.
I passed my exam. ئای پاست مای ئیگزام	لە تاقیکردنەوەکەم دەرچووم.
I failed my exam.	لە تاقیکردنەوەکەم دەرنەچووم.

ئای فەیلد مای ئیگزام	
I did well in my exam. ئای دد وێڵ ئن مای ئیگزام	لە تاقیکردنەوەکەم دەرچووم.
I did badly in my exam. ئای دد بادلی ئن مای ئیگزام	لە تاقیکردنەوەکەم دەرنەچووم.
I got nine out of ten (9/10). ئای گۆت ناین ئاوت ئەڤ تێن	نۆ لە سەر دەم هێنا.
I got a very high mark. ئای گۆت ئە ڤێری های ماك	نمرەیەکی زۆر بەرزم هێنا.
I got a very low mark. ئای گۆت ئە ڤێری لەو ماك	نمرەیەکی زۆر نزمم هێنا.
I'm good at English. ئام گود ئەت ئینگلش	لە ئینگلیزی باشم.
I'm hopeless at maths. ئام هەوپلەس ئەت ماثس	لە بیرکاری زۆر خراپم.
I'm very bad at maths. ئام ڤێری باد ئەت ماثس	لە بیرکاری زۆر خراپم.
We do an exam every week. وی دو ئەن ئیگزام ئێڤری ویك	هەموو هەفتەیەك تاقیکردنەوە دەکەین.

هەندێ ووشەی پەروەردەو خوێندن کە بۆ زانکۆ بەکاردێن

college کۆلێج	کۆلێژ
department دیپاتمەنت	بەش / قسم
subjects سە بجێکتس	بابەتەکان
medicine مێدسن	پزیشکی

engineering ئێنجنییەرینگ	ئەندازیاری
agriculture ئەگریکەڵچە	کشتوکاڵ
law لۆ	یاسا
Psychology سایکۆلەجی	دەروونناسی
Politics پۆلەتیکس	سیاسەت
history هستری	مێژوو
philosophy فلۆسەفی	فەلسەفە
sociology سەوسیۆلەجی	کۆمەڵایەتی/کۆمەڵناسی
Business studies بزنس ستەدیس	بازرگانی
economics ئیکۆنەمیکس	ئابوری
tution fees تیوشن فییز	پارەی خوێندن
loan لەون	ئەو پارەیەی لە بانق بە قەرز وەریدەگریت بۆ خوێندن
undergraduate ئەندەگراجوەیت	خوێندکاری زانکۆ
graduate گراجوەیت	خەریج/ دەرچووی زانکۆ
Postgraduate	خوێندکاری ماستەر

پەوستگراجوەیت	
degree دگری	بڕوانامەی زانکۆ
BA بی ئەی	بەکالۆریۆس (بەشی ئەدەبی)
BSc بیٚ ئێس سی	بەکالۆریۆس (بەشی زانستی)
I've got BA in English. ئایڤ گۆت بی ئەی ئن ئینگلش	بەکالۆریۆسم هەیە لە زمانی ئینگلیزی.
She's got BSc in computer science. شییز گۆت بی ئێس سی ئن کەمپیوتە ساینس	ئەو کچە بەکالۆریۆسی هەیە لە کۆمپیوتەر.
He is doing research on lung cancer. هیز دوینگ رسێچ ۆن لەنگ کانسە	ئەو توێژینەوە دەکات لەسەر شێر پە نجەی سی.
MA ئێم ئەی	ماستەر (ئەدەبیات)
MSc ئێم ئێس سی	ماستەر (زانستی)
PhD پی ئەیچ دی	دکتۆرا
My brother did a masters in biology.	براکەم ماستەری خوێند لە زیندەزانی.
She has got a PhD in Chemistry. شی هەز گۆت ئە پی ئەیچ دی ئن کێمستری	ئەو کچە دکتۆرای هەیە لە کیمیاء .
lecturer لێکچەرە	محازر / وانەبێژ لە زانکۆ
lecture لێکچە	وانە / دەرس (لە زانکۆ)

The head of department/ professor ذە هێد ئەڤ دپا تمەنت/ پرەفێسە	سەرۆك بەش /رئیس قسم / پرۆفیسۆر
ordinary teacher ۆدنری تیچە	مامۆستای ئاسایی

49) Communications
پەیوەندییەکان

letter لێتە	نامە
date دەیت	بەروار
address ئادرێس	ناونیشان
envelope ئێنڤەلەوپ	زەرفی نامە
stamp ستەامپ	مۆر– پولی پۆستە
post box پەوستبۆکس	سندوقی نامەو پۆست
Don't forget to post the letters. دەونت فەگێت تو پەوست ذە لێتەز	ناردنی نامەکانت لەبیر نەچێت.
telephone and fax تێلیفەون ئەند فاکس	تەلەفۆن و فاکس
answerphone ئانسەفەون	ئانسەفەون

mobile phone مۆبایل فەون	مۆبایل
telephone تێلیفەون	تەلەفۆن (مالآن – نوسینگە)
Phone box فەون بۆکس	سندوقی تەلەفۆن کە لە شوێنە گشتییەکان هەیە
Juan makes a lot of phone calls. جوان مەیکس ئەلۆت ئەڤ فەون کۆڵز	ژوان تەلەفۆن زۆر دەکات.
Sara sent me a fax yesterday. سارا سێنت می ئە فاکس یەستەدەی	دوێنێ سارا فاکسێکی بۆ ناردم.
What's your phone/ fax number? وتز یۆ فەون/فاکس نەمبە	ژمارەی مۆبایلەکەت/ فاکسەکەت چەندە؟
email ئێمەیڵ	ئیمەیڵ
What's your e-mail address? وتز یۆ ئیمەیڵ ئادرێس	ئیمەیلەکەت چیە؟

50) Holidays
پشووەکان

We had a wonderful holiday in Iran. ویهاد ئە وەندەفڵ هۆڵەدەی ئن ئێران	پشوویەکی خۆشمان بەسەر برد لە ئێران.
I'm on holiday and I'm not working. ئام ۆن هۆڵەدەی ئەند ئام نۆت وکینك	من لە پشوم و ئیش ناکەم.

Are you going on holiday this summer? ئایو گەوینگ ۆن هۆڵەدەی ذس سە مە	ئەم هاوینە دەڕۆیت بۆ بەسەربردنی پشوو؟
Winter holiday وِنتە هۆڵەدەی	پشووی زستان (یاری بەفرە خلسکێنەو یاری تری زستان)
we are going to have a **winter holiday**. وی ئا گەوینگ تو هاڤ ئە وِنتە هۆڵەدەی	نیازمان وایە پشوویەکی زستانە بەسەر ببەین.
I want to **go camping** this year. ئای وۆنت تو گەو کامپینگ ذس ییە	دەمەوێت بۆ بڕۆم بۆ مانەوە لە دەرەوەی شار لەژێر چادر.
I'm going on a walking holiday in the mountains. ئایم گەوینگ ۆن ئە وۆکینگ هۆڵەدەی ئن ذە ماونتز	دەڕۆم بۆ پیاسەکردن و سەرکەوتن بەسەر شاخ.
Are you flying to France from Kurdistan. ئایو فلاینگ تو فرانس فرەم کێدستان	ئایا لە کوردستانەوە دەڕۆیت بۆ فەرەنسا بە فڕۆکە؟
Don't forget to take your passport. دەونت فەگێت تو تەیك یۆ پاسپۆت	پاسپۆرتەکەت لەبیر نەچێت.
Visa ڤیزە	ڤیزا
ticket تکت	پلیت
currency کەرێنسی	دراو
phrase book فرەیزبوك	کتێبی دەستەواژە
luggage	جانتای گەشت

لەگج	
Eat local food when you are in another country. ئیت لەوکڵ فود وێن یو ئا ئن ئەنەذە کەنتری	خواردنی خۆماڵی بخۆ کاتێك لە وولاتێکی تری.
Go to the Tourist Information Office if you have any questions. گەو تو ذە تومرست ئنفەمەیشن ئۆفس ئف یو هاڤ ئێنی کوێسشنز	برۆ بۆ نوسینگەی زانیاری گەشتیاری ئەگەر هەر پرسیارێکت هەیە.

51) Shops and Shopping
دوکان و شت کرین

butcher's / butcher بوچە	قەسابخانە / قەساب
toy shop تۆی شۆپ	دوکانی بوکە شوشە
baker's / baker بەیکە	نانەواخانە / نانەوا
chemist's کێمستس	دوکانی کمالیات / دەرمانخانە
post office پەوست ئۆفس	دوکانی قەڵەم و کاغەزو پێداویستی نوسین و خوێندن
Supermarket سوپەماکیت	سوپەرمارکێت
hairdresser هێیە درێسە	دەلاك/ سەرتاشخانە
newsagent's / newsagent	دوکانی رۆژنامە فرۆش / رۆژنامە فروش

نیوزە یجنتس/نیوزە یجنت	
gift shop گفت شۆپ	دوکانی دیاری (خەڵات)
book shop بوک شۆپ	کتێبخانە
department store دپاتمەنت ستۆ	کۆگاییەکی گەورەی دوکان کە شتی جۆراوی تێدایە
basement بەیسمێنت	ژێرزەمین (لە باڵەخانەو بینا بەرزەکان بۆ دوکانی جۆراوجۆر)
ground floor گراوند فلۆ	نهۆمی سەر زەوی
first floor فێست فلۆ	نهۆمی یەکەم
second floor سێکەند فلۆ	نهۆمی دووەم
third floor ثێد فلۆ	نهۆمی سێهەم
fourth floor فۆث فلۆ	نهۆمی چوارەم
food فود	خواردن
sports equipment سپۆتس ئیکویپمەنت	پێداویستی وەرزشی
cosmetics کۆزمێتکس	کەرەستەی جوانکای ئافرەتان
shoes شوز	پێڵاو
menswear مێنسوێیە	پۆشاکی پیاوان

ladieswear لەیدیسوێیە	پۆشاکی ئافرەتان
childrenwear چلدرن وێیە	پۆشاکی منالآن
toy تۆی	بوکە شوشە
electrical goods ئیلێکتریشن گودز	کەرەستەی کارەبایی
furniture فێنچە	مۆبیلیاتی ناوماڵ
restaurant رێسترۆنت	چێشتخانە
shop assistant شۆپ ئەسیستەنت	دوکاندار
receipt رسیت	وەسڵ
Can I help you? کەن ئای هێلپ یو	دەتوانم یارمەتیت بدەم؟
Can I pay be cheque ? کەن ئای پەی بای چێك	دەتوانم بە چەك پارە بدەم؟
No cash only. نەو کاش ۆنلی	نەخێر تەنها بە پارەی نقد (کاش)
note نەوت	پارەی کاغەز
change = coins چەینج= کۆینز	پارەی وردە
Can I try this jacket? کەن ئای ترای ذس جاکت	دەتوانم ئەم چاکەتە تاقی بکەمەوە؟
Have you got a medium size ? هاڤ یو گۆت ئە مێدسن سایز	قەبارەی مامناوەندت هەیە؟

Small size سمۆڵ سایز	قەبارەی بچوك
medium size میدیەم سایز	حەجمی مامناوەند
large size لاج سایز	قەبارەی گەورە
extra large size ئێکسترە لاج سایز	قەبارەی گەورەتر

52) In a hotel
لە ئوتێلدا

reception ڕسێپشن	پرسگە
key کیی	کلیل
luggage لەگج	جانتای سەفەر
lift لفت	مەصعد
bill بڵ	وەسڵ
form فۆم	فۆرم
Do you have a single room? دو یو هاڤ ئە سنگڵ ڕوم	ژووری یەك نەفەریت هەیە؟
double room دەبڵ ڕووم	ژووری دوو کەسی

How much is a double room? هاو مەچ ئز ئە دەبڵ ڕووم	ژووری دوو نەفەری بە چەندە؟
I have a reservation. ئای هاڤ ئە ڕێزەڤەیشن	ژوورم گرتووە .
Can I have breakfast in my room? کەن ئای هاڤ برێکفەست ئن مای ڕووم	دەتوانم لە ژوورەکەم نانی بەیانی بخۆم؟
What time is the breakfast? وۆت تایم ئز ذە برێکفەست	نانی بەیانی کاتژمێر چەند ئامادەیە؟
Can I change some money? کەن ئای چەینج سەم مەنی	دەتوانم هە ندێ پارە بگۆڕمەوە؟
Can I change some dollars into dinars ? کەن ئای چەینج سەم دۆلەز ئنتو دینەز	دەتوانم هەندێ دولار بگۆڕم بۆ دینار؟
How many dollar to the dinar now? هاو مێنی دۆلە تو ذە دینە ر ناو	دۆر بەرامبەر دینار چەندە ئێستا؟

53) Eating out
خواردن لە دەرەوەی ماڵ

snack سناك	ژەمە خواردنێکی سوك و کەم (لەفە / کێك)
sandwitch ساندویچ	لەفە
restaurant ڕێسترۆنت	چێشتخانە
meal مییل	ژەمی خواردن

fast food restaurant فاست فود ڕێسترۆنت	دوکانی لەفە
Self-service restaurant = café سێلف سێڤس ڕێسترۆنت	کافتریا
starters ستاتەز	خواردنی دەستپێك/ مەززە /موقەبیلات
soup سوپ	شلە/ سوپ
main course مەین کۆس	خواردنی سەرەکی
roast beef ڕەوست بیف	گۆشتی برژاوی مانگا
roast potatoes ڕەوست پتەیتەوز	پەتاتەی برژاو
chicken چکن	گۆشتی مریشك
salad سالەد	زەڵاتە
steak ستەیك	پارچە گۆشت-گۆشتی نەرمە
fish فش	ماسی
dessert دزێت	میوەو چەرەزاتی پاش نان خواردن
ice-cream ئایسکریم	ئایس کریم
fruit salad فروت سالەد	زەلاتەی میوە
Are you ready to order? ئایو ڕێدی تو ۆدە	چی دەخۆیت ؟

Yes, I'd like chicken. یەس ئاید لایك چکن	بەڵێ حەزم لە گۆشتی مریشکە.
rare ڕێیە	گۆشتی کەم برژاو
medium میدیەم	گۆشتی نیوە برژاو
Well-done وێلدەن	گۆشتی تەواو برژاو
Is every thing all right? ئز ئێڤری ذنگ ئۆڵ ڕایت	ئایا هەموو شت تەواوە؟
Thank you, it's very nice. ثانکیو ئتز ڤێری نایس	سوپاس بەڵێ، زۆر خۆشە.
waiter وەیتە	شاگرد لە چێشتخانە
customer کەستەمە	کڕیار/ ئەو کەسەی شت دەکڕێت

54) Sports
وەرزش

Do you play football? دو یو پلەی فوتبۆڵ	یاری تۆپی پێ دەکەی؟
football = soccer فوتبۆڵ= سۆکە	یاری تۆپی پێ
rugby ڕەگبی	یاری دوو گۆڵی بە دەست
basketball باسکتبۆڵ	باسکە
badminton	یاری ڕیشە

بادمنتەن	
baseball بەیسبۆڵ	بەیس بۆڵ
volleyball ڤۆلیبۆڵ	باڵە
tennis تێنس	تێنسی سەر زەوی
table tennis تەیبڵ تێنس	تێنسی سەر مێز (مەنزەدە)
swimming سویمینگ	مەلەکردن
running ڕەنینگ	ڕاکردن
sailing سەیلینگ	دەریاوانی
motor racing مەوتە ڕەیسینگ	پێش بڕکێی ماتۆڕ
horse racing هۆس ڕەیسینگ	پێش بڕکێی ئەسپ
judo / karate جودەو/کەراتی	جودۆ / کەراتی
skiing سکیینگ	بەفرە خلسکێنە
canoeing کەنوینگ	دەریاوانی بە بەلەمی یەك نەفەری
I go running. ئای گەو ڕەنینگ	وەرزشی ڕاکردن دەکەم
He does karate. هی دەز کەراتی	ئەو کوڕە یاری کەراتی دەکات.

Do you do any sports? دو یو دو ئێنی سپۆتس	هیچ وەرزشێك دەكەیت؟
Yes, I go swimming. یەس ئای گەو سویمینگ	بەڵێ، مەلە دەكەم.
Do you play tennis? دو یو پلەی تێنس	یاری تێنس دەكەی؟
What's your favourite sport? وۆتز یۆ فەیڤەرت سپۆت	حەزت لە چ وەرزشێكە؟
I like motor racing best. ئای لایك مەوتە ڕەیسینگ بێست	حەزم لە پێش بڕكێی ماتۆڕە.
court كۆت	گۆڕەپانی یاری (تێنس و ڕیشەو بالەو باسكە)
field = pitch فیلد	گۆڕەپانی یاری (تۆپی پێ)
swimming pool سویمینگ پوول	مەلەوانگە

55) Leisure at home
دەست بەتاڵی لەماڵەوە

I watch TV every evening. ئای وۆچ تیڤی ئێڤری ئیڤینینگ	هەموو ئێوارانێك تەماشای تەلەفزیۆن دەکەم.
Did you see the film ? دد یو سی ذە فیلم	فیلمەکەت بینی؟
I listen to the radio every morning. ئای لسن تو ذە ڕەیدیۆ ئێڤری مۆنینگ	هەموو بەیانییەك گوێ لە رادیۆ دەگرم.
What programmes do you like on TV? وۆت پرۆگرام دو یو لایك ۆن تیڤی	حەزت لە چ بەرنامەیەکی تەلەفزیۆنە؟
I like watching films on TV. ئای لایك وۆچینگ فیلمز ۆن تیڤی	حەزم لە سەیرکردنی فلمە لە تەلەفزیۆن.
I often listen to CDs when I am relaxing ئای ۆفن لسن تو سیدیز وێن ئای ئام ریلاکسینگ	بەزۆری گوێ لە سیدی دەگرم کاتێك پشوو دەدەم.
I play computer games every day. ئای پلەی کەمپیوتە گەیمز ئێڤری دەی	هەموو ڕۆژێك یاری کۆمپیوتەری دەکەم.
Do you use the internet? دو یو یوز ذی ئنتەنێت	ئینتەرنێت بەکاردەهێنیت؟
I really like cooking. ئای ڕییەلی لایك کوکینگ	لەڕاستیدا حەزم لە چێشت لێنانە؟
Do you like gardening ? دو یو لایك گادنینگ	حەزت لە ئیشی باخچەیە؟
We grow flowers and vegetables in our garden. وی گرەو فلاوەز ئەند ڤێجتەبلز ئن ئاوە	گوڵ و ڕووەك دەروێنین لە باخچەکەمان.

گادن	
I live in a flat and I have a lot of house plants. ئای لڤ ئن ئە فلات ئەند ئای هاڤ ئەلۆت ئەڤ هاوس پلانتس	لە شوقە دەژیم و ڕوەکیکی زۆری مالّیم هەیە.
I read a lot. ئای ڕیید ئەلۆت	زۆر دەخوێنمەوە.
What do you read? وّت دو یو ڕیید	چی دەخوێنیتەوە؟
I like books about science. ئای لایك بوکس ئەباوتساینس	حەزم لە کتێبی زانستیە.
Do you read a newspaper every day? دو یو ڕیید ئە نیوسپەیپە ئێڤری دەی	هەموو ڕۆژێك ڕۆژنامە دەخوێنیتەوە؟
Sometimes I invite friends around. سەمتایمز ئای ئنڤایت فرێندز ئەراوند	هەندێجار دەعوەتی هاوڕێکانم دەکەم.
I often have friends to dinner. ئای ۆفن هاڤ فرێندز تو دنە	بەزۆری دەعوەتی هاوڕێکانم دەکەم بۆ نانی ئێواران.
I talk to my friends on the phone. ئای تۆك تو مای فرێندز ۆن ذە فەون	لە تەلەفۆن قسە لەگەلّ هاوڕێکانم دەکەم.
I ring my friends every evening. ئای ڕنگ مای فرێندز ئێڤری ئیڤینینگ	هەموو ئێوارانێك تەلەفۆن بۆ هاوڕێکانم دەکەم.
Sometimes I just do nothing. سەمتایمز ئای جەست دو نەثینگ	هەندێجار هیچ ناکەم.
I like to have a sleep after lunch. ئای لایك تو هاڤ ئەسلییپ ئافتە لەنچ	حەز دەکەم پاش نانی نیوەڕۆ کەمێك بخەوم.

56) Crime
تاوان

robbery ڕۆبەری	بانق بڕین
robber ڕۆبە	بانق بڕ
murder مێدە	تاوانی کوشتن
murderer مێدەرە	بکوژ
burglary بێگلەری	دزی کردن لە ماڵان
burglar بێگلە	دزی ماڵان
mugging مەگینگ	ڕووتکردنەوەی خەڵك (واتە پارە سەندن لە خەڵکی بەزۆر)
mugger مەگە	ئەو کەسەیە بە زۆر خەڵك ڕووت دەکاتەوە(پارەکەی دەبات)
theft ثێفت	دزین
thief ثیف	دز
drug dealing درەگ دیلینگ	قاچاخیکردن بە تلیاك/مامەڵەکردن بە تلیاك
drug dealer درەگ دیلە	قاچاخچی تلیاك/ فرۆشیارو کڕیاری تلیاك
terrorism تێرەریزم	تیرۆرستی

terrorist تێرەرست	تیرۆرست
Shoplifting شۆپلفتینگ	دزیکردن لە دوکان
shoplifter شۆپلفتە	دزی دوکان
There was a burglary at the school last night. ذێیە وەز ئە بێگلەری ئەت ذە سکولْ لاست نایت	شەوی ڕابردوو دزییەك کرا لە قوتابخانەکە.
He murdered someone. هی مێدەرد سەموەن	ئەو کوڕە کەسێکی کوشت.
The bank was robbed yesterday. ذە بانك وەز ڕۆبد یەستەدەی	دوێنێ بانکەکە تالان کرا.
Someone stole my bike. سەموەن ستەول مای بایك	کەسێك پاسکیلەکەی دزیم.
The law ذە لۆ	یاسا
A sudent was arrested for shoplifting. ئەستیودنت وەز ئەرێستد فۆ شۆپلفتینگ	خوێندکارێك دەستگیر کرا بە تاوانی شت دزین لە دوکان.
The student has to go to court next week. ذە ستیودنت هەز تو گەو تو کۆت نێکست ویك	خوێندکارەکە دەبێت بڕواتە دادگا هەفتەی داهاتوو.
If the student is innocent he can go home ئف ذە ستیودنت ئز ئننەسنت هی کەن گەو هەوم	ئەگەر خوێندکارەکە بێتاوان بێت ئەوە دەچێتەوە ماڵ.
I don't think he will go to	پێم وانیە خوێندکارەکە بخرێتە

prison. ئای دەونت ثینك هی وڵ گەو تو پریزن	بەندیخانەوە.
Some vandals broke the windows. سەم ڤاندڵز برەوك ذە ویندەوز	هەندێ شەڕەنگێز پەنجەرەکانیان شکاند.

57) Everyday problems
کێشەکانی ڕۆژانە

The TV isn't working, can you repair it? ذە تیڤی ئزنت وێکینگ،کەن یو ڕپێیە ئت	تەلەفزیۆنەکە ئیش ناکات،دەتوانی چاکی بکەیتەوە؟
The washing machine is broken. We need to mend it. ذە وۆشینگ مەشینگ ئز برەوکن.وی نید تو مێند ئت	غەسالەکە شکاوە . دەبێت چاکی بکەینەوە.
The plants are dying. Did you forget to water them? ذە پلانتس ئا دایینگ.دد یو فەگێت تو وۆتە ذە م	ڕووەکەکان ووشك دەبنەوە.بیرت چوو ئاویان بدەیت؟
The room is untidy. We must tidy it. ذە ڕووم ئز ئەنتایدی.وی مەست تایدی ئت	ژوورەکە نارێك و پێکە. پێویستە ڕێك و پێکی بکەینەوە.
I've lost my keys. Will you help me look for them? ئایڤ لۆست مای کییز.وڵ یو هێڵپ می لوك فۆ ذەم	کلیلەکانم ونکردووە. یارمەتیم دەدەیت بە دوایان بگەڕێین؟
I've cut my finger. I should put on a plaster.	پەنجەم بڕیوە.دەبێت پلاستەرێکی لەسەر

ئایڤ کەت مای فنگە.ئای شود پوت وێن ئە پلاستە	دانێم.
I was late for work. ئای وەز لەیت فۆ وێك	دوا کەوتم بۆ کارەکەم.
I had too much work to do. ئای هاد توو مەچ وێك تو دو	ئیش و کارێکی زۆرم هەبوو بیانکەم.
My collegue was in a bad mood. مای کۆلیگ وەز ئن ئە باد مود	هاوپیشەکەم لە مەزاژێکی خراپ بوو.
Her computer crashed. هێ کەمپویتە کراشت	کۆمپیوتەرەکەی ئەو کچە تێك چوو.
The photocopier is out of order. ذە فەوتۆکۆپیە ئز ئاوت ئەڤ ئۆدە	ئامێری استنساخەکە ئیش ناکات.

58) Global problems
کێشە جیهانییەکان

natural disasters ناچرەڵ دزاستەز	کارەساتە سروشتییەکان
hurricane هەریکن	گەردەلول/ڕەشەبای دەریا
snowstorm سنەوستۆم	ڕەشەبای بەفر
forest fire فۆرست فایە	ئاگری دارستان
earthquake ئێث کوەیك	بومەلەرزە
flood	لافاو

فلەد	
man – made problems مان مەید پرۆبلەمز	کێشە مرۆییەکان
poor پۆ	هەژار
hungry هەنگری	برسی
homeless هەوم لەس	ئاوارە
unemployed ئەن ئیمپلۆید	بێ ئیش
pollution پەلۆشن	پیس بوونی ژینگە
The air is polluted in industrial countries. ذی ئێیە ئز پەلوتد ئن ئندەستریەڵ کەنتریز	هەوای وولاتە پیشەسازییەکان پیس بووە.
air pollution ئێیە پەلۆشن	پیس بوونی هەوا
war وۆ	شەڕ/جەنگ
traffic jam ترافیك جام	قەرەباڵغی ڕێگاوبانی هاتوو چۆ بەهۆی ئۆتۆمبیلەوە
car crash کا کراش	پێکدادانی ئۆتۆمبیل
He had a car crash on the way to work. هی هاد ئە کا کراش ۆن ذە وەی تو وێك	ئەو کوڕە تووشی پێکدادانی ئۆتۆمبیل هات لەڕێگادا بۆ سەر ئیشەکەی.
strike سترایك	مان گرتن

There's a teacher's strike today. ذێرز ئە تیچەز سترایك تەدەی	ئەمڕۆ مانگرتنی مامۆستایانە.
The bus drivers are on strike. ذە بەس درایڤەز ئا ۆن سترایك	شۆفێری پاسەکان مانیان گرتووە.

بەشی چوارەم
Common Proverbs
پەند و وتە باوەکان

تێبینی: لەم بەشەدا پەند و وتە باوەکانی زمانی ئینگلیزی تێدایە کە هەندێکیان پەندی کوردی بەرامبەر نوسراوە، بەلام هەندێکی تریان پەندی کوردیم دەستکەوت بۆیە لێکدانەوەو ڕونکردنەوەم بە زمانی کوردی بۆ نوسیون.

1. Absence makes the heart grow fonder.

دووری دڵەکان شەیدای بینینی یەکتر دەکات.

2. After the feast comes the reckoning.

لە دوای خۆشی ناخۆشی دێت.

3. All that glitters is not gold.

هەموو بریسکانەوەیەك ئاڵتون نیە.

4. An apple a day keeps the doctor away.

ڕۆژی سێوێك بخۆ دەتپارێزێت لە نەخۆشی.

5. Bad news travels fast.

هەواڵی ناخۆش خێرا بڵاو دەبێتەوە.

6. The best things in life are free.

باشترین شت لە ژیاندا ئازادییە.

7. Better late than never.

کردەی پەشیمان باشترە لە نەکردەی پەشیمان

8. Better safe than sorry.

دوور برۆ سەلامەت وەرەوە.

9. Blood is thicker than water.

خوێن ئەستورترە لە ئاو.

(واتە : ئەندامانی خێزانێك پەیوەندییەکی بەهێزتریان هەیە لەگەڵ یەکتریدا لەچاو ئەوانەی ئەندامی خێزانەکەیان نین.)

10. Charity begins at home.

تا مال هەبی مزگەوت حەرامە

11. Clothes do not make the man.

مرۆڤ بەندەی جل و بەرگ نیە.

نابێت بە جل و بەرگ بڕیار بدرێت بەسەر کەسێکدا.

12. Don't bite off more than you can chew.

ئەوەندە بەرپرسیارێتی وەرمەگرە کە نەتوانی بیکەیت.

13. Don't bit the hand that feeds you.

قەپ مەگرە لەو دەستەی خواردنت پێدەدات.

(واتە : بەرد فڕێ مەدەرە ئەو ڕووبارەی ئاوی تێدا دەخۆیتەوە.)

14. Don't cry over spilled milk.

بەسەر شیری ڕژاو مەگری.

(واتە : خەفەت مەخۆ بۆ ڕوودانی کارێك کە ناگەڕێتەوە و ڕێگری لێبکەیت.)

لە دوو چوان موچوو

15. Don't judge a book by its cover.

بڕیار مەدە بەسەر کتێبێك بە بەرگەکەی.

(واتە : بە ڕواڵەت بڕیار مەدە بەسەر خەڵکی .)

16. Don't put all your eggs in one basket.

هەموو هێلکەکانت لەناو یەك سندوق دامەنێ.

(واتە :هەموو شتەکانت مەخەرە مەترسییەوە بە یەك جار و کات.)

17. Don't put off for tomorrow what you can do today.

کاری ئەمرۆ مەخەرە سبەینێ.

18. Familiarity breeds contempt.

ناسیاوی و نزیکبونەوە لە کەسێك شارەزات دەکا بە خاڵە لاوازەکانی.

19. The first step is always the hardest.

سەخترین بەشی ئەنجامدانی کارێك بریتیە لە سەرەتاکەی.

20. A fool and his money are soon parted.

کەسی گەمژە بە خێرایی پارەکەی لە شتی بێکەڵك سەرف دەکات.

21. A friend in need is a friend indeed.

هاورێی راستەقینە لە تەنگانە فریات دەکەوێت.

22. A friend who shares is a friend who cares.

هاورێی راستەقینە هەرچی هەبێت لەنێوان خۆی و هاورێکەی بەشی دەکات.

23. Haste makes waste.

پەلەکردن بەسەر کاری هەڵەو بێسود دەتبات.

24. Hindsight is better than foresight.

دووربینی باشترە لە پێشبینی کردن.

25. If at first you don't succeed, try, try again.

ئەگەر لەسەرەتادا سەرنەکەوتیت ئەوە دوبارە هەوڵبدەرەوە.

26. If you can't beat them, join them.

ئەگەر نەتوانی سەرکەوێت بەسەر کۆمەڵێك ئەوە پەیوەندیان پێوە بکە.

27. Imitation is the sincerest form of flattery.

لاسایی کەسێك باشترین پێهەڵدانە بۆ ئەو کەسەی شوێنی دەکەویت.

28. In unity there is strength.

هێز لە یەکێتی دایە.

29. Leave well enough alone.

هەوڵمەدە کارێك باش بکەی کە پێشتر باش بووە.

چاکی مەکە با خراپ نەبێت.

30. Look before you leap.

سەیری ئەنجامی کارێك بکە پێش ئەوەی بیکەیت.

قسە بیوێژە ئینجا بیبێژە.

31. Love is blind.

خۆشەویستی کوێرە.

32. Man does not live by bread alone.

مرۆڤ تەنها بە نان ناژی.

(واتە مرۆڤ دەبێت لایەنی دەروونی و جەستەیی ئاسودە بێت بۆ ئەوەی بژی)

33. A man is known by the company he keeps.

هاوڕێ لەسەر ئاینی هاوڕێکەیەتی.

34. Misery loves company.

خەڵکی حەسود دڵخۆش دەبن بە هاوڕێیەتی کەسانی وەك خۆیان.

35. Money does not grow on trees.

پارە لەسەر دار ناڕوێت.

(واتە: پارە بە ئاسان دەست ناکەوێت.)

36. Necessity is the mother of invention.

پێویستی دایکی داهێنانە.

(واتە: زۆربەی داهێنانەکان بۆ چارەسەری کێشەیەك دروست کراون.)

37.Old habits die hard.

خوی بە شیری هەتا پیریی

38. The pen is mightier than the sword.

قەڵەم بەهێزترە لە شمشێر.

(واتە :نوسین و ووتەی کاریگەر بەهێزترە لە هێزی جەستەیی.)

39. The proof of the pudding is in the eating.

تاقیکردنەوە باشترین بەڵگەیە.

40. The road to hell is paved with good intentions.

ڕێگای دۆزەخ بە شتی جوان ڕازێنراوەتەوە.

(واتە : ڕێگا ڕازێنراوەکان هەمیشە بۆ کاری باشت نابەن.)

41. Rome wasn't built in a day.

ڕۆما بە یەك ڕۆژ بنیات نەنراوە.

(واتە :کارو شتە گرنگەکان بە یەك ڕۆژ نایەنەدی.)

42. Strike while the iron is hot.

ئاسن بە گەرمی بکوتە.

43. There is no honor among thieves.

هیچ سەربەرزییەك نییە لەنێو دزەکاندا.

(واتە :کەسی درۆزن متمانە بە کەسی وەك خۆی ناکات.)

44. There's no fool like an old fool.

هیچ گەمژەیەك نیە وەك گەمژەیەکی بەتەمەن.

45. There's no place like home.

شام شەکرەو ولآت شرینترە.

46. When the cat's away, the mice play.

پشیلە لە ماڵەوە نەبێت مشك ئاهەنگ دەگێرێت.

47. You reap what you sow.

چی بچێنی ئەوە دەدرووێنیتەوە.

بەشی پێنجەم

لیستی ووشە ئەکادیمییەکانی زمانی ئینگلیزی

ACADEMIC WORD LIST

*تێبینی: ئەم بەشە تایبەتە بەو فێرخوازانەی ئاستیان سەرووی ناوەند بۆ پێشکەوتووە.

لیستی ووشە ئەکادیمیەکان پێکهاتووە لە (570) ووشە کە زۆرجار بە شێوەیەکی گونجاو و ڕێژەیەکی زۆر لە نوسینە ئەکادیمییەکان دەردەکەون. ئەم لیستە لەلایەن (ئاڤێرل کۆکسهێد) هەڵسەنگێراوە کە بۆ نامەی ماجستێرەکەی هەڵسەنگاندنی ئەم ووشانەی کردووە. هەروەها لە تاقیکردنەوە نێو دەوڵەتییەکانی توانستی زمانی ئینگلیزی بەکارهاتوون وەك (پاسۆرد و تۆفڵ و ئایلس...). ئاڤێرل وانەبێژی بواری زمانەوانییە لە زانکۆی وێلنگتۆن لە نیوزەلەنداو هەڵگری بڕوانامەی دکتۆرایە، هەروەها لە نیوزەلەنداو بریتانیاو هەنگاریاو ئیستۆنیاو ڕۆمانیا وانەی پێشکەشکردووە بۆ فێربوونی زمانی دووەم. ووشەکانیش پێویست بووە بە پێی بوارەکان بێت وەك (بابەتە ئەدەبیەکان و بازرگانی و یاسا و زانست). بۆ زانیاری زیاتر دەربارەی ئەم لیستی ووشە ئەکادیمیانە دەتوانن سەردانی ئەم ماڵپەڕە بکەن:

www.victoria.ac.nz/lals/resources/academicwordlist/principles.aspx.

ووشەکان کراون بە (10) لیست و تەنها لیستی کۆتایی پێکهاتووە لە (30)ووشە ئەگینا (9) لیستەکەی تر هەردانەیەکیان لە (60) ووشە پێکهاتووە، ئەم ووشانە پێك نەهاتوون لەو ووشانەی کە تایبەتین و تەنها بۆ یەك بوار بەکاردێن وەکو ووشەی (کرداری ڕۆشنە پێکهاتن) کە تەنها لە بواری زیندەوەرزانی بەکاردێت، بەڵکو ووشەکان گشتین و لە هەموو بوارەکان بەکاردێن. بۆیە دەبێت فێرخواز سوود لەم ووشانە وەربگرێت و بزانێت چۆن بەکاردێن لە زمانی قسەکردن و نوسیندا، بەتایبەتی ئەو کەسانەی بە نیازی ئەنجامدانی تاقیکردنەوەی (تۆفڵ و ئایلس و پاسۆردن). هەروەها دەتوانن ڕاهێنانی بەخۆڕایی ئەنجام بدەن سەبارەت بە هەر لیستێکی ئەم (10) لیستەو زانینی واتاکانی بە زمانی ئینگلیزی لەڕێگەی ماڵپەڕی:

www.academicvocabularyexercises.com

هەندێك لە ووشەکان زیاد لە یەك مانایان هەیەو بۆ بواری جیاواز بەکاردێن،بۆیە فێرخواز دەبێت هەوڵبدات لەڕێگەی ڕستەو بەکارهێنانیەوە لە ماناکانی تێبگات و هەمووی پراکتیزە بکات بۆ ئەوەی لە بیر نەچنەوە.ڕاستە ووشەکان ئەکادیمین بەڵام دەبێت هەمووی فێربین چونکە لە ڕۆژنامەو گۆڤارو ڕۆمان و تەلەفزیۆن و گفتوگۆی ڕۆژانەشدا بەکاردێن،بۆیە نابێت بڵێین تەنها بۆ تاقیکردنەوەی توانستی زمانی ئینگلیزی بەکاردێن،بەڵکۆ بەشێکی گرنگن لە ووشە باوەکانی ڕۆژانە.بەڵام دەبێت ووشەکان لە قسەکردن بەکاربهێنرێن پاش ئەوەی زانیت چۆن بەکاردێت لە ڕستەدا.هەندێك لە ووشەکان بە ناو یان فرمان مانای جیاوازیان دەبێت،لێرەدا هەندێك لە ووشەکان تەنها بە (ناو) ماناکەیم نوسیوەو هەندێکیان تەنها بە فرمان و وە هەندێکیان بە هەردوو (ناو و فرمان) ماناکەیانم نوسیوە،چونکە زۆر ووشە هەن کە بە (ناو) مانایەك دەبەخشێت و بە فرمانیش مانایەکی تر دەبەخشێت.

Sublist 1:

ووشە	ماناکەی
analyze (v.) ئەنەلایز	شیدەکاتەوە
approach (v.) ئە پرەوچ	نزیکدەبێتەوە
area (n.) ئێیەریە	ڕوبەر، ناوچە
assess (v.) ئەسێس	دەنرخێنێت. بڕیار دەدات
assume (v.) ئەسیوم	وادادەنێت. دەسەڵات یان بەرپرسیارێتی وەرگرتن
authority (n.) ئۆثۆرەتی	دەسەڵات

available (adj) ئەڤەیلەبڵ	هەیە(شتیك هەبێت و لەبەردەستدا بێت)
benefit (n.) بێنەفت	سوود، قازانج
concept (n.) کەنسێپت	چەمك، بیرۆکە
consist (v.) کەنسست	پێکدێت
constitute (v.) کەنستیتیوت	پێکدێنێت
context (n.) کۆنتێکست	دەق (لە نوسیندا)
contract (n.) کۆنتراکت	عقد، بەڵێننامە.گرێبەست
create (v.) کرییەیت	دروست دەکات
data (n.) داتە	زانیاری.ڕاستییە زانستییەکان
define (v.) دیفاین	پێناسە دەکات
derive (v.) درایڤ	دادەڕێژێت
distribute (v.) دستریبیوت	دابەش دەکات
economy (n.) ئیکۆنەمی	ئابوری

environment (n.) ئینڤایەمەنت	ژینگە
establish (v.) ئستابلش	دادەمەزرێنێت
estimate (v.) ئێستیمەیت	دەخەملێنێت
evident (adj.) ئێڤیدنت	ئاشکرا، ڕوون
export (v.) ئکسپۆت	هەناردە دەکات
factor (n.) فاکتە	هۆکار
finance (n.) فاینانس	دارایی
formula (n.) فۆمیولا	ڕێسا، پێکهاتە
function (n.) فەنکشن	ئەرك
identify (v.) ئایدێنتیفای	دەناسێنێت
income (n.) ئینکەم	داهات
indicate (v.) ئیندیکەیت	دەستنیشان دەکات-دیاری دەکات
individual (adj.) ئیندیڤجوەڵ	تاك، تاکەکەس

interpret (v.) **ئینتە پریت**	**وەرگێرانی زارەکی..وەردەگێرێت بەشێوەی زارەکی**
involve (v.) **ئینڤۆڵڤ**	**تووش بوون بە. بەشداریکردن.تێوە دەگلێت.**
issue (n. v.) **ئیشو**	**دەردەکات (بۆ رۆژنامەو گۆڤار).مەسەلە،کێشە.دۆز**
labor (n.) **لەبیە**	**ئیش.کار**
legal (adj.) **لیگڵ**	**یاسایی**
legislate (v.) **لێجسلەیت**	**یاسا دادەنێت**
major (adj.) **مە یجە**	**مەزن.سەرەکی**
method (n.) **مێ ثە د**	**ڕێگا.شێواز**
occur (v.) **ئەکێ**	**ڕوو دەدات.دەکەوێتە**
percent (n.) **پێسنت**	**لە سەدا**
period (n.) **پییەریەد**	**ماوە.کات.خول**
policy (n.) **پۆلەسی**	**پلان**
principle (n.)	**ڕێسا.باوەڕ=مەبدەء**

پرنسپڵ	
proceed (v.) پرەسید	پێش دەکەوێ
process (n.) پرەوسێس	پرۆسە.قۆناغ
require (v.) ریکوایە	پێویست دەکات
research (n.) ریسێچ	توێژینەوە
respond (v.) ریسپۆند	وەڵامدەداتەوە
role (n.) رەوڵ	ڕۆڵ
section (n.) سێکشن	بەش
sector (n.) سێکتە	کەرت
significant (adj.) سگنیفیکەنت	گرنگ
similar (adj.) سمیلە	هەمان.وەك.چوون یەك
source (n.) سۆس	سەرچاوە
specific (adj.) سپەسیفیك	تایبەت

structure (n.) سترەکچە	پێکهاتە
theory (n.) ثیە ری	بیردۆز
vary (v.) ڤێیەری	هەمە چەشنەی دەکات

Sublist 2:

achieve (v.) ئەچیڤ	بەدەست دەهێنێت.دەگات بە ئامانج
acquire (v.) ئەکوایە	وەردەگرێت.بەدەست دەهێنێت
administrate (v.) ئەدمینسترەیت	بەڕێوەبردن (کارگێڕی)
affect (v.) ئەفێکت	کاری لێدەکات.کاریگەری دەبێت لەسەری
appropriate (adj.) ئە پرۆپرییەیت	گونجاو
aspect (n.) ئاسپێکت	لایەن.بوار.لا.ڕووخسار(بۆ مرۆڤ یان شوێن)
assist (v.) ئەسیست	یارمەتیدەدات
category (n.) کاتەگەری	جۆر
chapter (n.)	بەش

چاپتە	
commission (n.) کەمیشن	لیژنە.کۆمیسیۆن
community (n.) کەمیونتی	کۆمەڵگە
complex (adj.) کۆمپلێکس	ئاڵۆز
compute (v.) کەمپیوت	ژماردن.حسابکردن
conclude (v.) کەنکلود	دەگاتە ئەنجام یان کۆتایی
conduct (v.) کۆندەکت	ئەنجامدەدات.جێبەجێ دەکات
consequent (adj.) کۆنسیکوەنت	لە ئەکام پەیدابوو
construct (v.) کۆنسترەکت	بنیات دەنێت
consume (v.) کەنسیوم	بەکاردەهێنێت.دەخوات.دەخواتەوە.تێکدەدات
credit (v. n.) کرێدت	پارەی وەرگیراو لە بانك.قەرد.پارەدان بە کارت
culture (n.) کەڵچە	کەلتور
design (n. v.) دیزاین	نەخشە دادەنێت (تصمیم دادەنێت)
distinct (adj.)	ئاشکرا،ڕوون

دستینکت	
element (n.) ئێلیمێنت	ڕەگەز.توخم
equate (v.) ئیکوەیت	یەکسان دەکات.هاوسەنگ دەکات
evaluate (v.) ئیڤالووەیت	هەڵدەسەنگینێت
feature (n.) فیچە	سیفەت
final (n.) فاینڵ	کۆتا
focus (v.) فەوکەس	جەختدەکاتەوە
impact (v.) ئێمپاکت	کاریگەری دەبێت لەسەر
injure (n. v.) ئینجێ	برین.برینداردەکات
institute (n.) ئنستیتیوت	پە یمانگا
invest (v.) ئینڤێست	وەبەردەهێنێت
item (n.) ئایتم	مادده.برگە
journal (n.) جێنڵ	گۆڤار.ڕۆژنامە
maintain (v.)	درێژە پێدەدات.دە پارێزێت

مەینتەین	
normal (adj.) نۆمڵ	ئاسایی
obtain (v.) ئە پتەین	بەدەستدەهێنێت
participate (v.) پاتسیپەیت	بەشداری دەکات
perceive (v.) پەسیڤ	هەستی پێدەکات. پێی دەزانێت
positive (adj.) پۆزەتڤ	ئەرێ. باش. موجەب.
potential (adj.) پەتێنشڵ	گونجاو. شاراوە
previous (adj.) پریڤییەس	پێشوو
primary (adj.) پرا یمەری	سەرەتایی
purchase (v.) پێچەس	دەکڕێت
range (n.) ڕەینج	مەودا. درێژ دەبێتەوە. هەمە چەشنەیی. مەیدانی تاقیکردنەوەی سەربازی. جێگای حەوانەوەی ڕەشەوڵاخ
region (n.) ریجن	هەرێم
regulate (v.) ڕێگیولەیت	ڕێکدەخات

relevant (adj.) ریلەڤەنت	پەیوەندیدار بە بابەتەکەوە
reside (v.) ریزاید	نیشتەجێ دەبێت
resource (n.) ریسۆس	سامان.سەرچاوە
restrict (v.) ریستریکت	سنوردادەنێت
secure (adj.) سیکیوە	سەلامەت
seek (v.) سیك	داوا دەکات.بەدوای دەگەرێت
select (v.) سیلێکت	هەڵدەبژێرێت
site (n.) سایت	شوێن.شوێنی خانوو دروستکردن
Strategy (n.) ستراتەجی	ستراتیژی
survey (n. v.) سێڤەی	لێکۆڵینەوە.دەپێوێ. پێومر
text (n.) تێکست	تێکست.نوسین
tradition (n.) ترەدیشن	داب و نەریت
transfer (v.) ترانسفێ	دەگوازێتەوە

Sublist 3:

alternative (adj.) ئەلتێنەتڤ	گۆڕاو (بەدیل)
circumstance (n.) سێکەم ستەنس	بارودۆخ
comment (n. v.) کۆمێنت	لێدوان.لێدوان دەدات
compensate (v.) کۆمپێنسەیت	قەرەبوو دەکاتەوە
component (adj. n.) کۆمپەنێنت	بنچینەیی.لە توخمە پێکهێنەرەکان
consent (v.) کەنسێنت	قایل دەبێت
considerable (adj.) کەنسیدەرەبڵ	ڕەچاوکراو.گەورە
constant (adj.) کۆنستانت	بەردەوام
constrain (v.) کۆنسترەین	ناچاردەکات
contribute (v.) کەنتریبیوت	دەبەخشێت..بەشداری دەکات
convene (v.) کەنڤین	کۆ دەبێتەوە.ئامادەی کۆبونەوە دەبێت
coordinate (v.) کۆۆدینەیت	ڕێکدەخات. پێکەوەی دەنێت
core (n.)	ناوک.کاکڵ

کۆ	
corporate (adj.) کۆپەرەیت	یەکگرتوو
correspond (v.) کۆریسپۆند	دەگونجیّ لەگەلّ.یەکسان دەبیّت . ناردن و وەرگرتنی نامە
criteria (n.) کرایتیریە	مەرجەکان.بنچینەکان
deduce (v.) دید یوس	بۆی دەردەکەویّت.گەیشتن بە ئە نجام
demonstrate (v.) دیّمنسترەیت	خۆپیشاندان دەکات..دەسەلمیّنیّت
document (n.) دۆکیومیّنت	بەلگەنامە
dominate (v.) دۆمینەیت	زالّ دەبیّت بەسەر.دەستی بەسەردادەگریّت
emphasis (n.) ئیّمفەسس	دووپاتکردنەوە
ensure (v.) ئینشوە	دلّنیادەکاتەوە
exclude (v.) ئیکسکلود	دەردەکاتە دەرەوە.دوور خاتەوە.قەدەغە دەکات
framework (n.) فرەیم ویّك	پەیکەر.چوارچیّوە.قالّب، پیّکهاتە
fund (n. v.) فەند	پارەی تەرخانکراو بۆ مەبەستیّك. پارە دەدات

illustrate (v.) ئیلستره‌یت	ڕوون دەکاتەوە به وێنەوە
immigrate (v.) ئیمیگرەیت	کۆچ دەکات
imply (v.) ئیمپلای	وا دەگەیەنێ.وادەردەخات
initial (adj.) ئینیشیەڵ	سەرەتایی
instance (n.) ئینستانس	نمونه
interact (v.) ئینتەراکت	کارلێك دەکات
justify (v.) جەستیفای	پاساو دەهێنێتەوە
layer (n.) لێیە	توێژاڵ.چین
link (n.) لنك	ئەڵقه.بەستەر. پێکەوە گرێدەر
locate (v.) لۆکەیت	دەکەوێتە (بۆ شوێن)
maximize (v.) ماکسیمایز	گەورە دەکاتەوە
minor (adj.) ماینە	لاوەکی
negate (v.) نێگەیت	کاریگەری دەوەستێنێت..دەردەبڕێت

outcome (n.) ئاوتکەم	بەرهەم.ئاکام
partner (n.) پاتنە	هاوژین
philosophy (n.) فلۆسەفی	فەلسەفە
physical (adj.) فیزیکڵ	فیزیایی.بەرجەستە.جەستەیی
proportion (n.) پرەپۆشن	ڕێژە.هاوڕێژە
publish (v.) پەبلش	بڵاوکردنەوە.چاپکردن
react (v.) رییاکت	کاردانەوەی دەبێت
register (v.) ڕێجستە	تۆمار دەکات
rely on (v.) ریلای ۆن	پشت دەبەستێت بە
remove (v.) رموڤ	لادەبات..دەسڕێتەوە
scheme (n.) سکیم	پلان.بەرنامە
sequence (n.) سیکوەنس	یەک لەدوای یەک
sex (n.) سێکس	سێکس.ڕەگەز

shift (v.) شفت	دەگۆڕێت
specify (v.) سپەسیفای	دیاری دەکات
sufficient (n.) سەفیشنت	بەس.بەگوێرەی پێویست
task (n.) تاسك	ئیش.کار
technique (n.) تەکنیك	تەکنیك
technology (n.) تێکنۆلوجی	تەکنەلۆژیا
valid (adj.) ڤالد	ڕاست.یاسایی
volume (n.) ڤۆلیوم	بەرگ (بۆ کتێب و گۆڤار).قەبارە.دەنگ

Sublist 4:

access (n. v.) ئەسێس	ڕێگا.هەل.بەکاردەهێنێت
adequate (adj.) ئادیکوەیت	بەسیەتی.پەسەند.بە گوێرەی پێویست
annual (adj.) ئانوەڵ	سالأنە
apparent (adj.)	ڕوون.ئاشکرا

ئاپەرەنت	
approximate (adj.) ئەپرۆکسیمەیت	نزیکەی
attitude (n.) ئاتیتود	هەڵوێست
attribute (v.) ئەتریبیوت	دەداتە پاڵ
civil (n.) سڤڵ	هاوڵاتی.مەدەنی
code (n.) کەود	کۆد
commit (v.) کەمیت	ئەنجامدەدات
communicate (v.) کەمیونیکەیت	پەیوەندی دەکات
concentrate (v.) کۆنسێنترەیت	جەخت دەکاتە سەر
confer (v.) کەنفێ	دەبەخشێت (بۆ بڕوانامەی زانکۆ یان خەڵاتکردنی کەسێك)..ڕاوێژ دەکات
Contrast (n. v.) کۆنتراست	دژ. پێچەوانە. پیچەوانەی دەکات
cycle (n. v.) سایکڵ	خول. پاسکیل.دەخولێتەوە.سواری پاسکیل دەبێت
debate (n.) دێبەیت	مشتومڕ. جدال.مناقشە

despite (prep) دسپایت	لەگەڵ ئەوەشدا
dimension (n.) دا یمێنشن	پێوانەی بەرزی و پانی و درێژی وقوڵی
domestic (adj.) دۆمیستیك	ماڵی.ناوخۆیی.ناوەکی
emerge (v.) ئمێج	دەردەکەوێت
error (n.) ئێرە	هەڵە
ethnic (n.) ئیَ ثنك	ڕەگەز.نەتەوە
goal (n.) گەول	هەدەف.ئامانج
grant (n.) گرانت	بەخشش(پارە لەلایەن حکومەت یان ڕێکخراوێك بۆ مەبەستێکی تایبەتی).دەبەخشێت
hence (adv.) هێنس	لەبەر ئەم هۆیە.لەبەر ئەوە
(n.) Hypothesis هایپۆ ثە سس	ڕوونکردنەوە.وادانانی زانستی.گریمان
implement (n. v.) ئمپلیمێنت	هۆ.ئامێر.ئامراز.جێبەجێ دەکات
implicate (v.) ئیمپلیکەیت	هاوبەشی تاوان دەداتە پاڵ کەسێك
impose (v.) ئمپەوز	دەسەپێنێت

integrate (v.) ئنتێگرەیت	یەکدەخات
internal (adj.) ئنتێنڵ	ناوەکی. ناوخۆیی
investigate (v.) ئنڤێستیگەیت	دەکۆڵێتەوە. تحقیق کردن
job (n.) جۆب	ئیش. پیشە
label (n.) لەیبڵ	کەتەلۆگی بەرهەمێکی دروستکراو
mechanism (n.) مکانیزم	میکانیزم
obvious (adj.) ئۆبڤییەس	ڕوون. ئاشکرا
occupy (v.) ئۆکیوپای	داگیردەکات. بەکارهێنان و پڕکردنەوەی شوێنێکی بەتاڵ
option (n.) ئۆپشن	ئارەزوو (واتە هەڵبژاردە)
output (n.) ئاوت پوت	بەرهەم
overall (adv.) ئەوڤەوڵ	بەگشتی. بەتێکڕایی
parallel (n.) پارەرڵ	تەریب
parameter (n.) پارەمیتە	پێوەر

phase (n.) **فەیز**	**قۆناغ**
predict (v.) **پرێدیکت**	**پێشبینی دەکات.دەردەبڕێت**
principal (adj.) **پرنسپڵ**	**سەرەکی.گرنگترین**
prior (n.) **پرایە**	**پێشوو**
professional (adj.) **پرەفێشنەڵ**	**پیشەگەری. پڕۆفیشناڵی**
project (n.) **پرۆجێکت**	**پرۆژە**
promote (v.) **پرەمەوت**	**بەرز دەکاتەوە**
regime (n.) **رەیژیم**	**ڕژێم**
resolve (v.) **ڕیزۆلف**	**چارەسەر دەکات**
retain (v.) **ریتەین**	**دەپارێزێ**
series (n.) **سییەریس**	**زنجیرە**
statistic (n.) **ستاتیستیك**	**ئامار**
status (n.) **ستەیتەس**	**بار.دۆخ**

(n. v.) Stress ستریّس	پەستان.گوشار.دوپات دەکاتەوە
subsequent (adj.) سەب سیکوەنت	پاش
sum (n.) سەم	بڕ
summary (n.) سەمەری	کورتە
undertake (v.) ئەندەتەیك	دەگرێتە ئەستۆ.بەڵێندان بۆ ئەنجامدانی کارێك

Sublist 5:

academy (n.) ئەکادەمی	ئەکادیمیا.کۆلێژ
adjust (V.) ئەجەست	دەگۆڕێ.بڕیاردان.ڕاستی دەکاتەوە
alter (v.) ئۆڵتە	دەگۆڕێ
amend (v.) ئەمێند	دەستکاریکردن و ڕاستکردنەوەی یاسایەك یان بەڵگەنامەیەك یان ووتەیەك.
aware (adj.) ئەوێیە	ووریا.هۆشیار
capacity (n.) کەپاسەتی	توانا.توانست
challenge (v.)	ڕکابەری دەکات

چاڵنج	
clause (n.) کلۆز	دەستەواژە .بڕگە. پاڕستە
compound (adj.) کەمپاوند	لێکدراو.تێکەڵە
conflict (n.) کەنفلیکت	ململانێ
consult (v.) کەنسەڵت	ڕاوێژ دەکات
contact (v.) کۆنتاکت	پەیوەندی دەکات
decline (v.) دیکلاین	پوکانەوە. لەناوچوون. هەڵوەشانەوە
discrete (adj.) دسکریت	جیاو ڕوون.سەربەخۆ
draft (n.) درافت	ڕەشنوس
enable (v.) ئینەیبڵ	توانای دەداتێ
energy (n.) ئێنەجی	ووزە.توانا
enforce (v.) ئینفۆس	ناچاری دەکات..زۆری لێدەکات
entity (n.) ئێنتەتی	بوون.قەوارە
equivalent (adj.)	هاوتا

ئیکویڤەلەنت	
evolve (v.) ئیڤۆلڤ	گەشە دەکات و دەگۆڕێت به تێپەڕبوونی کات
expand (v.) ئیکسپاند	گەورەتردەبێت.فراوانتر دەبێت
expose (v.) ئیکسپەوز	پیشاندەدات.دەخاتە ڕوو
external (adj.) ئیکستێنڵ	دەرەکی
facilitate (v.) فەسیلیتەیت	ئاسانکاری دەکات
fundamental (adj.) فەندەمێنتڵ	بنچینەیی
generate (v.) جێنەرەیت	دروست دەکات
generation (n.) جێنەرەیشن	نەوە
image (n.) ئیمج	وێنە
liberal (adj.) لیبەرڵ	ئازادیخواز.لیبراڵ
license (n.) لایسنس	مۆڵەت.ئیجازە
logic (adj.) لۆجیك	لۆژیك

margin (n.) ماجن	کەنار. لێوار. پەراوێز
medical (adj.) مێدیکڵ	پزیشکی
mental (adj.) مێنتڵ	دەروونی. پەیوەستە بە هۆش و عەقڵ
modify (v.) مۆدیفای	دەگۆڕێت. دەیگونجێنێت
monitor (n. v.) مۆنیتە	چاودێر. مۆنیتەر. دەپشکنێت
(n.) Network نێتوەك	تۆڕ
notion (n.) نەوشن	بیرۆکە
objective (n. adj.) ئۆبجێکتڤ	ئامانج. بابەتیانە
orient (n.) ئۆرێنت	ڕۆژهەڵات
perspective (adj.) پەسپێکتڤ	بەرچاو
precise (adj.) پریسایس	ووردو دەقیق
prime (n.) پرایم	سەرۆك. سەرەکی
psychology (n.) سایکۆلەجی	دەرونناسی

pursue (v.) پەسو	بایەخی پێدەدات
ratio (n.) ڕەیشیەو	تێکرا
reject (v.) ڕیجێکت	ڕەتدەکاتەوە
revenue (n.) ڕێڤەنیو	داهات.دەستکەوت
stable (adj.) ستەیبڵ	جێگیر
style (n.) ستایل	شێواز
substitute (v.) سەبستیتیوت	دەگۆڕێت.بەکارهێنانی کەسێك یان شتێك لەجیاتی کەسێك یان شتێکی تر(تبدیل).ئاڵوگۆڕ دەکات
sustain (v.) سەستەین	بەهێزکردن.بەردەوامی پێدان
symbol (n.) سمبڵ	هێما
target (n.) تاگت	مەبەست.ئامانج
trend (n.) ترێند	ئاراستە.ڕێباز
version (n.) ڤێشن	نسخە.دانە
welfare (n.)	چاودێری

وێلفێیە	
whereas (conj) وێیەراس	لەکاتێکدا
transit (v.) ترانسمت	دەگوازێتەوە

Sublist 6:

abstract (adj.) ئابستراکت	مەعنەوی
accurate (adj.) ئاکیورەیت	دەقیق.وورد
acknowledge (n.) ئەکنۆلج	ڕازیبوون.وەڵامدانەوەی داواکاری و نامە..سوپاسکردن
aggregate (v.) ئاگریگەت	دەکاتە بڕی
allocate (v.) ئالۆکەیت	تەرخاندەکات
assign (v.) ئەساین	تەرخاندەکات..ئیشێك یان ئەرکێك بە کەسێك دەدات
attach (v.) ئەتاچ	پێوەی دەلکێنێت. پەیوەستدەکات
author (n.) ئۆثە	دانەر
bond (n.) بۆند	عەقد

English	Kurdish
brief (adj.) **بریف**	کورت (بە کورتی)
capable (adj.) **کە پەیبڵ**	توانا (بەتوانا)
cite (v.) **سایت**	بەڵگە دەهێنێتەوە بە قسەیەك
cooperate (v.) **کۆۆپەرەیت**	هەرەوەزی دەکات..هاوکاری دەکات
discriminate (v.) **دسکریمینەیت**	جیاکاری دەکات
display (v.) **دسپلەی**	پیشاندەدات
diverse (adj.) **دایڤێس**	هەمەجۆرو جیاواز
domain (n.) **دۆمەین**	بوار
edit (v.) **ئێدت**	ئامادەی بابەتێك دەکات و بڵاوی دەکاتەوە
enhance (v.) **ئینهانس**	لەبەهاو جوانی زیاد دەکا
estate (n.) **ئیستەیت**	موڵك.کۆمەڵگا. پاشماوە.میرات
exceed (v.) **ئیکسید**	تێدە پەڕێنێت..زیاد دەکات
expert (n.) **ئێکسپێت**	پسپۆڕ

explicit (adj.) ئیکسپلیست	ڕەوان.ئاشکرا
federal (adj.) فێدەرەڵ	فیدراڵی
fee (n.) فی	باج.کرێ
flexible (adj.) فلێکسەبڵ	نەرم ونیان
furthermore (adv.) فێ ذە مۆ	سەرەڕای ئەوەش
gender(n.) جێندە	جێندەر
ignorant (adj.) ئیگنەرەنت	نەفام
incentive (adj.) ئینسێنتڤ	هاندەر. پاڵنەر
incidence (n.) ئینسیدنس	ڕوودانی کارێك یان شتێك
incorporate (v.) ئینکۆپەرەیت	یەکدەگرێتەوە. .دەگرێتەوە
index (n.) ئندێکس	پێڕست.کاریگەر
inhibit (v.) ئینهبت	ڕێگرتن.نەهێشتن.کۆسپ دەخاتە بەردەمی
initiate (v.) ئینیشیەیت	دەست پێشخەری دەکات

input (v.) ئنپوت	زانیاری تێدەکات
instruct (v.) ئنسترەکت	پێی ڕادەگەیەنێت
intelligence (n.) ئنتێلجنس	زیرەکی. هەواڵگری
interval (n.) ئنتێڤڵ	ماوە. پشوو
lecture (n.) لێکچە	مەحازەرە
migrate (v.) مایگرەیت	کۆچ دەکات
minimum (n.) منیمەم	کەمترین
ministry (n.) منستری	وەزارەت
motive (adj.) مەوتڤ	هاندەر
neutral (adj.) نیوترەڵ	بێلایەن
nevertheless (adv.) نێڤە ذە لەس	لەگەڵ ئەوەشدا
overseas (adj.) ئەوڤەسیز	دەرەکی. بیانی. لە وولاتە دوورەکانی ئەو پەڕ دەریا
precede (v.) پرەسید	پێش دەکەوێت

presume (v.) پریزیوم	وادادەنێت
rational (adj.) ڕاشنڵ	عەقڵانی
recover (v.) ڕیکەڤە	باش دەبێتەوە
reveal (v.) رڤیڵ	دەردەخات..ئاشکرا دەکات
scope (n.) سکەوپ	بوار.مەودا
subsidy (n.) سەبسایدی	یارمەتی دارایی
tape (n.) تەیپ	شریت.تێپ
trace (n.) ترەیس	شوێنەوار
transform (v.) ترانسفۆم	دەگۆڕێت
transport (v.) ترانسپۆت	دەگوازێتەوە
underlie (v.) ئەندەلای	دەبێت بە بناغەی یان هۆکاری شتێك
utilize (v.) یوتەلایز	بەکاردەهێنێت..سوود وەردەگرێت

Sublist 7:

adapt(v.) ئەداپت	دەگونجێت
adult (n. adj.) ئەدەڵت	باڵغ. پێگەیشتوو
advocate (v. n.) ئادڤەکەیت	بانگەشەی بۆ دەکات. بانگخواز
aid (v.) ئەید	یارمەتی دەدات
channel (n.) چانڵ	دەربەند. کەناڵ
chemical (adj.) کێمیکڵ	کیمیایی
classic (adj.) کلاسیک	کۆن
comprehensive (adj.) کۆمپریهێنسڤ	گشتگر
comprise (v.) کۆمپرایز	دەگرێتەوە. پێکدێت لە
confirm (v.) کەنفێم	دووپات دەکاتەوە
contrary (adj.) کۆنترەری	دژ. پێچەوانە
convert (v.) کەنڤێت	دەگۆڕێت
couple (n.)	دووان. جووت

کە پڵ	
decade (n.) دیکەید	دە ساڵ
definite (adj.) دێفینت	دیار.ڕوون.دڵنیا
deny (v.) دیناى	ڕەتدەکاتەوە
differentiate (v.) دیفرەنشییەیت	جیاوازی دەکات
dispose (v.) دسپەوز	بەزاندن.کوشتنی کەسێك.ڕێکدەخات.مامەڵەی لەگەڵ دەکات.لابردن و دورخستنەوە.
dynamic (adj.) داینامیك	داینامیك.جوڵە
eliminate (v.) ئێلیمینەیت	لادەبات
empirical (adj.) ئیمپریکڵ	ئەزمونی.کرداری
equip (v.) ئیکویپ	دەیداتێ
extract (v.) ئیکستراکت	ڕادەکێشێتە دەرەوە.دەیهێنێتە دەرەوە
file (n.) فایل	فایل
finite (adj.) فاینایت	سنوردار.ڕستەیەك فرمانی هەبێت یان کاتی هەبێت (لە ڕێزماندا بەکاردێت)

foundation (n.) **فاوندەیشن**	**دەزگا.بنیاتنان.دامەزراندن.بناغە**
globe (n.) **گلەوب**	**جیهان**
grade (n.) **گرەید**	**پۆل. پلە**
guarantee (n. v.) **گارەنتی**	**گەرەنتی.گەرەنتی پێدەدات**
hierarchy (n.) **هایراکی**	**ڕیزبەندی بەرزبوونەوەو نزمبوونەوەی پلە**
identical (adj.) **ئایدێنتیکڵ**	**هاوجووت. چوونیەك**
ideology (n.) **ئایدیۆلەجی**	**ئایدۆلۆژیا**
infer (v.) **ئینفێ**	**بۆی دەردەکەوێت.دەگاتە ئە نجام**
innovate (v.) **ئنەڤەیت**	**دادەهێنێت**
insert (v.) **ئنسێت**	**تێدەخات**
intervene (v.) **ئنتەڤین**	**دەستی تێومر دەدات**
isolate (v.) **ئایسەلەیت**	**جیایدەکاتەوە.دادەبڕێت**
media (n.) **میدیا**	**میدیا (أعلان)**

mode (n.) مەود	شێواز
paradigm (n.) پارەدایم	نمونە
phenomenon (n.) فنۆمینەن	دیاردە
priority (n.) پرایۆرەتی	پێشتریێتی (بۆ نمونە گیانی خۆت بەلاوە گرنگترە لە پێشدا)
prohibit (v.) پرەهیبت	قەدەغە دەکات
publication (n.) پەبلیکەشن	لە چاپدان و بڵاوکردنەوە
quote (v.) کووەوت	لێی وەردەگرێت (بۆ قسەکردن و نوسین)
release (v.) رلیز	بەرەڵا دەکات
reverse (v.) رڤێز	پێچەوانە دەکاتەوە
simulate (v.) سیمیولەیت	وا دەردەخات.وا پیشان دەدات
sole (adj.) سەول	تەنها
somewhat (adv.) سەموەت	هەندێك.تاڕادەیەك
submit(v.) سەبمت	تەسلیم دەبێت.تەسلیم دەکات

successor (n.) سەکسێسە	جێنشین. جێگر
survive (v.) سەڤایڤ	دەمێنێتەوە لە ژیان
thesis (n.) ثیسس	تێز. نامەی دکتۆراو ماجستێر
topic (n.) تۆپیک	بابەت
transmit (v.) ترانسمت	بڵاودەکاتەوە. .دەگوازێتەوە
ultimate (adj.) ئەڵتیمەیت	کۆتایی
unique (adj.) یونیک	بێهاوتا
visible (adj.) ڤزەبڵ	بینراو
voluntary (adj.) ڤۆلەنتری	خۆبەخشانە

Sublist 8:

abandon (v.) ئەباندن	بەجێی دەهێڵێت. .وازی لێدێنێت
accompany (v.) ئەکەمپەنی	یاوەری دەکات
accumulate (v.)	کەڵەکە دەکات

ئەکیومیولەیت	
ambiguous (adj.) ئامبیگیوەس	زیاد لە دوو مانای هەیە
append (v.) ئە پێند	دەیکا بە پاشکۆ
appreciate (v.) ئە پریشیەیت	دەنرخێنێت
arbitrary (adj.) ئابیترەری	هەروا. بێپلان. نالۆژیك
automate (v.) ئۆتۆمەیت	بە ئۆتۆماتیکی دەیکات
bias (n.) بایەس	لایەنگرتن. بەرژەوەندی
chart (n.) چات	خشتە
clarify (v.) کلارەفای	ڕوون دەکاتەوە
commodity (n.) کەمۆدەتی	بەرهەم. کەلوپەل
complement (n.) کۆمپلیمێنت	تەواوکەر
conform (v.) کەنفۆم	وەکو یەك دەبێت. وەکو ئەو دەبێت. ڕازی دەبێت
contemporary (adj.) کەنتێمپرەری	هاوچەرخ

contradict (v.) **کۆنترادیکت**	**دژایەتی دەکات.بەرپەرچی دەداتەوە**
crucial (adj.) **کروشڵ**	**زۆر گرنگ**
currency (n.) **کەرێنسی**	**دراو**
denote (v.) **دینەوت**	**نیشانەی ئەوەیە.ئاماژەی بۆ دەکات..مانای ئەوە دەگەیەنێت**
detect (v.) **دیتێکت**	**دەدۆزێتەوە**
deviate (v.) **دیڤییەیت**	**لادەدات لە پلان و بیرۆکەیەك..دەگۆڕێت**
displace (v.) **دسپلەیس**	**لادەدات.لەجێی خۆی لایدەبات.جێی دەگرێتەوە**
drama (n.) **درامە**	**شانۆگەری**
eventual (adj.) **ئیڤێنچوەڵ**	**کۆتایی**
exhibit (v.) **ئیگزبت**	**پیشاندەدات.دەیخاتە پێش چاو**
exploit (v.) **ئیکسپلۆیت**	**دەیچەوسێنێتەوە..بۆ مەرامی خۆی بەکاری دەهێنێت**
fluctuate (v.) **فلەکچوەیت**	**لەرینەوە.دەگۆڕێت لەرووی قەبارەو بڕ و سیفەتەوە**
guideline (n.)	**ڕێبەری**

گایدلاین	
highlight (n. v.) هایلایت	خاڵی بنچینەیی باسەکە.سەرنج دەدات
implicit (adj.) ئیمپلست	تەواو.وا دەگەیەنێت.وادیارە
induce (v.) ئندیوس	قایل دەکات.دەبێتە هۆی
inevitable (adj.) ئنێڤیتەبڵ	هەردەبێت ببێ.حە تمی
infrastructure (n.) ئنفرەسترەکچە	ژێرخانی ئابوری
inspect (v.) ئنسپێکت	بەدوای دەگەڕێت..دە پشکنێت
intense (adj.) ئنتێنس	زۆر مەزن.زۆر بەهێز
manipulate (v.) مەنیپیولەیت	کاری تێدەکات.بەکارهێنان و کۆنترۆڵکردنی شتێك بەکارامەیی
minimize (v.) منیمایز	بچوك دەکاتەوە
nuclear (adj.) نوکلیە	ناووکی
offset (n. v.) ئۆفسێت	بژاردن..هاوسەنگی دەکات.
paragraph (n.) پارەگراف	پەرەگراف.برگە
plus (prep)	کۆ

contradict (v.) كۆنترادیکت	دژایەتی دەکات.بەرپەرچی دەداتەوە
crucial (adj.) کروشڵ	زۆر گرنگ
currency (n.) کەرێنسی	دراو
denote (v.) دینەوت	نیشانەی ئەوەیە.ئاماژەی بۆ دەکات..مانای ئەوە دەگەیەنێت
detect (v.) دیتێکت	دەدۆزێتەوە
deviate (v.) دیڤییەیت	لادەدات لە پلان و بیرۆکەیەك..دەگۆڕێت
displace (v.) دسپلەیس	لادەدات.لەجێی خۆی لایدەبات.جێی دەگرێتەوە
drama (n.) درامە	شانۆگەری
eventual (adj.) ئیڤێنچوەڵ	کۆتایی
exhibit (v.) ئیگزبت	پیشاندەدات.دەیخاتە پێش چاو
exploit (v.) ئیکسپلۆیت	دەیچەوسێنێتەوە..بۆ مەرامی خۆی بەکاری دەهێنێت
fluctuate (v.) فلەکچوەیت	لەرینەوە.دەگۆڕێت لەڕووی قەبارەو بڕ و سیفەتەوە
guideline (n.)	ڕێبەری

گایدلاین	
highlight (n. v.) **هایلایت**	**خاڵی بنچینەیی باسەکە.سەرنج دەدات**
implicit (adj.) **ئیمپلست**	**تەواو.وا دەگەیەنێت.وادیارە**
induce (v.) **ئندیوس**	**قایل دەکات.دەبێتە هۆی**
inevitable (adj.) **ئنێڤیتەبڵ**	**هەردەبێت ببێ.حەتمی**
infrastructure (n.) **ئنفرەسترەکچە**	**ژێرخانی ئابوری**
inspect (v.) **ئنسپێکت**	**بەدوای دەگەڕێت..دەپشکنێت**
intense (adj.) **ئنتێنس**	**زۆر مەزن.زۆر بەهێز**
manipulate (v.) **مەنیپیولەیت**	**کاری تێدەکات.بەکارهێنان و کۆنترۆڵکردنی شتێك بەکارامەیی**
minimize (v.) **منیمایز**	**بچوك دەکاتەوە**
nuclear (adj.) **نوکلیە**	**ناووکی**
offset (n. v.) **ئۆفسێت**	**بژاردن..هاوسەنگی دەکات.**
paragraph (n.) **پارەگراف**	**پەرەگراف.بڕگە**
plus (prep)	**کۆ**

پلەس	
practitioner (n.) پراکتیشنە	مەشقەوەر
predominant (adj.) پریدۆمینەنت	باو.کاریگەرو گرنگ.ئاشکراترین.ڕوونترین.تێبینکراو
prospect (n. v.) پرۆسپێکت	گونجاوی ڕوودانی کارێك لە داهاتوو. پێشبینیدەکات.گەڕان بەدوای کانزای سروشتی لەناوچەیەکدا
radical (adj.) رادیکڵ	ڕادیکاڵ.شۆڕشگێڕانە
random (adj.) راندم	هەڕەمەکی
reinforce (v.) رەینفۆس	بەهێز دەکات..دووپات دەکاتەوە
restore (v.) ریستۆ	دەیگەڕێنێتەوە..وەری دەگرێتەوە
revise (v.) ریڤایز	پێیدا دەچێتەوە
schedule (n.) شێدیوڵ/سکێجوڵ	جەدوەل.خشتە
tense (adj. n.) تێنس	پەشۆکاو.شێوازی دەمی فرمان
terminate (v.) تێمینەیت	کۆتای پێدەهێنێت
theme (n.) ثیم	بابەت(بیرۆکەی بابەتێك)

thereby (adv.) ذێیەبای	بەوجۆرە
uniform (adj. n.) یونیفۆم	وەك یەك.هاوبەرگ
vehicle (n.) ڤییەکڵ	لۆری.ئۆتۆمبیل
via (prep) ڤایە	لەڕێگەی.بەهۆی
virtual (adj.) ڤێچوەڵ	ڕاستی
visual (adj.) ڤژوەڵ	بینراو
widespread (adj.) وایدسپرێد	بەربڵاو

Sublist 9:

accommodate (n.) ئەکۆمەدەیت	پێدانی شوێنی حەوانەوە بە کەسێك.
analogy (n.) ئەنالەجی	پێکچوون
anticipate (v.) ئانتسیپەیت	مەزەندە دەکات.. پێشبینی دەکات
assure (v.) ئەشووە	دڵنیای دەکاتەوە
attain (v.)	بەدەستدەهێنێت

ئەتەین	
behalf (n.) بهاڵف	لایەن.لەجیاتی
bulk (n.) بەڵك	قەبارە.ڕێژە
cease (v.) سیس	دەوەستێنێت
coherent (adj.) کۆهەرەنت	یەکگرتوو
coincide (v.) کەونسایـد	لەهەمان کاتدا ڕوو دەدات.ڕازیبوون بە بیروڕاو بیرۆکەیەك
commence (v.) کەمێنس	دەستپێدەکات
compatible (adj.) کەمپاتەبڵ	دوو شت پێکەوە بوونیان هەبێت/گونجاو
concurrent (adj.) کەنکەرەنت	واڕێکەوت.ڕێك کەوتوو
confine (v.) کەنفاین	دەمێنێتەوە..ناهێڵێت تەشەنەبکات.زیندانی دەکات
controversy (n.) کۆنترەڤێسی	مشت و مڕ
converse (v. n.) کەنڤێس	دەیدوێنێت(گفتوگۆ دەکات) . پێچەوانە
device (n.) دڤایس	ئامێر.هۆکار
devote (v.)	تەرخان دەکات

دیڤەوت	
diminish (v.) دمنش	کەمدەکات..نامێنێت
distort (v.) دستۆت	دەشێوێنێت
duration (n.) دیورەیشن	ماوە.کات
erode (v.) ئیرەود	دادەخورێت
ethic (n.) ئیَ ثیك	ڕەوشت
format (n.) فۆمات	شێوەو قەبارە بۆ دروستکردنی شتێکی وەك کتێب.بناغەی نەخشەسازی
founded (v.) فاوندید	دامەزرێنراوە
inherent (adj.) ئنهەرەنت	بۆماوە.زگماك
insight (n.) ئنسایت	دەرکپێکردن. پێشبینی.ڕووناسی
integral (adj.) ئنتێگڵ	بنچینە.تەواو.بەش
intermediate (adj.) ئنتەمیدییەیت	مام ناوەندی
manual (adj.) مانوەڵ	دەستی (بەدەست بکرێت)
mature (v.)	پێدەگات

مەتیوە	
mediate (v.) میدییەیت	میانگری دەکات
medium (n.) میدیەم	مام ناوەند
military (adj.) ملەتری	سەربازی
minimal (adj.) منیمەڵ	کەمترین
mutual (adj.) میوچوەڵ	هاوبەش
norm (n.) نۆم	عادەت
overlap (v.) ئەوڤەلاپ	تێهەڵکێش دەبێت
passive (adj.) پاسڤ	سست.ناچالاك
portion (n.) پۆشن	بەش. پشك
preliminary (adj.) پریلیمنێیەری	سەرەتایی
protocol (n.) پرەوتۆکەل	پرۆتۆکۆل (بنچینەی دبلۆماسی).سیستەمێکی یاسا جێگیرەکانی چاوپێکەوتنە ڕەسمی و حکومییەکانە.
qualitative (adj.) کوەلیتەتڤ	جۆری

refine (v.) ریفاین	پوختەی دەکات..دەپاڵێوێت
relax (v.) ریلاکس	پشوودەدات..دەحەوێتەوە
restrain (v.) ریسترەین	دەبەستێتەوە..قەدەغەی کەسێك یان شتێك دەکات لە ئەنجامدانی کارێك
revolution (n.) ریڤەلوشن	شۆڕش
rigid (adj.) رجد	ڕەق
route (n.) رووت	ڕێگا
scenario (n.) سناریەو	سیناریۆ
sphere (n.) سپیە	تەنی گۆیی
subordinate (n. adj.) سەبۆدینەیت	فەرمانبەری پلە نزم.. پلە نزم
supplement (n.) سە پلیمێنت	سەربار. پاشکۆ
suspend (v.) سەسپێند	هەڵدەواسێت
team (n.) تیم	تیپ.فەریق
temporary (adj.) تێمپرەری	کاتی

trigger (v.) تریگە	بەگەڕی دەخات.دەبێتە هۆی
unify (v.) یونیفای	یەکخستن
violate (v.) ڤایەلەیت	پێشێل دەکات
vision (n.) ڤژن	خەون

Sublist 10:

adjacent (adj.) ئەجەیسنت	نزیك- تەنیشت
albeit (conj) ئۆلبییت	هەرچەندە
assemble (v.) ئەسێمبڵ	کۆدەکاتەوە..کۆ دەبێتەوە
collapse (v.) کەلاپس	دەڕوخێنێت..تێکدەدات
colleague (n.) کۆلییگ	هاوکار.هاوپیشە
compile (v.) کەمپایل	پێکدەهێنێت..بەرهەم دەهێنێت
conceive (v.) کەنسییڤ	دەهێنێتە پێش چاو.سکی پڕ دەبێت (بۆ ئافرەت)

convince (v.) **کۆنڤنس**	**قایل دەکات...قەناعەتی پێدەکات**
depress (v.) **دیپرێس**	**بێتاقەت دەکات..خەمباردەکات**
encounter (v.) **ئینکاونتە**	**ئەزمون وەردەگرێت..چاوی پێدەکەوێت**
enormous (adj.) **ئنۆمەس**	**زەبەلاح.گەورە.مەزن**
forthcoming (adj.) **فۆث کەمینگ**	**بەم نزیکانە ڕوو دەدات یان بلاو دەکرێتەوە**
incline (v.) **ئنکلاین**	**لادەدات..ئاڕاستەدەگۆڕێت**
integrity (n.) **ئنتێگرتی**	**پەیوەست بوون.خۆڕاگری.ڕاستگۆیی**
intrinsic (adj.) **ئنترنسك**	**سەرەکی.ناوەکی**
invoke (v.) **ئنڤەوك**	**دە پاڕێتەوە لە.باسدەکات**
levy (v.) **لیڤی**	**باج دەسێنێت**
likewise (adv.) **لایکوایز**	**هەروەها.بەهەمان ڕێگا.هەمان شت**
nonetheless (adv.) **نەن ذە لەس**	**لەگەڵ ئەوەشدا.سەرەڕای ئەم راستیەش**
notwithstanding (prep) **نۆت وذ ستاندینگ**	**سەرەڕای ئەوە.هەرچونێك بێت**

odd (adj.) ئۆد	نامۆ.تاك
ongoing (adj.) ئۆنگەوینگ	بەردەوام
panel (n.) پانڵ	تەختە. پانێل. لەوحە. کۆمەڵە خەڵکێکی پسپۆڕ
persist (v.) پەسست	بەردەوام دەبێت لە ئەنجامدانی کارێك
pose (v.) پەوز	وەستان یان دانیشتن بۆ وێنەگرتن و وێنەکێشان. هەبوون. دەبێتە هۆی. هەڵخەڵەتاندنی کەسێك بەدەرخستنی خۆت وەك کەسێکی تر
reluctance (n.) ریلەکتەنس	دوو دڵی
so-called (adj.) سەوکۆڵد	وای پێدەڵێن
straightforward (adj.) سترەیتفەوۆد	ڕاستگۆ.ئاسان
undergo (v.) ئەندەگەو	تاڵی دەچێژێت
whereby (conj.) وێیە بای	بەهۆی ئەمەوە

شێوازی راهێنانکردن لەسەر ئەم وشە ئەکادیمیانە لەسەر هێڵی ئینتەرنێت لەو سایتەی کە لە پێشەکییەکە باسکراوە:

English vocabulary exercises

Sublist 1/1a:

(contract, legal, period, available, similar, analysis, indicates, research, factor, economy)

1. He did an _______________ of the way children learn language for his Master's thesis.
2. He was arrested for drunk driving because he had drunk more than the _______________ limit of alcohol.
3. The culture of the United States is quite _______________ to that of Canada.
4. The Canadian _______________ is largely based on natural resources.
5. Environmental pollution seems to be an important _______________ in the increase in cancers all over the world.
6. The apartment will be _______________ on June first.
7. The young popstar became famous while still in high school after winning a _______________ with a major record label.
8. Your continued lateness for class _______________ to me that you are not really a very serious student.
9. Living in Berlin during the _______________ when the Berlin Wall was torn down was an unforgettable experience.
10. Some _______________ into second language learning suggests that oral fluency may increase with moderate amounts of alcohol.

Answers:

Sublist 1/ 1a:

1. analysis
2. legal

3. similar
4. economy
5. factor
6. available
7. contract
8. indicates
9. period
10. research

بەشی شەشەم

Geographical names

ناوە جوغرافییەکان (وولاتان و ناسنامە)

لەم بەشەدا دەتوانیت فێری نزیکەی (120) ناوی وولاتــان ببیــت کــە بەرامبــەری ناسنامەکەی نوسراوە لە شێوەی ئاوەڵناو کە بۆ قسەکردن و نوسین زۆر پێویستن لــە ژیانی ڕۆژانەدا. ئەم بەشە زیاتر تایبەتە بە ئاستی ناوەنــد و پێشــکەوتوو، بەلام فێرخوازانی ئاستی سەرەتاییش دەتوانن سودی لێوەربگرن.

- He is from Afghanistan . ئەو کوڕە خەڵکی ئەفغانستانە.
- He is afghan. ئەو کوڕە ئەفغانییە

- She lives in Australia. ئەو کچە لە ئوسترالیا دەژی.
- She is Australian. ئەو کچە ئوسترالییە.

Country	وولات	Nationality(adj)	ڕەگەزنامە
Afghanistan	ئەفغانستان	Afghan	ئەفغانی
Africa	ئەفریقا	African	ئەفریقی
Albania	ئەلبانیا	Albanian	ئەلبانی
Algeria	جەزائیر	Algerian	جەزائیری
America	ئەمریکا	American	ئەمەریکی
Angola	ئەنگۆلا	Angolan	ئەنگۆلی

Argentina	ئەرجەنتین	Argentinian	ئەرجەنتینی
Armenia	ئەرمینیا	Armenian	ئەرمەنی
Australia	ئوسترالیا	Australian	ئوسترالی
Austria	نەمسا	Austrian	نەمسایی
Azerbaijan	ئازربا یجان	Azerbaijani	ئازربا یجانی
Bangladesh	بەنگلادش	Bangladeshi	بەنگلادشی
Belgium	بەلجیکا	Belgian	بەلجیکی
Bolivia	بۆلیڤیا	Bolivian	بۆلڤی
Bosnia	بۆسنە	Bosnian	بۆسنەیی
Botswana	بۆتسوانا	Botswanan	بۆتسوانی
Brazil	بەرازیل	Brazilian	بەڕازیلی
Britain	بریتانیا	British	بریتانی
Bulgaria	بولغاریا	Bulgarian	بولغاری
Cambodia	کامبۆدیا	Cambodian	کامبۆدی
Cameroon	کامیرۆن	Cameroonian	کامیرۆنی
Canada	کەنەدا	Canadian	کەنەدی
Chile	شیلی	Chilean	شیلی
China	صین /چین	Chinese	چینی
Colombia	کۆلۆمبیا	Colombian	کۆلۆمبی
Congo	کۆنگۆ	Congolese	کۆنگۆلی
Costa Rica	کۆستاریکا	Costa Rican	کۆستاریکی
Croatia	کرواتیا	Croatian	کرواتی
Cuba	کوبا	Cuban	کوبی

Cyprus	قبرس	Cypriot	قبرسی
Czech Republic	کۆماری چیك	Czech	چیکی
Denmark	دانیمارك	Danish	دانیمارکی
Ecuador	ئیکوادۆر	Ecuadorian	ئیکوادۆری
Egypt	مصر	Egyptian	مصری
England	ئینگلاند	English	ئینگلیز
Estonia	ئیستۆنیا	Estonian	ئیستۆنی
Ethiopia	ئیسۆپیا	Ethiopian	ئیسۆپی
Finland	فنلندا	Finnish	فنلەندی
France	فەرەنسا	French	فەرەنسی
Gambia	گامبیا	Gambian	گامبی
Georgia	جۆرجیا	Georgian	جۆرجیایی
Germany	ئەڵمانیا	German	ئەڵمانی
Ghana	غانا	Ghanaian	گانایی
Great Britain	بریتانیای گەورە	British	بریتانی
Greece	یۆنان	Greek	یۆنانی
Haiti	هایتی	Haitian	هایتی
Holland	هۆڵندا	Dutch	هۆڵەندی
Honduras	هۆندوراس	Honduran	هۆندوراسی
Hungary	هەنگاریا	Hungarian	هەنگاری
Iceland	ئایسلاند	Icelandic	ئایسلاندی

India	هند	Indian	هندی
Indonesia	ئیندەنوسیا	Indonesian	ئیندۆنوسی
Iran	ئێران	Iranian	ئێرانی
Iraq	عێراق	Iraqi	عێراقی
Ireland	ئێرلەندا	Irish	ئێرلەندی
Israel	ئیسرائیل	Israeli	ئیسرائیلی
Italy	ئیتالیا	Italian	ئیتاڵی
Jamaica	جامایکا	Jamaican	جامایکی
Japan	یابان	Japanese	یابانی
Jordan	ئوردن	Jordanian	ئوردنی
Kazakhstan	کازاخستان	Kazakh	کازاخستی
Kenya	کینیا	Kenyan	کینی
Kirgyzstan	کیرگیستان	Kirgyz	کیرگیستی
Korea	کۆریا	Korean	کۆری
Kuwait	کوێت	Kuwaiti	کوێتی
Lebanon	لوبنان	Lebanese	لوبنانی
Libya	لیبیا	Libyan	لیبیایی
Macedonia	مەقدۆنیا	Macedonian	مەقدۆنی
Malaysia	مالیزیا	Malaysian	مالیزی
Mali	مالی	Malian	مالی
Mexico	مەکسیک	Mexican	مەکسیکی
Morocco	مەغریب	Moroccan	مەغریبی
Mozambique	مۆزامبیق	Mozambiquean	مۆزامبیقی

Myanmar	میانمار	Myanmar	میانماری
Nepal	نێپاڵ	Nepalese	نێپاڵی
The Netherlands	نێزەرلاند	Dutch	نێزەرلەندی
New Zealand	نیوزەلەندا	New Zealand	نیوزەلەندی
Nigeria	نێجیریا	Nigerian	نێجیری
Northern Ireland	ئێرلەنـــــداى باکور	Northern Irish	ئێرلەندی
Norway	نەرویج	Norwegian	نەرویجی
Pakistan	پاکستان	Pakistani	پاکستانی
Palestine	فەلەستین	Palestinian	فەڵەستینی
Panama	پاناما	Panamanian	پانامایی
Paraguay	پارەگوای	Paraguayan	پارەگوایی
Peru	پێرو	Peruvian	پێرویی
The Philippines	فلیپین	Philippine	فلیپینی
Poland	پۆڵەندا	Polish	پۆڵەندی
Portugal	پورتوگال	Portuguese	پورتوگالی
Romania	ڕۆمانیا	Romanian	ڕۆمانی
Russia	ڕوسیا	Russian	ڕووسی
Saudi Arabia	سعودیە	Saudi	سعودی
Scotland	سکۆتلاندا	Scottish	سکۆتلەندی
Senegal	سەنیغال	Senegalese	سەنیغالی
Singapore	سینگاپۆرە	Singaporean	سینگاپۆری

Slovakia	سلۆڤاکیا	Slovak	سلۆڤاکی
Slovenia	سلۆڤینیا	Slovenian	سلۆڤینیی
Somalia	سۆماڵ	Somali	سۆماڵی
South Africa	ئەفریقای باشور	South African	ئەفریقی
Spain	ئیسپانیا	Spanish	ئیسپانی
Sri Lanka	سریلانکا	Sri Lankan	سریلانکی
Sudan	سودان	Sudanese	سودانی
Sweden	سوید	Swedish	سویدی
Switzerland	سویسرا	Swiss	سویسری
Syria	سوریا	Syrian	سوری
Taiwan	تایوان	Taiwanese	تایوانی
Tajikistan	تاجکستان	Tajik	تاجکستانی
Tanzania	تانزانیا	Tanzanian	تانزانی
Thailand	تایلاندا	Thai	تایلەندی
Tunisia	تونس	Tunisian	تونسی
Turkey	تورکیا	Turkish	تورکی
Turkmenistan	تورکمانستان	Turkmen	تورکمانستانی
Ukraine	ئۆکرانیا	Ukrainian	ئۆکرانی
The UK	شانشینی یەکگرتوو (بریتانیا)	British	بریتانی
The USA	ویلایەتە یەکگرتووەکانی	American	ئەمەریکی

	ئەمەریکا		
Uruguay	ئۆروگوای	Uruguayan	ئۆروگوایی
Uzbekistan	ئۆزباکستان	Uzbek	ئۆزباکستانی
Venezuela	ڤەنزوێلا	Venezuelan	ڤەنزوێلایی
Vietnam	ڤێتنام	Vietnamese	ڤێتنامی
Wales	وێلز	Welsh	وێلزی
Yemen	یەمەن	Yemeni	یەمەنی
Zambia	زامبیا	Zambian	زامبیایی
Zimbabwe	زیمبابوا	Zimbabwean	مۆزامبیقیی

ئەو سەرچاوانەی لەم کتێبە بەکارم هێناون:

1. Azar, B. (2003) ***Understanding and Using English Grammar.*** 3rd edition. USA: Person Education.

2. Collis, H. (1994)***101 American English Proverbs***. 1st edition. USA: NTC publishing group.

3. Redman, S. (2003) ***English Vocabulary in Use Pre-intermediate & intermediate level***. 2nd edition. Jungle Publication.

4. McCarthy and O'Dell. (2006) ***English Vocabulary in Use Elementary level.*** 4th edition. Jungle Publication.

5. Thomas, A. ***Academic Word List*** (Coxhead, A. (2000). A new academic word list. *TESOL Quarterly*, 34(2): 213–238.)

6. Crawly, A. (2006) ***Oxford Elementary Learner's Dictionary***. 10th edition. Oxford University Press.

ناوەڕۆك

لەم کتێبەدا بە چەند بەشێک فێربوونی زمانی ئینگلیزیم خستۆتە ڕوو بۆ ئەو فێرخوازانەی کە ئاستی زمانەکەیان سەرەتایی و مامناوەندە,هەروەها فێرخوازانی ئاستی پێشەکەوتووش دەتوانن سوود لەم کتێبە وەربگرن چونکە بە شێوازێک ڕێکم خست,ون کە لە ئاستی سەرەتاوە تا ئاستی پێشکەوتوو دەتوانن سوودی لێوەربگرن,بۆ نموونە بابەتە (ڕێزمانییەکان و وشە ئەکادیمییەکان و دەنگەکان و وڵاتان و نەتەوەکان) هەموو ئەمانە بنچینەیین و دەکرێت فێرخوازانی ئاستی سەرەتا تاکو ئاستی پێشکەتوو سوودی لێوەربگرن لە زمانی قسەکردن و نوسیندا.هەروەها بەشی وشەو دەستەواژە باوەکانیش کە لەم کتێبەدا هەن بەڕێژەیەکی زۆر لە ئاستی سەرەتا و مامناوەند و پێشکەوتوو بەکاردێن.

نرخ: 6500 د.ع